

MATEO

KAG MGA PAUNANG BISAYA TUNGOR SA MAADONG BALITA NAK GINGSUYAT NI

APOSTOL MATEO

Si Mateo ay usang manugsukot it buhis nak ingtawag ni Hesus nak magsunor sa Ida. Sida ay ingpangayanan ra nak Levi. Kaling Maadong Balita o Ebanghelyo ay ingsuyat ni Mateo nak usa sa mga disipulo ni Hesus, mga 20-40 tuig pagkatapos sa kamatayon ni Hesus. (Kali ay ingbibilang nak 50-70 A.D.) Kag maramong parti it kali ay makikita ra sa mga Maadong Balita nak ingsuyat nina Markos ag Lukas ag kag ibang parti ay makikita ra sa Maadong Balita nak ingsuyat ni Juan.

Kag hanrom ni Mateo ay ipamatuor sa ida mga kalahing Hudyo nak si Hesus kag inra ingpa-paabot nak Mesiyas. Sa bisayang Griyego, kag Mesiyas ay ingtatawag nak Kristo. Kag gustong bisayahon it kali ay si Hesus kag Manluluwas nak ingpromisa it Dios tuna pa it kato.

Diling libro makikita kag inghalinan ni Hesus tuna kang Abraham hastang kang Jose nak naging asawa ni Maria. (Mat. 1:1-17.) Maramong beses ingsisiling ra nak si Hesus ay inanak ni David. (Mat. 1:1; 9:27 ag iba pa.) Kali ay importante dahil kag gustong bisayahon ay sa paabuton si Hesus ay mahari sa tanang katawuhan it Dios

tuyar sa inghimo it kato it Ida ginikanan nak si David.

KAG SUYOR IT MATEO

Kag Inghalinan ni Hesus ag Pagkaanak sa Ida

1:1—2:23

Si Juan nak Manugbawtismo *3:1-12*

Kag Pagbawtismo ag Pagtintar kang Hesus

3:13—4:11

Kag Ministeryo ni Hesus sa Galileya *4:12—*

13:58

Kag Pagmatay kang Juan nak Manugbawtismo

14:1-11

Kag Ministeryo ni Hesus sa Palibot it Galileya

14:13—18:35

Kag Pagpanaw ni Hesus pa-Herusalem *19:1—*

20:34

Kag Huling Ministeryo ni Hesus sa Herusalem

21:1—26:46

Kag Pagtiis it Maramong Hirap ni Hesus ag Ida

Kamatayon 26:47—27:66

Kag Pagkabanhaw ag mga Pagpakita Liwat ni

Hesus 28:1-20

**Kag Maadong Balita Tungor kang
Hesu-Kristo nak Gingsuyat ni
MATEO**

*KAG INGHALINAN NI HESUS AG PAGKAANAK
SA IDA*

*Kag Inghalinan ni Hesu-Kristo
(Lukas 3:23-38)*

¹ Imaw kali kag lahi nak inghalinan ni Hesu-Kristo, parayan sa mga inanak ni David ag halin ra sa mga inanak ni Abraham:*

² Si Abraham kag tatay ni Isaac,†
ag si Isaac ray kag tatay ni Jacob.‡
Si Jacob kag tatay ni Juda ag ida mga haling kayake.

³ Kaling si Juda§ kag tatay nina Pares ag Zara, ag kag inra nanay ay si Temar.
Si Pares ray kag tatay ni Esron,
ag si Esron kag tatay ni Aram.

⁴ Si Aram kag tatay ni Aminadab,
ag si Aminadab kag tatay ni Naason
nak tatay ray ni Salmon.

⁵ Si Salmon kag tatay ni Booz,
ag kag ida nanay ay si Rahab.
Si Booz ray kag tatay ni Obed,
ag kag ida nanay ay si Ruth.

Si Obed kag tatay ni Jese,*

⁶ ag sida kag naging tatay ni Haring David.†
Masunor, si David kag tatay ni Solomon.

Ag kag ida nanay ay katong dating asawa ni Urias.

⁷ Si Solomon kag tatay ni Rehoboam,
ag si Rehoboam ray kag tatay ni Abias
nak tatay ni Asa.

⁸ Si Asa kag tatay ni Jehosafat,
ag si Jehosafat ray kag tatay ni Joram

---

* **1:1 1:1** Basaha ra sa Hen. 22:18. † **1:2 1:2a** Basaha ra sa Hen. 21:3,12. ‡ **1:2 1:2b** Basaha ra sa Hen. 25:26. § **1:3 1:3** Basaha ra sa Hen. 38:27-30; 49:8-12. * **1:5 1:5** Basaha ra sa Ruth 4:17,22; 1 Sam. 16:1. † **1:6 1:6** Basaha ra sa 2 Sam. 12:24.

nak tatay ni Ozias.

⁹ Si Ozias kag tatay ni Jotam,
ag si Jotam ray kag tatay ni Ahaz
nak tatay ni Esequias.

¹⁰ Si Esequias kag tatay ni Manases,
ag si Manases ray kag tatay ni Amon
nak tatay ni Josias.

¹¹ Kaling si Josias kag tatay ni Jeconias ag ida
mga hali nak kayake.

Katong kapanahunan ninra, kag mga Israelin-
hon ay ingbihag ag ingranya paliwas sa
Herusalem papagto sa mayadong bansa it
Babilonya.

¹² Pagkatapos it inra pagkaraya sa Babilonya:
Si Jeconias kag tatay ni Salatiel,
ag si Salatiel ray kag tatay ni Zorobabel.‡

¹³ Si Zorobabel kag tatay ni Abiud,
ag si Abiud ray kag tatay ni Eliaquim
nak tatay ni Azor.

¹⁴ Si Azor kag tatay ni Sadoc,
ag si Sadoc ray kag tatay ni Aquim
nak tatay ni Eliud.

¹⁵ Si Eliud kag tatay ni Eleazar,
ag si Eleazar ray kag tatay ni Matan
nak tatay ni Jacob.

¹⁶ Kaling si Jacob kag naging tatay ni Jose.
Ag si Jose kag naging asawa ni Maria nak imaw
kag nanay ni Hesus, nak ingtatawag nak
Kristo.

¹⁷ Ngani, kaling inghalinan ni Hesu-Kristo ay
nagpapakita nak inggwa it katorseng henerasyon

‡ **1:12 1:12** Basaha ra sa 1 Cro. 3:19; Ezz. 2:1-2; Neh. 7:6-7; 12:1-6;
Hagai 1:1 ag Zac. 4:6-10.

magtuna kang Abraham hastang kang Haring David, katorse rang henerasyon magtuna kang Haring David hastang kag mga Israelinhon ay ing-bihag ag ingraya paliwas sa Herusalem papagto sa mayadong bansa it Babilonya, ag katorse ray ra magtuna it katong pagkaraya sa inra sa Babilonya hastang sa pagkatawo kang Kristo.

*Kag Pagkaanak kang Hesu-Kristo
(Lukas 2:1-7)*

¹⁸ Ngasing, tuyar kali kag parayan kung pauno ing-anak si Hesu-Kristo. Si Maria nak Ida nanay ag si Jose ay nagpamayadey. § Pero bag-o sinra kasayon, nasaduran ninra nak sabakey si Maria sa parayan it gahom it Ispirito Santo.

¹⁹ Si Jose nak ida magiging asawa ay usang maadong tawo nak nagtutuman sa Dios.* Ag dahil ngani sa tuyar nak kamutangan ni Maria, ay ida naisip nak buyagan kali myentras waya pa it nakakasador nak iba, dahil waya sida it gusto nak mapahuda si Maria.

²⁰ Habang ing-iisip nida kaling ida plano, nagpakita sa ida kag usang anghel it Ginoong Dios parayan sa pananamgo ag nagsiling sa ida, “Jose, inanak ni David, aya giruha-ruha sa pagpakasay kang Maria, kumo parayan sa gahom it Ispirito Santo kag ida pagsabak.

---

§ **1:18 1:18** Basaha sa Glosaryo kag tungor sa kustombre it “Pagpamayadi it mga lahi it Hudyo.” * **1:19 1:19** Si Jose ay maado nak tawo dahil nagsusunor sida sa Kasuguan ni Moises. Ag kumporme rahang Kasuguan ay dapat buyagan it kayake kag ida asawa nak nasabakan it iba.

21 Sida ay maanak it kayake ag apangayanan nimo Sidang Hesus,† dahil Sida kag maluwas sa Ida mga katawuhan sa inra mga kasal-anan.”

22 Natabo kaling tanan para matuman kag ingpasiling it Ginoong Dios sa propeta it kato nak,

23 “Masabak kag usang birhen nak rayaga ag maanak it kayake, ag atawagon nak Emmanuel.”

(Kag gustong bisayahon it pangayan nak Emmanuel ay “kaibahan nato kag Dios.”)‡

24 Pagbati ni Jose, ingtuman nida kag sugo it anghel it Gino-o ag ingpakasayan nida si Maria.

25 Pero waya sinra giubay hastang waya pa naanak si Maria. Ag katong nag-anakey si Maria it kayake ay ingpangayanan kali ni Jose nak Hesus.

2

Kag mga Tawong Halin sa Subatan

1 Si Hesus ay ing-anak sa banwa it Betlehem* sa probinsya it Hudeya. Kag hari it kato ay si

---

† **1:21 1:21** Kag pangayang Hesus sa bisayang Griyego ay Josue sa bisayang Hebreo nak kag gustong bisayahon ay “Manluluwas kag Dios” o “Manluluwas.” ‡ **1:23 1:23** Isa. 7:14. * **2:1 2:1a** Sa bisayang Hebreo kag gustong bisayahon it ngayang Betlehem ay “Bayay it Tinapay,” ag kaling banwa ay 8 kilometros papagto sa sur halin sa syudad it Herusalem.

Herodes.† Pagkaanak kang Hesus, inggwa it nag-inabot sa syudad it Herusalem halin sa subatan. Kaling mga tawo ay maayam magbasa it gustong bisayahon it mga bituon.

² Pag-abot ninra ruto, sinra ay nag-pinangutana, “Hariiney kag ing-anak nak magiging hari it mga lahi it Hudyo? Tong hagto kami sa amo lugar sa subatan, nakita namo kag bituon nak tanra it Ida pagkatawo, kada nagpali kami para dayawon Sida.”

³ Katong narunggan kali ni Haring Herodes, nalibog sida, ag imaw ra kag tanang taga-Herusalem.

⁴ Kada ingtipon ni Haring Herodes kag tanang Punong Saserdote ag mga Manunudlo it Kasuguan,‡ ag ingpangutana sa inra kung hariin gianakan kag gingpromisang Kristo.

⁵ Nagsabat sinra, “Sa Betlehem sa probinsya it Hudeya, dahil ngani tuyar kali kag ingsuyat it propeta it katong una,”

⁶ “ ‘Ikaw, Betlehem sa duta it lahi ni Juda, aber ikaw ay maisot nak baryo, ikaw kag magiging pinaka-importante, dahil sa imo mahalina kag usang punong

---

† **2:1 2:1b** Kaling Herodes ay una sa tatlong Herodes nak ingmitlang sa Bag-ong Kasuyatan. Sida ay ingtatawag nak Bantog dahil inggagahaman nida kag mga tawo ag maayam magpatugrok it mga maragkong establisimento tuyar sa Templo sa Herusalem. Maimon ra sida ag mapintas, kada ingpamatay nida kag ida asawa ag ruhang anak. Basaha ra sa Glosaryo kag tungor kang “Herodes (Una).” ‡ **2:4 2:4** o “Eskriba” nak halin sa bisayang Inglis nak “Scribe.”

marumaya sa Ako katawuhan nak banwang Israel.' "§

⁷ Tong narunggan kali ni Haring Herodes, ging-patawag nida it pasikreto katong mga tawong halin sa subatan ag ida ing-ayam kung kauno unang nagpakita kag bituon.

⁸ Ag pagkatapos sinra ay ida gingsugo pa-Betlehem ag nagsiling, "Pagtoy ag hanapon nak gador katong anak, ag pag makita ninro, balik nak raan kamo dili ag umaan ako, agor ako ay makapagto ag makadayaw ra sa ida."

⁹ Pagkarungog ninra sa ingsiling it hari, nag-ginaney katong mga halin sa subatan ag nakita ray ninra liwat katong bituon nak inra dating nakita habang hagto pa sinra sa inra lugar sa subatan. Sinra ay ingpangunahan it bituon ag kali ay nagpundo pag tungor rutong bayay kung hariin katong Anak.

¹⁰ Abang rako kag inra kasadya dahil nakita ray ninra katong bituon.

¹¹ Pag-abot ninra ruto, nagsuyor sinra sa bayay ag nakita ninra kag Anak ag Ida nanay nak si Maria. Nagyuhor sinra ag nagdayaw sa Anak. Masunor, ingbuksan ninra kag inra mga mamahayong regalo nak buyawan, mabangyong insenso ag mira* ag ingta-o kali sa Anak.

¹² It katong pabalikey sinra kang Haring Herodes, ingpaandaman sinra it Dios parayan

---

§ 2:6 2:6 Mik. 5:2. * 2:11 2:11 Kag mira ay mahay ag mabangyong buyong nak human sa duga halin sa anit it usang klasing kahoy.

sa pananamgo nak indiey gibalik. Kada nag-iba yangey sinra it rayan papauli sa inra sariling lugar.

Kag Paglikaw nina Jose Papagto sa Ehipto

¹³ Pagkahalin it kinang mga tawong halin sa subatan, nagpakita kag anghel it Ginoong Dios kang Jose parayan ray sa pananamgo ag nagsiling, “Bangon, ag ray-on nak raan kag Anak ag Ida nanay sa Ehipto. Ruto yang anay kamo hastang waya pa kamo Nako nasilingga. Dahil siguradong ipahanap nak gador ni Haring Herodes kag Anak para matyon.”

¹⁴ Rali-rali it bangon si Jose sa gab-i nak kato ag ingraya kag Anak ag Ida nanay papagto sa Ehipto.

¹⁵ Ruto sinra giistar hastang mamatay si Haring Herodes. Kali ay natabo pramas matupar kag ingpasiling it Ginoong Dios it kato parayan sa propeta,
“Halin sa Ehipto ay ingtawag Nako kag Ako Anak.”†

Kag Pagpamatay ni Haring Herodes sa mga Anak

¹⁶ Katong naayaman ni Haring Herodes nak sida ay ingluko it katong mga tawong halin sa

---

† **2:15 2:15** Mababasa nato sa Ose. 11:1 nak it katong una ay ingpakita it Dios kag Ida pagpalangga sa mga inanak ni Israel nak Ida ingliwas sa Ehipto pramas salbaron sinra sa pagkaulipon. Makikita ra nato sa Exo. 4:22 nak kag Ida pagpalangga sa inra ay pay tuyar sa Ida panganay nak anak. Ag dili ra sa Mat. 2:15 ay ato ra mababasa nak ingpakita it Dios kag Ida pagpalangga kang Hesus, kada Ida ingbuot nak kali ay ray-on ra paliwas sa Ehipto.

subatan, abang kahangit nida. Kada ingsugo nida nak ipamatay kag tanang mga anak nak kayake sa Betlehem ag sa mga kayungot nak lugar nak kag edad ay ruhang tuig paubos, dahil imaw kina kag edad it kinang anak basi sa ida bilang tuna tong nakita ninra katong bituon.

¹⁷ Kada natupar kag ingpasiling it Dios parayan kang Propeta Jeremias nak,

¹⁸ “Abang kusog nak tibaw ag panambitan kag narurungan sa lugar it Rama,[‡] Ingitibawan ni Raquel kag ida mga anak. Inding gador sida magpaamo-among, dahil namatayey sinrang tanan.”[§]

Kag Pagbalik nina Jose sa Nazaret

¹⁹ Pagkamatay ni Haring Herodes, nagpakita ray kag usang anghel it Ginoong Dios sa pananamgo ni Jose hagto sa Ehipto,

²⁰ ag nagsiling ray sa ida, “Bangon, ag ray-on kag Anak ag Ida nanay papauli sa inro bansang Israel, dahil minatayey kag mga tawong gustong magpamatay sa Anak.”

²¹ Kada, nagbangon sida ag ingranya nida kag Anak ag Ida nanay pabalik sa Israel.

²² Pero pag-abot ninra ruto, narunggan nida nak kag anak ni Haring Herodes nak si Arquelao ay imaw kag nagsubli nak hari sa probinsya it Hudeya, ag nahadlok sida, kada waya sida igbalik ruto. Ag natabo ray nak ingpaandaman sida it

---

[‡] **2:18 2:18a** Kag baryo it Rama ay 8 kilometros papagto sa norte halin sa syudad it Herusalem. [§] **2:18 2:18b** Jer. 31:15.

Dios parayan sa pananamgo, kada naglikaw sida papagto sa probinsya it Galileya.

²³ Ag ruto sinra nag-istar sa banwa it Nazaret.*
Kada natupar kag ingpasiling it Dios parayan sa mga propeta it kato nak, “Atawagon Sidang taga-Nazaret.”

3

SI JUAN NAK MANUGBAWTISMO

(Markos 1:1-8; Lukas 3:1-18; Juan 1:23,26-27)

¹ Katong panahong kato, nagpagto si Juan nak Manugbawtismo sa mayangkag nak kabukiran it Hudeya, ag hagto sida nagbabantala nak,

² “Maghinuysoy kamo! Mayungotey kag paghari it Dios.”

³ Kaling si Juan kag ingpapatungran ni Propeta Isaias katong nagsiling sidang,

“Inggwa't usang nagbabantala it makusog sa mayangkag nak kabukiran nak nagsisiling, 'Thanra ninro kag arayanan it Gino-o,

---

* **2:23 2:23** Kag banwa it Nazaret ay waya yaki namitlang sa Yumang Kasuyatan. Ag aber kag bisaya nak taga-Nazaret (o Nazarenhon) ay waya namitlang sa pagbisaya it mga propeta. Sa isip it karamuang mga maayam sa Bibliya kag pag-istar ni Hesus sa Nazaret ay katuparan it inra mga ingbisaya nak kag ingpromisang Kristo ay asikwayon ag atrataron it mayain. Makikita nato sa Juan 1:46 nak kag inra paggamit it bisayang taga-Nazaret ay inra inggagamit bilang pag-insulto kang Hesus. Ugaling, inggwa it ibang mga maayam sa Bibliya nak nagsisiling nak kag bisayang Nazaret ay halin sa Hebreo nak “netser” nak kag gustong bisayahon ay “sanga” (Basaha sa Jer. 23:5; Zac. 3:8 ag Isa. 11:1-2.) nak kag ingpapatungran it kali ay kag ingpromisang Kristo.

Tadlunga kag Ida mga rayanan.' ”*

⁴ Kag suksok ni Juan ay human sa yinayang balahibo it kamelyo ag kag ida panghagkos ay human sa anit it hadop, ag kag ida pagkaon ay mga apan-apan ag rugos.†

⁵ Katong panahon nak kato ay maramong tawo halin sa syudad it Herusalem, sa bug-os nak probinsya it Hudeya ag ruto ra hampig sa Suba it Jordan ay nagpipinagto sa ida.

⁶ Ingpahadag anay ninra kag inra mga kasalanan bag-o ingbabawtismuhan sinra ni Juan sa Suba it Jordan.

⁷ Pero katong nakita nida kag mga Pariseo ag Saduseo nak nagsusuor sa ida para mag-pabawtismo, ingbisar-an nida sinra. Siling nida, “Kamong mga tusong tawo! Sin-o kag nagpaandam sa inro nak makakaiwas kamo sa paabutong parusa it Dios kung kamo ay mapabawtismo?

⁸ Kung klarong kamo ay naghinuysoyey ay ipakita kina ninro parayan sa inro maadong buhat.

⁹ Aya ninro giisipa nak porke si Abraham kag inro inghalinan ay makakaiwasey kamo sa parusa. Ingsisiling nako sa inro nak kaya ra it Dios nak maghuman it mga magiging inanak ni Abraham halin sa mga bato nak kali.

¹⁰ Kag parusa it Dios sa inro ay tuyar sa wasay nak nakahanaey sa pinaka-ugat it puno. Ag bawat puno nak waya gipapamunga it maado ay apukanon yangey ag ahimuong rabok.

---

* **3:3 3:3** Isa. 40:3. † **3:4 3:4** Basaha ra sa 2 Hari 1:8.

¹¹ “Ingbabawtismuhan nako kamo sa tubi pramas ipakita nak kamo ay naghinuysoyey. Pero inggwa it usang paabuton nak mas yabaw pa kisa sa ako ag aber sa pagbaoy it Ida sandalyas ay buko ako angay. Sida kag mabawtismo sa inro it Ispirito Santo ag kayado.‡

¹² Sida ay puyding ikumpara sa usang manug-pakuyay nak ibuyag kag mga upa sa timgas. Ahawanan anay nida kag apakuyadan, ag tipunoney nida kag timgas sa ida usunan ag asunugon kag upa sa kayado nak indi mapayong-payong.”

KAG PAGBAWTISMO AG PAGTINTAR KANG HESUS

Kag Pagbawtismo kang Hesus (Markos 1:9-11; Lukas 3:21-22)

¹³ It katong nagbabawtismo pa si Juan sa Suba it Jordan, si Hesus ay nagpagto ra ruto sa ida halin sa Galileya pramas magpabawtismo ra.

¹⁴ Pero mapaindi tan-a si Juan sa pagsiling nak, “Asing gusto Nimong magpabawtismo sa ako? Ako kag dapat magpabawtismo sa Imo.”

¹⁵ Pero ingsabat sida ni Hesus, “Himu-a yangey kali. Tama yang nak mahimo kali para matuman kag tanang kabubut-on it Dios.” Kada nagsugot si Juan ag ingbawtismuhan si Hesus.

¹⁶ Pagkatapos it bawtismo kang Hesus, nagtakas nak raan Sida sa tubi. Pagtakas nida, nagbuka kag langit, ag nakita Nida kag Ispirito it Dios nak nagbababa tuyar sa usang salumpati, ag nag-apon kali sa Ida.

---

‡ **3:11 3:11** Kali ay natupar sa Bin. 2:3-4.

17 Ag inggwa't usang Boses halin sa langit nak nagsiling, "Kali kag Ako pinalanggang Anak, nak Ako namumut-an."§

4

Kag Pagtintar ni Satanas kang Hesus (Markos 1:12-13; Lukas 4:1-13)

1 Pagkatapos it bawtismo kang Hesus, ingraya Sida it Ispirito Santo sa mayado ag mayangkag nak kabukiran para tintaron ni Satanas.

2 Nagpuasa Sida sa suyor it kwarantang adlaw ag kwarantang gab-i, ag ginutom nak gador Sida.

3 Ngasing, nag-abot kag Tintador nak si Satanas ag nagsiling sida kang Hesus, "Kung Ikaw kag matuor nak Anak it Dios, sugu-a kaling mga bato nak maging tinapay."*

4 Pero nagsabat si Hesus, "Nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak, 'Buko yang sa pagkaon nabubuhi kag tawo kundi sa bawat bisaya it Dios.' "†

5 Masunor ay ingraya Sida ni Satanas sa ing-tatawag nak sagradong syudad it Herusalem, ag Sida ay ingpatinrog sa pinaka-tumbo it Templo,

6 ag nagsiling sa Ida, "Kung matuor Kang Anak it Dios, yukso, dahil nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan,

" 'Asuguan it Dios kag Ida mga anghel
nak kuguson ag rahanan Ka

§ 3:17 3:17 Basaha ra sa Sal. 2:7 ag Isa. 42:1.
pinaka-kan-on it mga lahi it Hudyo ay tinapay.
8:3.

* 4:3 4:3 Kag
† 4:4 4:4 Deu.
8:3.

pramas kag Imo siki ay indi magtama sa bato.’

”‡

7 Nagsabat si Hesus sa ida, “Nakasuyat ra sa Sagradong Kasuyatan, ‘Daey igpurbahe kag GINO-O nak inro Dios.’ ”§

8 Pagkatapos, ingraya ray Sida ni Satanas sa pinaka-tumbo it abang taas nak baguntor ag ingpakita sa Ida kag tanang gingharian it kalibutan ag tanang kamanggaran it kali.

9 Ag nagsiling si Satanas sa Ida, “Ita-o nako kaling tanan sa Imo kung mayuhor Ka ag ma-dayaw sa ako.”

10 Pero nagsabat si Hesus sa ida, “Satanas, layas! Nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan, ‘Kag Ginoong Dios yang kag imo dapat dayawon, ag Sida yang kag imo dapat serbisyuhan.’ ”*

11 Pagkatapos it kali, naghalin si Satanas sa Ida ag nag-inabot kag mga anghel para asikasuhon Sida.

KAG MINISTERYO NI HESUS SA GALILEYA

Kag Pagtuna it Pagtudlo ni Hesus sa Galileya (Markos 1:14-15; Lukas 4:14-15)

12 Pagkarungog ni Hesus nak napriso si Juan nak Manugbawtismo, nagbalik Sida sa probinsya it Galileya.

13 Pero bukoey Sida sa Nazaret giistar, kundi nagsaydo Sida sa syudad it Capernaum sa habig it Ragat it Galileya, sa lugar it mga inanak nina Zabulon ag Naptali.

---

‡ 4:6 4:6 Sal. 91:11-12. § 4:7 4:7 Deu. 6:16. * 4:10 4:10 Deu. 6:13.

14 Parayan sa Ida pag-istar raha ay natupar kag ingpasiling it Dios parayan kang Propeta Isaias it kato nak,

15 “Kag duta nak Zabulon ag Naptali ay nararayanan papagto sa ragat, patabok sa Suba it Jordan,[†] sa lugar it Galileya kung riin nag-iistar kag maramong buko Hudyo.

16 Kag mga tawo hagto nak pay nabubuhi sa karuymanan, ay kamatayon yang kag inra ingpapaabot. Pero nakikitaey ninra kag paabutong kasusiga nak kahadagan, ag pay tuyar sa pagsubat it adlaw sa aga, kali ay maabot ag mapahadag sa inra isip.”[‡]

17 Tuna it kato, ingtunaan ni Hesus kag Ida pagbantala nak, “Maghinuysoy kamo, dahil mayungotey kag paghari it Dios.”[§]

Kag mga Unang Disipulos nak Ingtawag ni Hesus
(Markos 1:16-20; Lukas 5:1-11)

18 Usang adlaw, habang nagpapanaw si Hesus sa habig it Ragat it Galileya, nakita Nida kag ruhang magmanghor nak sina Simon nak ingtatawag rang Pedro, ag si Andres. Sinra ay nagpapangyada dahil mangingisra sinra.

[†] **4:15 4:15** Kaling habig it Suba it Jordan ay sa sugbuhan. [‡] **4:16 4:16** Isa. 9:1-2. [§] **4:17 4:17** o “gingharian it langit.” Kung kausa pag nagsiling nak gingharian it Dios o gingharian it langit, kag gustong bisayahon ay kag “paghari it Dios” sa kabuhi it mga tawo, ag kung kausa ra ay kag langit kung hariin kag Dios ay naghahari.

19 Ing-ayaba sinra ni Hesus, “Maley! Sunor kamo sa Ako! Atudluan Nako kamo kung pauno makaraya it mga tawo nak masunor sa Ako.”

20 Sa nak raan, ingbadaan ninra kag inra pagpangisra ag nagsunor sa Ida.

21 Nagpadayon sina Hesus it pagpanaw halin ruto ag nakita ray Nida kag ruhang magmanghor nak sina Santiago ag Juan nak mga anak ni Zebedeo. Sa rayapang sinra kaibahan kag inra tatay nak nagtatahi it inra lambat. Ing-ayaba ra sinra ni Hesus nak magsunor sa Ida,

22 ag sa nak raan, ingbilin ninra kag inra tatay ag inra rayapang ag nagsunor sa Ida.

Kag Pagtudlo ni Hesus ag kag Pagpaado sa mga Tawo
(Lukas 6:17-19)

23 Inglibot nina Hesus kag bug-os nak probinsya it Galileya, ag nagtutudlo sa mga sinagoga* ag nagbabantala it Maadong Balita† tungor sa paghari it Dios sa kabuhi it tawo. Ingpaado ra Nida kag tanang klasi it sakit ag nababatyagan it tawo.

24 Kada nabantog Sida sa bug-os nak bansa it Sirya, ag rinaya sa Ida kag tanang inggwa't nababatyagan ag iba't-ibang klasi it sakit, mga nakakabatyag it hapros, mga tawong ingsasani-ban it mayaot, mga di tigbak ag mga yupog, ag Ida ingpaado sinrang tanan.

---

* **4:23 4:23a** Kaling lugar ay puyding maging tilipunan ninra, o dayawan, o korte, o eskwelahan. † **4:23 4:23b** o “Ebanghelyo.”

²⁵ Kada ngani ingsunran Sida it maramong tawo halin sa probinsya it Galileya, sa Sampuyong Syudad sa lugar it Decapolis, sa syudad it Herusalem, sa probinsya it Hudeya ag sa yudo it Suba it Jordan.

5

Kag mga Tawong Abang Buynas (Lukas 6:20-23)

¹ Usang adlaw, tong nakita ni Hesus kag abang ramong tawo, nagtukar Sida sa usang baguntor ag nag-ingkor. Pagkaingkor Nida, nagpayungot sa Ida kag Ida mga manugsunor.

² Ag nagtuna Sida it pagtudlo sa inra sa pagsiling:

³ “Abang buynas kag mga nag-aako nak sinra ay waya it mahihimo kung waya kag bulig it Dios, dahil kabilang sinra sa mga inghaharian it Dios!

⁴ Abang buynas kag mga nalilisor, dahil aramayan sinra it Dios.

⁵ Abang buynas kag mga mapainubuson, dahil mabaton sinra it tanang ingpromisa it Dios.

⁶ Abang buynas kag mga naghahanrom nak magtuman sa kabubut-on it Dios, dahil ita-o sa inra it Dios kag inra inghahanrom!

⁷ Abang buynas kag mga maluluy-on, dahil akaluy-an ra sinra it Dios!

⁸ Abang buynas kag mga malimpyo it tagipusyon, dahil makikita ninra kag Dios!

⁹ Abang buynas kag mga nagpapatigayon para mag-ado
kag relasyon it inra mga isigkatawo,

dahil abilangon sinrang mga anak it Dios!

¹⁰ Abang buynas kag mga gingpapahirapan, dahil sa inra pagtuman sa kabubut-on it Dios, kumo sinra ay kabilang sa mga inghaharian it Dios!”

¹¹ “Abang buynas kamo kung dahil sa inro pagsunor sa Ako kamo ay inglilibak it mga tawo, ingpapahirapan, ag ingbibisayahan it waya't kak-laruhan!

¹² Ngani, magkinasadya kamo, dahil karako kag inro mababatong premyo sa langit, kumo kag inra inghihimo sa inro ay tuyar ra sa inghimo sa mga propeta it kato!”

Kag Tungor sa Asin ag Iwag

(Markos 4:21-25; 9:50; Lukas 8:16-18; 14:34-35)

¹³ Nagpadayon si Hesus sa Ida pagtudlo ag nagsiling:

“Kamo nak Ako mga manugsunor ay tuyar sa asin sa kalibutan. Pero kung mawar-an it lasa kag asin, ay pauno pa kali mapapaasin ray liwat? Wayaey kina it puyos, kada ipilak yangey ag adama-damaan it mga tawo.

¹⁴ “Kamo ra ay tuyar sa iwag sa kalibutan. Ag tanra-e ninro nak kag syudad nak nakatugrok sa ibabaw it baguntor ay indi maitago.

¹⁵ Ag waya ra it nagsusuga it iwag ag ibutang sa irayom it gantangan, kundi ingbubutang sa tamang butangan agor mahahadagan kag tanan nak nasasakupan.

¹⁶ Ag tuyar ra, pahadaga kag inro iwag sa atubangan it mga tawo agor makita ninra kag

inro maadong buhat ag dayawon kag inro Tatay nak asa langit.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Kasuguan ni Moises

¹⁷ Nagsiling pa si Hesus, “Aya ninro giisipang nagpaali Ako para wagiton kag Kasuguan ni Moises ag kag pagtudlo it mga propeta, kundi nagpaali Ako para tuparon kag inra tanang ingsiling.

¹⁸ Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro, myentras rahina pa kag langit ag duta, ay inding gador mawagit kag pinaka-maisot nak letra o tuldok sa Kasuguan it Dios hastang waya pa natupar kag tanan.

¹⁹ “Kada kag tawong magsuway aber sa pinaka-maisot nak kasuguan, ag magtudlo sa iba nak indi gitumanon kina, sida ay magiging pinaka-mababa sa gingharian it Dios. Pero kag magtuman sa kasuguan ag magtudlo sa iba nak tumanon kina ay magiging mataas sa gingharian it Dios.

²⁰ Kada ingsisiling Nako sa inro nak kung indi ninro mayabawan kag kaaduhan it mga Pariseo ag mga Manunudlo it Kasuguan, inding gador kamo makaagom sa gingharian it Dios.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Kahangit

²¹ Nagsiling pa si Hesus, “Narungganey ninro kag ingsugo sa ato mga ginikanan it katong una pa nak, ‘Indi kamo magpangmatay, ag si-o mang tawo nak magpangmatay ay dapat husgaran ag parusahan.’

²² Pero kali kag Ako masisiling sa inro. Aber si-o mang tawo kag mahangit sa ida isigkatawo ay ahusgaran ag aparusahan. Ag aber si-o man nak mainsulto sa ida isigkatawo sa pagsiling nak 'waya ka't puyos!' ay puyding iakusar sa atubangan it Konseho. Ag aber si-o man nak masiling sa ida isigkatawo nak 'buang ka!' kag apagtuan nida ay kayado ruto sa impyerno.

²³ "Kada, kung mahalar ikaw sa Dios ruto sa Templo, ag sa oras nak mapayungot ikaw sa altar ay narumruman nimo nak inggwa it tawo nak napayain sa imo,

²⁴ bilinan anay kag imo inughalar sa atubangan it altar ag suuran katong nahangit sa imo, ag magpasag-uli anay kamo bag-o magbalik ag maghalar sa Dios.

²⁵ "Ag usa pa, kung inggwa it maakusar sa imo, aregluha nak raan bag-o ka nida ray-on sa korte. Kung indi, aray-on ka nida sa husgado ag ita-o ka nida sa gwardya, ag aprisuhon ka.

²⁶ Ag matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Indi ka kaliwas hanggat waya nimo nababadare kag tanang atraso nimo."

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Pagpan-gawatan

²⁷ Nagsiling pa si Hesus, "Narungganey ra ninro kag kasuguan nak, 'Indi kamo magpan-gawatan.'"

²⁸ Pero kali kag Ako masisiling sa inro. Aber si-o mang tawo kag magmuyat nak inggwa't

---

* 5:27 5:27 Exo. 20:14.

mayaing hanrom sa usang kabade ay pay nahimoy nida kag pagpangawatan sa ida tagipusuon.

²⁹ Kung kag imo tuong mata kag magiging dahilan it imo pagkakasala, yukata ag ipilak, dahil maado pang mawar-an ka it usang parti it imo yawas, kisa kumpleto kang ipilak sa impyerno.

³⁰ Kung kag imo tuong damot kag magiging dahilan it imo pagkakasala, utuya ag ipilak, dahil maado pang mawar-an ka it usang parti it imo yawas, kisa kumpleto kang ipilak sa impyerno.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Pagbuyag it Mag-asawa

(Mateo 19:9; Markos 10:11-12; Lukas 16:18)

³¹ Nagsiling pa si Hesus, “Nasisiling ra it kato nak kung abuyagan it usang kayake kag ida asawa, dapat nidang taw-an kag ida asawa it Kasuyatan bilang pamatuor it inra pagbinuyagan.†

³² Pero kali kag Ako masisiling sa inro, aber si-o mang kayake kag mabuyag sa ida asawa, puyra yang kung nagpangawatan kag kabade nak waya ra it ibang rason, kag kayake kag nakasala. Ag kaling kayake kag nakasala ray liwat dahil sida kag nagtutuy-og sa kabade nak magpangawatan pag mag-asawa ray liwat kaling kabade. Ag aber si-o man kag maasawa diling kabade nak ingbuyagan it ida asawa ay nagpapangawatan ra.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Pagsumpa

³³ Nagsiling pa si Hesus, “Narungganey ra ninro kag ingsugo sa ato mga ginikanan it katong

---

† 5:31 5:31 Deu. 24:1.

una pa nak, 'Indi ninro igbaliwayaon kag inro ingsumpa sa Ginoong Dios kundi tumanon kina.'‡

³⁴ Pero kali kag Ako masisiling sa inro. Ayang gador kamo gisumpa. Aya gisiling nak saksi nako kag langit, dahil trono kina it Dios.

³⁵ Aya ra gisiling nak saksi nako kag duta, dahil tungtungan kina it Ida mga siki. Aya ra gisiling nak saksi nako kag Herusalem, dahil syudad kina it Makagagahom nak Hari.

³⁶ Ag aya ra gisumpa kag imo uyo, dahil indi nimo mapaputi o mapaitom miskin usang buhok sa imo uyo.

³⁷ Magsiling yangey ikaw nak 'Oho' kung 'Oho,' ag 'Buko' kung 'Buko,' dahil kung inggwa pa it magsubra raha ay haliney kina sa kayainan."

*Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Pagbayos
(Lukas 6:27-36)*

³⁸ Nagsiling pa si Hesus, "Narungganey ra ninro kag ingsugo sa ato mga ginikanan it katong una pa nak, 'Kag kabadaran it nakasala sa imo ay mata sa mata ag ngisi sa ngisi,'§

³⁹ Pero kali kag Ako masisiling sa inro, aya gibayos sa mga nakasala sa inro. Kung inggwa it matampa sa imo tuong uda, atubangan pa sa ida kag kayudo.

⁴⁰ Kung iakusar ka para mabaoy kag imo baro, taw-an yangey pati kag imo alimungmong.

---

‡ **5:33 5:33** Lev. 19:12; Bil. 30:2 ag Deu. 23:21. § **5:38 5:38** Exo. 2:24; Lev. 24:20 ag Deu. 19:21.

⁴¹ Ag kung apiliton ka it usang tawo nak pasanon kag ida raya it usang kilometro, pas-ana kina it ruhang kilometros.

⁴² Ag kung inggwa it naghahagar sa imo, taw-e, ag aya gipaindi-e kag gustong maghuyam sa imo.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Pagpalangga sa Kaaway

(Lukas 6:27-28,32-36)

⁴³ Nagsiling pa si Hesus, “Narungganey ra ninro kag insiling it katong una pa nak, ‘Palangga-a kag imo amigo pero hangite kag imo kaaway.’* ”

⁴⁴ Pero kali kag Ako masisiling sa inro, palangga-a kag inro kaaway ag pangamuyuan kag mga nagpapahirap sa inro,

⁴⁵ pramas abilangon kamong anak it inro Tatay nak asa langit. Ingpapasubat Nida kag adlaw buko yang para sa mga maado kundi para ra sa mga mayain, ag ingpapauyan Nida buko yang para sa mga nagtutuman sa Dios kundi para ra sa mga waya.

⁴⁶ Kung kag apalanggaon yang ninro ay katong nagpapalangga sa inro, niong premyo kag inro mababaton? Di baga, aber kag mga manugsukot it buhis ag iba pang mga makasal-anan ra ay nagpapalangga sa mga nagpapalangga sa inra?

⁴⁷ Ag kung sa inro hali yang kamo mapakita it maado, ay ni-o kag inro nahimong mas maado kisa sa iba? Inghihimo ra kina it mga waya gipapati sa Dios.

---

* **5:43** **5:43** Lev. 19:18.

48 Ngani, kinahangyan nak kag inro pagpalangga ra ay maging pareho sa pagpalangga it inro Tatay sa langit nak waya nak gador it kakuyangan.”

6

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Pagbulig

1 Nagpadayon si Hesus it Ida pagtudlo, “Magrahan kamo nak buko yang pakitang tawo kag paghimo ninro it maado para purihon kamo. Kung tuyar kag inro ahimuon, wayang gador kamo it mababaton nak premyo halin sa inro Tatay sa langit.

2 “Kada, pag kamo ay magbulig sa mga mahirap, aya gipatuyar sa mga tawo nak kag pagbulig ay pakitang tawo yang nak ingpaparadaw kina sa sinagoga ag sa mga rayan, agor apurihon sinra it tawo. Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro, kag pagpuri it tawo sa inra ay imaw yang kag premyo nak inra mababaton.

3 “Kada ngani pag mabulig kamo, aya gipaayaman miskin sa pinaka-mayungot ninrong hali,

4 agor waya it makaayam. Ag kag tatay ninro sa langit nak imaw kag nakakakita it inro inghuhuman nak patago ay Sida kag mata-o sa inro it premyo.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Pagpangamuyo

(Lukas 11:2-4)

5 Nagsiling pa si Hesus, “Pag kamo ay magpangamuyo, aya gipatuyar sa mga tawo nak kag pangamuyo ay pakitang tawo yang. Abang gusto

ninrang magpangamuyo it nakatinrog sa mga sinagoga ag sa mga kanto it rayan agor makita sinra it mga tawo. Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro, kag pagpuri it tawo sa inra ay imaw yang kag premyo nak inra mababaton.

⁶ “Kada pag kamo ay magpangamuyo, suyor sa inro kwarto ag sarhe kag hagraan, bag-o magpangamuyo sa inro Tatay nak indi maki-tang kaibahan ninro. Ag Sida nak imaw kag nakakakita it inro inghuhuman nak patago ay imaw it mata-o't premyo sa inro.

⁷ “Pag kamo ay magpangamuyo, aya giulit-ulita it sambit kag mga bisayang waya it kapuyos-puyos tuyar sa inghuhuman it mga waya gikik-ilaya sa Dios. Kabi ninra ay arunggan sinra it Dios dahil sa ramo it inra nabisaya.

⁸ Aya ninro sinra gipatuyare, dahil ayamey it inro Tatay kung ni-o kag inro kinahangyan bag-o pa kamo maghagar.

⁹ “Ngani, tuyar kali kag inro pangamuyo,
‘Amo Tatay sa langit,
dayawon kag Imo balaang pangayan.

¹⁰ Kabay pang mapasa-amo kag Imo paghari,
ag kabay pang matuman kag Imo kabubut-on
dili sa duta tuyar sa langit.

¹¹ Taw-e kami it amo pagkaon sa adlaw-adlaw.

¹² Patawara kami sa amo mga kasal-anan,
tuyar sa amo pagpatawar sa mga nakakasala sa amo.

¹³ Ag aya gituguting maraya kami it panulay,
kundi likawan kami sa kayainan.’ ”

[“Dahil waya it katapusan kag Imo paghari,

pagka-gamhanan ag kahimayaan. Kabay pa.”]*

¹⁴ “Kung apatawaron ninro kag mga nakasala sa inro, apatawaron ra kamo it inro Tatay sa langit.

¹⁵ Pero kung indi ninro gipatawaron kag mga nakasala sa inro, indi ra kamo gipatawaron it inro Tatay sa langit.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Pagpuasa

¹⁶ Nagsiling pa si Hesus, “Pag mapuasa kamo, aya gipatuyar sa mga tawo nak kag pagpuasa ay pakitang tawo yang. Ingpapakita ninra nak pay nalilisor sinra ag waya ninra giaayusa kag inra sarili agor makita it mga tawo nak sinra ay nagpupuasa. Matuor kaling Ako inggisiling sa inro, kag pagpuri it tawo sa inra ay imaw yang kag premyo nak inra mababaton.

¹⁷ Kada pag kamo ay magpuasa, magpangyam-os anay ag husayon kag inro buhok,

¹⁸ agor indi maayaman it mga tawo nak nagpupuasa kamo, kundi kag makakaayam yang ay kag inro Tatay nak indi makita. Ag Sida nak imaw kag nakakakita it inro inghuhuman nak patago ay imaw it mata-o't premyo sa inro.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Kayamanan sa Langit

(Lukas 12:33-34; 16:13)

---

* **6:13 6:13** Katong pinaka-unang mga kopya it kaling Maadong Balita ni Mateo ay waya naumir kag huling parti it kaling bersikulo 13. Parayan sa pagbutang it mga brakets [ ] makikita nato rili nak kali ay huley narugang.

¹⁹ Nagsiling pa si Hesus, “Aya kamo gitipon it manggar dili sa duta dahil kag inro mga kamanggaran dili ay aanayon yang, atuktukon, ag kag inro mga bayay ay asuryon ag atakawan.

²⁰ Kada sa langit tipuna kag inro kayamanan. Hagto ay waya it mga anay ag tuktok nak masira, ag waya ra it masuyor sa inro bayay ag mapanakaw.

²¹ Dahil kung hariin kag inro kayamanan, ay hagto ra kag inro tagipusuon.

²² “Kag mata ay pay iwag it imo yawas. Kada kung mahadag kag imo mata, mahahadagan kag imo bug-os nak yawas.

²³ Pero kung maruyom kag imo mata, maru-ruyman ra kag imo bug-os nak yawas. Kada ngani kung kabi nimo ay mahadagey kag imo kaisipan ag imo naayaman nak kag kahadagan yaki nak rahina sa imo ay maruyom, kinang ruyom ay grabing karuymanan talaga.

²⁴ “Waya it makakaserbisyo it rungan sa ruhang amo, dahil apabad-an nida kag usa ag apalanggaon kag usa, o matutom sida sa usa ag amayainon kag usa. Ngani, indi kamo makaserbisyo it rungan sa Dios ag sa manggar.

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa mga Kinahangyan it Tawo

(Lukas 12:22-31)

²⁵ “Kada, kali kag Ako masisiling sa inro. Aya gikalibog sa inro mga kinahangyan para sa pagpangabuhi, kung ni-o kag inro akaunon ag ainumon, ag tungor sa kinahangyan it inro yawas, kung ni-o kag inro isuksok. Dahil mas

mahalaga kag inro kabuhi kisa sa pagkaon ag kag inro yawas kisa sa baro. ²⁶ Muyati ninro kag mga pispis nak nagyuyupar. Waya sinra gitatanom o giaani. Waya ra sinra gititipon sa usunan, pero gingpapakaon gihapon sinra it inro Tatay sa langit. Kamo pa ara nak mas mahalaga kisa rahang mga pispis?

²⁷ Nak si-o sa inro kag makakasugrong it aber usang oras sa haba it ida kabuhi parayan sa pagpakalibog?

²⁸ “Asing nalilibog kamo kung ni-o kag inro isuksok? Muyati ag isipa kung pauno nagtutubo kag mga buyak sa bukir. Waya sinra gipapangabudlay o gihahaboy,

²⁹ pero ingsisiling nako sa inro, aber si Haring Solomon† nak abang ramong manggar ay waya kasuksok it tuyar't ganda sa mga buyak.

³⁰ Kung paunong ingpapaganda it Dios kag mga buyak it hila munon sa bukir, nak ngasing ay buhi ag pagkainsulip ay ahayason ag ipilak sa kayado, kamo pa ara kag indi Nida gibaruan? Abang isot kag inro pagtu-o!

³¹ “Kada ngani aya ninro gikalibge kung ni-o kag inro akaunon o ainumon o isuksok,

³² kumo kina kag inghigingabot it mga tawong waya gipapati sa Dios. Pero ayamey it inro Tatay sa langit nak kinahangyan ninro kinang tanan.

³³ Kada imbes nak magpakakalibog kamo, kag inro yangey unahon ay magtinguha kamo nak magpasakop sa paghari it Dios ag tumanon kag Ida kabubut-on. Kung tuyar kag inro ahimuon,

---

† 6:29 6:29 Basaha ra sa 1 Hari 10:1-10.

Ida ra ita-o sa inro kag inro tanang mga kinahangyan.

³⁴ “Kada aya gikalibog it para insulip. Bahalaey kag para insulip nak mga isipon. Tamaey kag para ngasing nak adlaw.”

7

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Paghusgar sa Isigkatawo

(Lukas 6:37-42)

¹ Nagpadayon si Hesus it Ida pagtudlo, “Aya gihusgare kag inro isigkatawo agor indi ra kamo gihusgaran it Dios,

² dahil kung pauno ninro inghuhusgaran kag inro isigkatawo ay tuyar ra kag paghusgar it Dios sa inro. Ngani, kung kag inro paghusgar ay ikumpara sa taksanan, kung ni-o kag ingtaksan it inro ingta-o ay imaw ra kag agamiton nak pangtakos it Dios sa inro.

³ “Asing nakikita nimo kag maintik nak puling sa mata it imo isigkatawo, pero waya nimo namamasre kag pay trusong puling nak hina sa imo mata?

⁴ Ag pauno nimo masisiling sa imo isigkatawo nak, ‘Maley, abay-on nako kinang puling sa imo mata,’ kung sa imo mata mismo ay inggwa’t pay trusong puling?

⁵ Kag imo inghuhuman ay pay pakitang tawo yang ra! Bay-a anay kinang pay trusong puling sa imo mata, agor makakakita ka it maado ag mababaoy kinang maintik nak puling sa mata it imo isigkatawo.

⁶ “Aya gipilitan kag pagtudlo it sagradong mga bisaya it Dios sa mga indi magpati, dahil sinra ay pay tuyar sa iro nak mapangagat gihapon aber ingtataw-aney it malasang bahog. Imaw ra sa mga baktin, kung imo ita-o kag perlas sa inra ay inra yang kina adama-damaan.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Paghagar sa Dios
(Lukas 11:9-13)

⁷ Nagsiling pa si Hesus, “Padayon yang kamo it hagar sa Dios, ag kamo ay Ida ataw-an. Padayon yang kamo sa paghanap, ag Ida kamo abuligan pramas makakakita. Padayon yang kamo it pagkatok, ag Ida kamo abuksan.

⁸ Dahil aber si-o man kag naghahagar sa Dios ay ataw-an, ag aber si-o man kag naghahanap ay makakakita, ag aber si-o man kag nagkakatok ay abuksan.

⁹ “Inggwa baga it maguyang nak mata-o it bato sa ida anak, kung tinapay kag ida inghahagar,

¹⁰ o sawa, kung isra kag ida inghahagar? Syempre waya!

¹¹ Kung kamong mga makasal-anan ay maayam magta-o it mga maadong butang sa inro mga anak, kag inro pa ara Tatay nak asa langit? Maayam ra Sida magta-o it mga maadong bagay sa mga naghahagar sa Ida.

¹² “Kada kung ni-o kag imo gusto nak ahimuon sa imo it iba, ay imaw ra kag imo ahimuon sa inra. Imaw kina kag ingtutudlo it Kasuguan ni Moises ag ingsuyat it mga propeta.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Ruhang Rayan

(Lukas 13:24)

¹³ Nagsiling pa si Hesus, “Suyor kamo sa makitir nak pasuyuran. Mayapar kag pasuyuran ag maado kag rayanan papagto sa impyerno, kada karamong nagrарayan raha.

¹⁴ Pero makitir kag pasuyuran ag mahirap kag rayanan papagto sa kabuhi nak waya't katapusan, kada apila yang kag nakakakita it kaling rayan.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Pagkilaya it Buko Matuor nak Propeta

(Lukas 6:43-45)

¹⁵ Nagsiling pa si Hesus, “Mag-andam kamo sa buko matuor nak propeta nak nag-aabot sa intro. Kag inra hitsura ay pay kabuot-buot nak mga tawo nak pay tuyar sa maanar nak karnero, pero sa kamatuuran, sinra ay maisog tuyar sa bangaw nak iro.

¹⁶ Makikilaya ninro sinra parayan sa inra mga inghimo, tuyar sa intro pagkilaya sa puno parayan sa inra bunga. Kada ngani indi kita makapu-po it ubas sa ruyog-rugay, ag indi kita makahugot it igos sa puno it aruma.

¹⁷ Kag maadong puno ay nagbubunga it maado, pero kag mayaing puno ay nagbubunga ra it mayain.

¹⁸ Ag kag maadong puno ay indi magbunga it mayain, ag kag mayaing puno ay indi ra magbunga it maado.

¹⁹ Kag bawat puno nak waya gipapamunga it maado ay apukanon yangey ag ahimuong rabok.

20 Kada ngani makikilaya ninro kag mga buko matuor nak propeta parayan sa inra mga mayaing inghimo.”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa mga Nagtutuman sa Kabubut-on it Dios
(Lukas 13:25-27)

21 “Buko tanang nag-aayaba sa Ako nak, ‘Gino-o, Gino-o’ ay makakasuyor sa gingharian it Dios, kundi kag mga nagtutuman yang sa kabubut-on it Ako Tatay sa langit.

22 Pag-abot it adlaw it huling paghusgar it Dios sa tawo, karamo kag masiling sa Ako nak, ‘Gino-o, Gino-o, di baga sa Imo pangayan ingbantala namo kag mga mensahe, sa Imo pangayan ingpalayas ra namo kag mga mayaot ag sa Imo pangayan naghuman kami it mga milagro?’

23 Pero kali kag Ako isiling sa inra, ‘Buko kamo Nako kilaya! Halin kamo dili, kamo nak waya gitutuman sa Ako kabubut-on!’ ”

Kag Pagtudlo ni Hesus Tungor sa Ruhang Manugtugrok
(Lukas 6:46-49)

24 Nagsiling pa si Hesus, “Kag tanang nagrurungog it Ako mga bisaya, ag ingtutuman kali, ay tuyar sa maayong tawo nak nagtugrok it ida bayay sa kabatuan.

25 Nag-uyan, nagbaha, ag nagbagyo, ag kaling bayay ay inglampusan it makusog nak hangin. Pero wayang gador kali naguba, dahil kali ay nakatugrok sa kabatuan.

26 “Pero sida nak nagrurungog it kaling Ako mga bisaya ag waya kali gitutumana, ay tuyar

sa tawo nak kuyang kag pag-iisip nak nagtugrok it ida bayay sa baybay.

²⁷ Nag-uyan, nagbaha, ag nagbagyo, ag kaling bayay ay inglampusan it makusog nak hangin. Ag kali ay naguba. Ag talagang ingdistruso it husto kina.”

²⁸ Pagkatapos it kaling pagtudlo ni Hesus, rakong gador kag katingaya it mga tawo,

²⁹ dahil nakita ninra nak kag Ida pagtudlo ay inggwa't gahom, ag buko tuyar sa pagtudlo it inra mga Manunudlo it Kasuguan.

8

Kag Pagpaado ni Hesus sa Usang Tawo nak di Sakit nak Kitong

(Markos 1:40-45; Lukas 5:12-16)

¹ Pag-us-os ni Hesus halin sa baguntor, nagsin-unor sa Ida kag abang ramong tawo.

² Ag inggwa it usang tawong di sakit nak kitong nak nagpayungot ag nagyuhor sa atubangan ni Hesus, ag nagsiling, “Gino-o, kung Imo abut-on, mapapaado Nimo ako.”

³ Inghunat ni Hesus kag Ida damot ag inghuytan kaling tawo, ag nagsiling, “Oho, gusto Nako! Apaaduhon ka Nako!” Ag sa nak raan ay nawagit kag ida kitong ag naglinas kag ida anit.

⁴ Ag gingsilinggan sida ni Hesus, “Aya nak gador gipang-uma-umaan sa mga tawo kaling Ako inghuman sa imo, kundi pagto anay nak raan sa saserdote ag pamuyati sa ida kag imo yawas nak naulian. Ag mata-o ka it halar

kumporme sa Kasuguan ni Moises bilang pamatuor sa mga tawo nak ikaw ay maadoy.”*

*Kag Pagpaado sa Usang Suguon it Kapitan it mga Sundalo nak taga-Roma
(Lukas 7:1-10)*

⁵ Pag-abot ni Hesus sa syudad it Capernaum, inggwa it usang Kapitan it mga sundalo it Roma nak nagsuor sa Ida ag nagpangabay,

⁶ “Gino-o, kag usa nakong suguon ay indi makahiwas ag abang hirap kag ida kamutangan. Hagto sida sa amo bayay nakahigra.”

⁷ Ag nagsiling si Hesus, “Kitay! Apagtuan Nato sida, ag Ako sida apaaduhon.”

⁸ Pero nagsiling kag Kapitan, “Gino-o, buko ako karapatdapat nak pagtuan Nimo sa amo bayay. Kung magsiling yang Ikaw nak mauulian kag ako suguon, ay talagang mauulian sida.

⁹ Ayam nako nak kaya Nimong himuon kali dahil ako ra ay asa irayom it gahom it ako pinuno, ag inggwa ra ako it mga sundalo nak asa irayom it ako gahom. Kung masiling ako sa usa nak, ‘Pagtoy,’ ay mapagto sida. Ag kung masiling ray ako sa iba nak, ‘Payungot dili,’ ay mapayungot sida sa ako. Ag imaw ra kung masiling ako sa ako suguon nak, ‘Himu-a kali,’ ay matuor nak ahimuon nida kina.”

¹⁰ Pagkarungog it kali ni Hesus, abang katin-gaya talaga Nida, kada Sida ay napasiling sa Ida mga manugsunor, “Matuor kaling Ako inggisiling sa inro. Waya pang gador Ako it nakikita nak Israelinhon nak tuyar it rako kag pagtu-o.

---

* **8:4 8:4** Basaha ra sa Lev. 13:49; 14:2-32.

¹¹ Tanra-e ninro kali. Karamong buko Hudyo nak halin sa subatan ag sugbuhan ay maatubang sa lamesa ag makaon kaibahan nina Abraham, Isaac ag Jacob sa gingharian it Dios.

¹² Pero kag mga lahi it Hudyo nak dapat tana'y kabilang ruto sa gingharian it Dios, sinra ay ipilak sa liwas sa karuymanan, ag hagto sinra matinibaw ag mapangpagot kag inra mga ngisi."

¹³ Pagkatapos, nagsiling si Hesus sa Kapitan, "Pauliey. Matutuman kag imo ginghahagar kumporme sa imo pagtu-o." Ag katong oras rang kato, naulian matuor kag suguon it Kapitan.

*Kag Pagpaado ni Hesus sa Maramong Tawo
(Markos 1:29-34; Lukas 4:38-41)*

¹⁴ Pagkatapos, nagpagto si Hesus sa bayay nina Pedro ag nakita Nida kag ida panugangang kabade nak nakahigra, dahil sida ay ingsasagnat.

¹⁵ Ingpayungutan sida ni Hesus ag inghuytan kag damot. Sa nak raan ay nawagit kag ida sagnat ag sida ay nagbangon ag gingtahawan sinra.

¹⁶ Maruyomey, gingpangraya it mga tawo kang Hesus kag maramong ingsasaniban it mga mayaot, ag parayan sa Ida bisaya ay naglayas kinang mga mayaot ag nag-ado kag tanang di sakit.

¹⁷ Kinang Ida inghuman ay katuparan it gingbisaya it Dios parayan kang Propeta Isaias it kato nak,

"Sida kag nagbaoy it ato mga kayudahan
ag Sida ra kag nagpaado sa ato mga sakit."†

---

† **8:17 8:17** Isa. 53:4.

*Kag Nahanungor sa Tawo nak Buko Hanra
Magsunor kang Hesus
(Lukas 9:57-62)*

¹⁸ Pagkakita ni Hesus nak nagrarakipon sa Ida kag abang ramong tawo, gingsilinggan Nida kag Ida mga disipulos nak matabok sinra sa ragat papagto sa yudo.

¹⁹ Katong sinra ay patabukon pa yang, inggwa it usang Manunudlo it Kasuguan nak nagsuor kang Hesus ag nagsiling, “Maestro, masunor ako sa Imo aber hariin Ka magpagto.”

²⁰ Nagsabat si Hesus, “Aber kag mga ilahas nak iro ay inggwa it yukuhan, ag kag mga pispis ay inggwa it pugar, pero Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay waya it maadong katuyugan.”

²¹ Inggwa ra it nagsiling sa Ida nak usa sa Ida mga manugsunor, “Gino-o, pasugte anay akong magpauli. Hingan ako masunor sa Imo pag namatayey kag ako tatay ag ako napayubongey sida.”

²² Nagsabat si Hesus, “Sunor yangey sa Ako. Pabadyang kag mga waya't pagtu-o nak tuyar sa mga minatay sa pagmuyat it Dios nak magyubong sa inra kapwa minatay.”

*Kag Pagpakalma ni Hesus sa Bagyo
(Markos 4:35-41; Lukas 8:22-25)*

²³ Pagkatapos, nagsakay si Hesus sa rayapang kanunot kag Ida mga manugsunor, ag naglargay sinra.

²⁴ Ag habang sinra ay nagbibiyahe ay inggwa't bagyo nak gulping nag-abot. Ag halos napupunaney it tubi kag rayapang nak pay mayugrangey.

Pero si Hesus ay katuyog gihapon.

²⁵ Kada ingsuuran Sida it mga disipulos ag ingpukaw, “Gino-o, salbara kita! Mayugrangey kita!”

²⁶ Ag napasiling si Hesus sa inra, “Asing nahadlok kamo? Abang isot gihapon kag inro pagtuo.” Nagbangon Sida ag ingsaway kag hangin ag ragat. Ag sa nak raan ay nagkalma.‡

²⁷ Natingaya sinra ag napasiling, “Niong klasing tawo kali? Asing miskin hangin ag ragat ay nasunor sa Ida?”

Kag Pagpaado ni Hesus sa Ruhang Tawong Gingsasaniban it Maramong Mayaot (Markos 5:1-20; Lukas 8:26-39)

²⁸ It katong nakaabotey sina Hesus sa lugar it Gadara, inggwa it ruhang kayake nak halin sa mga kuyba nak yuyubngan nak nagsapoy-sapoy sa Ida. Kaling mga tawo ay ingsasapian it mga mayaot ag abang isog sinra, kada waya it nagrарayan raha.

²⁹ Pagkakita ninra kang Hesus sinra ay napaukaw, “Anak it Dios, ni-o kag Imo labot sa amo? Asing nagpali Ikaw, buko pa oras para kastiguhon kami?”

³⁰ Ruto sa mayado-yado ay inggwa it maramong baktin nak nagpapang-ibok.

³¹ Ag nagpakitluoy kang Hesus katong mga mayaot hina sa ruhang kayake, “Kung apalaya-son Nimo kami, pasuyura yangey kami raha sa mga kabaktinan.”

---

‡ **8:26 8:26** Basaha ra sa Sal. 89:9; 107:23-32.

³² Ag nagsiling si Hesus, “Hala suyor kamo!” Ngani, kag mga mayaot ay nagliniwas sa ruhang kayake ag nagsinuyor sa mga baktin. Ag naggulpi it ragyo kag mga kabaktinan diretsuhan papagto sa pangpang, kada nagkahuyog sinra sa ragat ag nagkayumos.

³³ Pagkakita dili it mga manugbantay it kinang mga baktin ay nagrinayagan ra sinra papauli sa banwa. Pag-abot ninra ruto ay inra gingpamalita kag tanang natabo, pati katong natabo sa ruhang kayaking nasaniban.

³⁴ Ngani, nagliniwas kag halos tanang tawo sa banwa ag nagpinagto kang Hesus. Tong inra nasapoy si Hesus ay inra ingpakapilit nak pahalidon Sida sa inra lugar.

9

Kag Pagpaado ni Hesus sa Yupog (Markos 2:1-12; Lukas 5:17-26)

¹ Pagkatapos, nagsakay ray sina Hesus sa rayapang ag nagtabok sa ragat papauli sa Capernaum nak Ida sariling banwa.

² Pag-abot ninra ruto, inggwa it mga tawong nagraya kang Hesus it usang yupog nak nakahigra sa rudan. Tong nakita ni Hesus kung pauno't rako kag inra pagtu-o, siling Nida sa yupog, “Doy, pakusuga kag imo buot. Gingpatawarey kag imo mga kasal-anan.”

³ Inggwa ra ruto it mga Manunudlo it Kasuguan ag tong narunggan ninra kali napasiling sinra sa inra sarili, “Rakong pasipala kali sa

Dios! Kaling tawo ay pay nag-aako nak Sida ay kapareho it Dios!”

⁴ Pero ayamey ni Hesus kung ni-o kag inra ing-iisip, kada napasiling Sida sa inra, “Asing nag-iisip kamo it mayain?”

⁵ Ni-o kag mas marali igsiling, ‘Ingpatawarey kag imo mga kasal-anan,’ o ‘Bangon ag magpanaw?’

⁶ Ako kali ingpapakita sa inro pramas pamaturan nak Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo,* ay inggwa’t karapatan dili sa duta nak magpatawar sa mga kasal-anan.” Kada nagsiling ray Sida sa yupog, “Bangoney raha, ag ray-on kinang imo rudan ag pumauliey.”

⁷ Nagtinrog matuor kinang yupog ag pumauli.

⁸ Pagkakita it mga tawo sa natabo, sinra ay nahadlok ag nagdayaw sa Dios dahil ingtaw-an Nida kag tawo it karapatan ag gahom nak tuyar it kali.

*Kag Pagtawag ni Hesus kang Mateo
(Markos 2:13-17; Lukas 5:27-32)*

⁹ Naghalin si Hesus ruto, ag sa Ida pagpanaw nakita Nida kag usang manugsukot it buhis nak kag ngayan ay Mateo. Sida ay nag-iingkor sa ida pwesto. Nagsiling si Hesus sa ida, “Maley, sunor sa Ako!” Nagtinrog matuor si Mateo ag nagnunot sa Ida.

¹⁰ Marugay-rugay, myentras nagkakaon sina Hesus ag Ida mga manugsunor sa bayay nina

---

* **9:6 9:6** Kag tawag nak “Anak it Tawo” ay nabaoy sa Dan. 7:13-14. It kato nakita ni Daniel kag usa sa hitsura it tawo nak kaibahan it Dios sa langit.

Mateo, nag-inabot kag maramong manugsukot it buhis ag iba pang mga makasal-anang tawo, ag nagrungan sinra it kaon nina Hesus.

¹¹ Pagkakita kali it mga Pariseo, nagpangutana sinra sa mga manugsunor ni Hesus, “Asing nagrurungan it kaon kag inro maestro sa mga manugsukot it buhis ag iba pang mga makasal-anan?”

¹² Narunggan ni Hesus kag inra ingsiling ag napasiling Sida, “Kag tawo nak waya't sakit ay bukoey kinahangyan kag doktor, kundi kag inggwa yang it sakit.

¹³ Isipa anay it maado kung ni-o kag gustong bisayahon it kaling nakasiling sa Sagradong Kasuyatan nak, ‘Kag Ako hanrom ay maging maluluy-on kamo sa inro isigkatawo, buko nak mahalar yang kamo pramas matuman kag Kasuguan.’[†] Kag rason kung asing nagpali Ako ay para tawagon kag mga makasal-anan, buko para sa mga nag-iisip nak sinra ay maadong tawo.”

*Kag Bag-ong Pagtudlo ni Hesus ag kag Yumang
Pagtudlo it mga Pariseo*

(Markos 2:18-22; Lukas 5:33-39)

¹⁴ Pagkatapos, nagpayungot kang Hesus kag mga manugsunor ni Juan nak Manugbawtismo ag nagpangutana, “Asing kami yang ag kag mga manugsunor it mga Pariseo kag perming nagpupuasa,[‡] pero kag Imo mga manugsunor ay waya?”

[†] **9:13 9:13** Basaha ra sa Ose. 6:6. [‡] **9:14 9:14** Kag mga Pariseo ay di kustombre nak magpuasa kada Lunes ag Hwebes agor magpakita it inra pagpaubos sa Dios.

15 Ingsabat sinra ni Hesus, “Asi, sa oras it kasay, ay malilisor pa baga kag mga tigkayake kung kaibahan pa ninra kag kayake nak akasayon? Syempre indi! Pero maabot kag mga adlaw kung sauno abay-oney sa inra kinang kayake nak kasayon, ag imawey kag adlaw nak sinra ay mapuasa.”

16 “Waya it naghahakpoy it bag-ong yamit sa yumang baro, dahil maukyo kag bag-ong yamit nak inghakupyan ag lalong marako kag gisi.

17 Imaw ra, waya it nagsusuyor it bag-ong human nak ayak sa yumang susudlan nak human sa anit it hadop, dahil kung isuyor kina sa yumang susudlan, mayupok kag susudlan, mauudak kag ayak ag indiey mapuyusan kinang susudlan. Kag tamang himuon ay ibutang kag bag-ong human nak ayak sa bag-ong susudlan agor parehong mapupuyusan.”

Ingpaado ni Hesus kag Kabade ag Ingbanhaw Nida kag Dalagita

(Markos 5:21-43; Lukas 8:40-56)

18 Myentras ingbibisaya pa kali ni Hesus, inggwa it nag-abot nak pinuno it mga Hudyo. Nagyuhor sida sa atubangan ni Hesus ag nagsil-ing, “Sir, kamamatay pa yang it ako anak nak kabade. Maley, nunot anay sa ako ag ipatong kag Imo damot sa ida, agor mabuhi pa sida.”

19 Kada nagtinrog si Hesus ag nagnunot sa ida. Imaw ra kag Ida mga manugsunor.

20 Katong sa rayan pa yang sinra, inggwa't usang kabade nak doseng tuigey nak nahihirapan

dahil ingrurugo. Nagpayungot sida sa likor ni Hesus ag ingsapilir kag gadar it Ida baro.

²¹ Inghuman nida kali dahil naisip nida nak kung mahuytan yang nida kag baro ni Hesus ay mauulianey sida.

²² Napasauli si Hesus ag pagkakita Nida sa kabade ay napasiling Sidang, “Ding, pakusuga kag imo buot. Gingpaado ka dahil sa imo pagtu-o sa Ako.” Ag sa nak raan ay naulianey sida.

²³ Pag-abot nina Hesus sa bayay it kinang pinuno it mga Hudyo, nakita Nida kag mga tawo nak nagkikinanta ag kag iba ay naggugulo.

²⁴ Nagsiling si Hesus sa inra, “Halin kamo! Buko minatay kinang anak kundi nagkakatuyog yang sida.” Pero inggur-an yang Sida it mga tawo.

²⁵ It katong ingpaliwasey ninra kag mga tawo, nagsuyor si Hesus sa kwarto kung hariin kag anak, ag inghuytan Nida kag damot it anak, ag nagbangon kali.

²⁶ Nabantog kaling inghuman ni Hesus sa tanang mga banwa ruto.

Ingpaado ni Hesus kag Ruhang Bulag

²⁷ Pagkahalin nina Hesus ruto ay inggwa it ruhang kayaking bulag nak nagsunor sa Ida ag nag-aayaba it makusog, “Inanak ni David, kaluy-i kami!”

²⁸ Pag-abot ni Hesus sa bayay nak Ida ingpapagtuan, nagsuyor Sida ruto. Nagsuyor ra kinang ruhang bulag, ag sinra ay Ida ingpangutana, “Nagtutu-o baga kamo nak kaya Nako kamong paaduhon?”

Nagsabat sinra, “Opo, Gino-o.”

²⁹ Inghuytan ni Hesus kag inra mga mata ag nagsiling Sida sa inra, “Kumporme sa inro pagtuo ay imaw it matutuman.”

³⁰ Ag sinra ay nakakita matuor. Ag ingpakatugon nak gador sinra ni Hesus nak indi kali ninra gipang-uma-uma miskin kanin-o.

³¹ Pero paghalin ninra ruto, gingpamalita gihapon ninra kag ginghuman ni Hesus sa inra sa bug-os nak lugar.

Ingpaado ni Hesus kag Udom

³² Pagkahalin it katong ruhang bulag, inggwa it ingraya kang Hesus nak usang udom nak ingsasaniban it mayaot.

³³ Ingpalayas ni Hesus kag mayaot ag nakabisayang raan kag udom. Abang katingaya it mga tawo ag napasiling sinra, “Abaa! Waya pang gador it natatabong tuyar it kali sa bug-os nak Israel!”

³⁴ Pero nagpamidong yang kag mga Pariseo ag napasiling, “Kag Ida gahom nak magpalayas it mga mayaot ay parayan yang kang Satanas nak pinuno ninra!”

Naluoy si Hesus sa mga Tawo

³⁵ Pagkatapos, inglibot nina Hesus kag tanang mga banwa ag baryo sa pagtudlo sa mga sinagoga ag pagwali it Maadong Balita tungor sa paghari it Dios. Ag nagpapaado Sida it tanang klasi it sakit ag nababatyagan it tawo.

³⁶ Pagkakita Nida sa maramong tawo, naluoy Sida sa inra, dahil napuproblemahan sinra

ag pay nawawar-an it pag-asa, tuyar sa mga karnero nak waya it manugbantay. §

³⁷ Kada nagsiling Sida sa Ida mga manugsunor, “Abang bugana kag anihon, pero apila yang kag manug-ani.

³⁸ Ngani, pangamuyo kamo sa Gino-o nak Tagiya it Anihon nak magparaya it mga manug-ani sa Ida anihan.”

10

Gingpapanaw ni Hesus kag Ida Doseng Disipulos agor Magbantala

(Markos 6:7-13; Lukas 9:1-6)

¹ Pagkatapos, gingtawag ni Hesus kag Ida doseng disipulos, ag ingtaw-an it karapatan ag gahom nak magpalayas it mga mayaot ag magpaado it tanang klasi it sakit ag nababatyagan it tawo.

² Imaw kali kag mga ngayan it doseng apostoles:

kag una ay si Simon nak ingtatawag rang Pedro,

masunor, si Andres nak ida manghor,

si Santiago ag ida manghor nak si Juan

nak mga anak ni Zebedeo,

³ sina Felipe ag Bartolome,

sina Tomas ag si Mateo nak manugsukot it buhis,

sina Santiago nak anak ni Alpeo,

ag Tadeo,

⁴ si Simong makabayan,

---

§ 9:36 9:36 Basaha ra sa Bil. 27:17 ag Eze. 34:5.

ag si Judas Iscariote nak tong huli ay imaw kag nagtraidor kang Hesus.

⁵ Ingpapanaw ni Hesus kaling Ida doseng apostoles ag ingtugunan sinra nak:

“Aya kamo gipagto sa lugar it mga buko Hudyo. Aya ra gisuyor sa aber usang banwa it mga Samaryanhon,

⁶ kundi hagto kamo mapagto sa inro mga kalahing Hudyo nak pay mga karnerong nawagit.

⁷ Sa tanan nak mga lugar nak inro apagtuan ay ipalapnag sa inra nak mayungotey kag paghari it Dios.

⁸ Paaduha kag mga di sakit ag banhawon kag mga minatay. Paaduha ra kag mga di kitong ag palayason kag mga mayaot sa mga ingsasaniban. Kag inro ingbaton ay waya't badar, kada mata-o ra kamo it waya't badar.

⁹ Aya kamo giraya it marakong kwarta o aber niong sinsilyo sa inro panghagkos.

¹⁰ Aya ra giraya it binagtong para sa inro pagpanaw, o ilisan nak baro, sandalyas, o miskin bakulo. Dahil tuyar sa usang trabahador kamo ra ay karapatdapat nak magbaton it inro mga akaunon.

¹¹ “Kung hariin man kamong banwa o baryo magpagto, hanapa anay ninro kag usang tawo nak hanrang magbaton sa inro, ag ruto yangey kamo madayon sa inra bayay hastang maghalin kamo rutong lugar.

¹² Pagsuyor ninro sa bayay, siling anay nak, ‘Kabay pang pakamaaduhon it Dios kaling inro panimayay!’

¹³ Ag kung karapatdapat sinra dahil inra ingbabaton kag inro ingrarayang panudlo, sinra ay talagang apakamaaduhon it Dios, pero kung indi ninra'g batunon ay indi ra sinra gipakamaaduhon it Dios.

¹⁴ Kung indi gibatunon o girunggan kag inro ingtutudlo it mga nag-iistar rutong bayay o banwa man, ay halin kamo raha. Pero sa inro paghalin ay paypage it taybo kag inro siki bilang tanra nak wayaey kamo it salabton sa inra kabuhi.

¹⁵ Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Sa huling paghusgar it Dios sa tawo ay mas mabug-at kag parusang maabot sa inra kisa sa parusang abatunon it mga taga-Sodoma ag Gomora.”

Kag Paabuton nak Pagpahirap sa mga Manugsunor ni Hesus

(Markos 13:9-13; Lukas 21:12-17)

¹⁶ Nagsiling pa si Hesus, “Mag-andam kamo! Dahil ingsusugo Nako kamo sa tunga it mga tawong maisog tuyar sa mga ilahas nak iro, aber kamo ay pay tuyar sa mga karnero nak mabuot. Kada kinahangyan nak kamo ay maging listo sa peligro tuyar sa mga sawa, ag magrahan tuyar sa mga salumpati.

¹⁷ “Mag-andam kamo! Dahil bilang mga manugsunor Nako, kamo ay inra arakpon ag aray-on sa inra mga korte.* Kamo ay inra alatiguhon sa inra mga sinagoga,

¹⁸ ag abistigaron sa atubangan it mga gobernador ag hari, dahil sa inro pagtu-o sa Ako. Ag

---

* **10:17 10:17** o “Sanhedrin.”

imaw kina kag oras nak kamo ay makakapamatuor sa inra ag sa mga buko Hudyo it tungor sa Ako.

¹⁹ Pero sa oras nak iatubang kamo sa inra, aya kamo gikalibog kung pauno kamo masabat o kung ni-o kag inro ibisaya. Dahil sa oras nak kato, ipaayam it Dios sa inro kung ni-o kag tamang ibisaya.

²⁰ Kumo buko halin sa inro sariling isip yang kag inro ibisaya, kundi halin sa Ispirito it Dios nak inro Tatay.

²¹ “Sa oras rang kato, inggwa it mga tawong waya nagtutu-o sa Ako nak matraidor ag ipamatay kag inra mga hali nak nagtutu-o. Imaw ra kag ahimuon it mga tatay sa inra anak ag alabanan it mga anak kag inra maguyang ag ipamatay ra.†

²² Alabanan ra kamo it tanan, dahil sa pag-sunor ninro sa Ako. Pero kung makakatiis kamo hastang sa kamatayon ay maluluwas kamo.

²³ Kung apahirapan kamo sa usang banwa, takas kamo papagto sa ibang banwa. Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro, myentras waya pa ninro natatapos kag inro paglibot sa tanang banwa it Israel ay maabotey Ako, nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo.

²⁴ “Waya it usang nag-aaray nak mas maayam kisa sa ida maestro, ag waya ra it usang suguon nak mas mataas kisa sa ida amo.

²⁵ Kada ngani dapat hanraey kag nag-aaray nak magbaton it parehong pagtrato nak ingbabaton ra it ida maestro, ag imaw ra kag suguon ag

---

† 10:21 10:21 Basaha ra sa Mik. 7:6.

ida amo. Kung Ako nganing pinuno it panimayay ay ing-iinsulto it tawo sa pagtawag sa Ako nak Beelzebul,‡ ay dey laloey kamong mga myembro it Ako panimayay.”

Indi Kita Dapat Mahadlok sa Pagpahirap it Tawo

(Lukas 12:4-7)

²⁶ Nagsiling pa si Hesus, “Kada, aya gikahadlok sa mga mapahirap sa inro, dahil waya it nakatabon nak sa tamang oras ay indi gibuksan, ag waya ra it nakatago nak indi giliwas ag maaayaman.

²⁷ Kag tanang Ako ingbisaya sa inro sa maruyom, ay inro isiling sa karamuan ruto sa mahadag. Ag kag tanang Ako ingbisaya nak para sa ato yang, ay imaw it inro ibandilyo sa maramong tawo halin sa kuyungan.

²⁸ Aya gikahadluki kag mga tawong nagmatay it yawas, pero indi kamatay it kalag. Kag Dios yang kag inro dapat kahadlukan, dahil Sida kag makakaparusa it kalag ag yawas sa impyerno.

²⁹ Di baga kag ruhang maya ay indi mabadaran it mamagong? Pero aber maisot yang kag inra balor, ay waya gihapon it aber usa sa inra kag mamatay ag matikrag sa duta kung indi gitugutan it Dios nak inro Tatay sa langit.

³⁰ Ay kamo pa ara? Miskin buhok gani ninro ay bilang Nida.

³¹ Kada ngani aya kamo gikahadlok. Mas mahalaga kamo kisa sa libo-libong maya.

---

‡ **10:25 10:25** Si Beelzebul kag ibang tawag it mga lahi it Hudyo para kang Satanas.

³² “Kag tanang nag-aako sa atubangan it tawo nak Ako ay ingkikilaya ninra, ay akilay-on ra Nako sa atubangan it Ako Tatay sa langit.

³³ Pero si-o man kag magbalibar sa Ako sa atubangan it mga tawo ay ibalibar ra Nako sa atubangan it Ako Tatay sa langit.”

Kag Pag-away-away it Myembro it Panimayay (Lukas 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Nagsiling pa si Hesus, “Aya giisipang nagpaali Ako sa duta para magraya it katimunungan sa mga tawo. Buko katimunungan kag Ako raya, kundi kaguluhan.

³⁵ Kada sa paabuton, dahil sa Ako, maaway-away

‘kag anak nak kayake ag tatay,
imaw ra kag anak nak kabade ag nanay,
ag kag umagar nak kabade ag ida panugan-
gang kabade.

³⁶ Ngani, kag ida mismong panimayay kag ida magiging kaaway.’§

³⁷ “Si-o mang nagpapalangga sa ida maguyang o sa ida anak it mas yabaw pa sa ida pagpalangga sa Ako ay buko karapatdapat nak maging Ako manugsunor.

³⁸ Kung si-o man kag indi magpas-an it ida krus parayan sa pagtiis it tanang hirap hastang sa ida kamatayon, dahil sa ida pagsunor sa Ako, ay buko karapatdapat nak maging manugsunor Nako.

³⁹ “Kag tawong nagsasalig yang sa ida sarili ay imaw kag mawawar-an it kabuhi nak waya't

---

§ 10:36 10:36 Basaha ra sa Mik. 7:6.

katapusan. Pero kag tawo nak ingbabaliwaya kag ida sarili para yang magsunor sa Ako ay imaw kag magkakaingwa it kabuhi nak waya't katapusan.”*

*Apremyuhan it Dios kag mga Nagbabaton sa Ida mga Katawuhan
(Markos 9:41)*

⁴⁰ Nagsiling pa si Hesus, “Kag nagbabaton sa inro ay nagbabaton ra sa Ako, ag kag nagbabaton sa Ako ay nagbabaton ra sa Dios nak nagparaya sa Ako.

⁴¹ Kag nagbabaton sa usang propeta, dahil sida ay propeta it Dios, ay mabaton ra it premyo pareho sa propeta. Ag kag nagbabaton sa usang maadong tawo nak nagtutuman sa Dios, dahil sida ay nagtutuman sa Dios, sida ay mabaton ra it premyo nak pareho sa tawong kina.

⁴² Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Si-o man kag mapainom it aber usang basong tubi sa pinaka-kubos, dahil sida ay Ako manugsunor, ay siguradong mabaton it premyo katong nag-painom sa ida.”

11

*Kag Pangutana ni Juan nak Manugbawtismo
(Lukas 7:18-35)*

¹ Pagkatapos it kaling pagtugon ni Hesus sa Ida doseng disipulos, naghalin Sida ruto para magtudlo ag magwali sa ibang mga banwa sa Galileya.

---

* **10:39 10:39** Basaha ra sa Sal. 49:7-9.

² Habang si Juan nak Manugbawtismo ay asa prisuhon pa, ay nag-abot sa ida kag mga balita tungor sa inghihimo ni Kristo. Kada ingsugo ni Juan kag ida pilang manugsunor nak magpagto

³ ag magpangutana, “Ikaw baga kag ing-promisa it Dios nak mapali o inggwa pa kami it ahuyaton nak iba?”

⁴ Nagsabat si Hesus, “Balik kamo kang Juan ag silinggan sa ida kag inro narunggan ag nakita.

⁵ Nakakita nganat kag mga bulag, nakapanaw kag mga piang, naulian kag mga di kitong, nakarungog kag mga bungoy, nabuhi kag mga minatay ag ingbantala sa mga mahirap kag Maadong Balita.

⁶ Silinggan ra sa ida nak abang buynas kag mga tawong waya nawawar-e it pagtu-o sa Ako.”

Kag Pagbisaya ni Hesus Tungor kang Juan nak Manugbawtismo

(Lukas 7:24-35)

⁷ Pagkahalin it mga ingsugo ni Juan nak Manugbawtismo, ingsiling ni Hesus sa mga tawong nagtitipon ruto kag tungor kang Juan. Siling Nida:

“It katong nagpagto kamo sa mayangkag nak kabukiran, ni-o kag inro gustong makita? Usang tawong waya it bisaya nak ingpapaninrugan tuyar sa tigbaw nak ingpapalir-palir it hangin? Syempre buko no?

⁸ Kung buko, ni-o talaga kag inro gustong makita? Usang tawong maganda it baro? Syempre buko! Kag mga nagbabaro it maganda ay nag-iistar sa palasyo it hari.

⁹ Kung tuyar, asing nagpagto kamo ruto? Ni-o talaga kag inro gustong makita, usang propeta? Oho, pero ingsisiling Nako sa inro, mas yabaw pa sida sa inra.

¹⁰ Si Juan nak Manugbawtismo kag ingtutukoy sa Sagradong Kasuyatan,

“ ‘Apaunahon Nako sa Imo kag Ako suguon, nak imaw kag mahanra it Imo arayanan.’* ”

¹¹ “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Sa mga ing-anak dili sa duta ay waya pang gador it nakikilaya nak mas yabaw kisa kang Juan nak Manugbawtismo. Pero kag pinaka-kubos nak tawo sa gingharian it Dios ay mas yabaw pa kisa sa ida.

¹² “Tuna it katong nagpabantala si Juan nak Manugbawtismo hasta ngasing, abang rako nak gador kag epekto it pagwali tungor sa paghari it Dios, ag maramong tawo kag nagmamakusog nak magpasakop sa Ida.

¹³ Kag tanang ingpaunang suyat sa mga libro it mga propeta ag sa Kasuguan ni Moises ay tungor sa palaabuton, ag kag pag-abot ni Juan nak Manugbawtismo ay imaw pa yang kag pagtuna it katuparan it kaling tanan.

¹⁴ Kada kung nagpapati kamo sa ingsiling it usang propeta it kato nak mabalik si Propeta Elias[†] sa palaabuton, ay buko si Elias kag ingpapatungran it kali, kundi si Juan nak Manugbawtismo mismo.

¹⁵ Kamong mga nagpapanimati ay isipa ninro it maado kag inro narunggan!”

---

* **11:10 11:10** Mal. 3:1. † **11:14 11:14** Basaha ra sa Mal. 4:5.

16 Nagsiling pa si Hesus, “Hariin Nako ikumpara kag mga tawo ngasing nak panahon? Sinra ay tuyar sa mga anak nak nag-iidamo sa plasa nak indi mamutang sa inghihimo it inra kaidamo. Kada nag-iinukawan sinra it tuyar kali,

17 “ ‘Aber naghuhuyop kami it turutot para sa inro,

ay waya kamo gisasadaw!

Ag aber nagpapanambitan kami,

ay waya gihapon kamo nalilisor!’

18 “Kamong mga tawo ay tuyar sa inra ngasing. Asi? Dahil it katong nag-abot si Juan nak Manugbawtismo nak nagpupuasa ag waya nag-iinom it ayak, ay nakasiling kamo nak, ‘Sida ay ingsasaniban it mayaot!’

19 Ag ngasing nak nagpali ra Ako, nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, nak nagkakaon ag nag-iinom ay nakasiling ray kamo nak, ‘Muy-ati yang kaling tawo, abang kagor ag palayango! Ag Sida ay nag-iiba sa mga manugsukot it buhis ag iba pang mga makasal-anang tawo.’ Pero aber tuyar kag inro ingsisiling, makikita gihapon ninro nak tama kag kaayaman it Dios parayan sa maadong inghihimo it mga nagbabaton it kina.”

Kag mga Paandam ni Hesus sa mga Tawo nak Waya Gihinuysoy

(Lukas 10:13-15)

20 Pagkatapos, ingbisar-an ni Hesus kag mga nag-iistar sa mga banwa kung hariin Sida naghومان it maramong milagro, dahil waya sinra gihihinuysoy sa inra mga kasal-anan.

21 Siling Nida, “Kahahadlok kag matatabo sa inro mga taga-Corazin! Imaw ra kamong taga-Betsayda! Kahahadlok kag parusang inro maaaguman dahil waya kamo gihinuysoy sa inro mga kasal-anan! Kung sa Tiro ag Sidon ay inghuman Nako kag mga milagro nak pareho sa inghuman ra Nako sa inro, ay dey marugayey ra tan-a sinra nak nakasuksok it barong kustal ag ingwiwisikan it abo kag inra uyo, bilang tanra it inra paghinuysoy.

22 Kali kag Ako ingsisiling sa inro. Sa huling paghusgar it Dios sa tawo ay mas mabug-at kag parusang maabot sa inro kisa sa parusang abatunon it mga taga-Tiro ag Sidon.

23 “Kamong mga taga-Capernaum, kabi baga ninro ay aray-on kamo sa langit. Inding gador! Dahil impyerno kag inro apagtuan! Kung sa Sodoma ay inghuman Nako kag mga milagro nak pareho sa inghuman ra Nako sa inro, ay dey tan-a'y naghinuysoy sinra ag hasta ngasing hagto pa gihapon kag inra banwa.

24 Kali kag Ako ingsisiling sa inro. Sa huling paghusgar it Dios sa tawo ay mas mabug-at kag parusang maabot sa inro kisa sa parusang abatunon it mga taga-Sodoma.”

Nagpapasalamat si Hesus sa Ida Tatay nak Dios

(Lukas 10:21-22)

25 Masunor, nagpangamuyo si Hesus, “Tatay, Gino-o it langit ag duta, ingpapasalamatan Ka Nako dahil waya Nimo gipaayaman kaling tanan sa mga maayo ag nakaaray. Pero ingpahadag

Nimo kali sa mga tawong hanraey magpaubos ag magtuon tuyar sa mga anak.

²⁶ Opo Tatay, dahil imaw kina kag Imo gustong matuman.”

²⁷ Pagkatapos, gingsilingan Nida kag mga tawo, “Kag tanang butang ay ingtugyan sa Ako it Ako Tatay. Waya it nakakilaya kung si-o nak gador Ako bilang Anak kundi kag Tatay yang. Waya ra it nakakilaya kung si-o nak gador kag Tatay kundi Ako yang nak Ida Anak, ag imaw ra sa mga tawo nak gusto Nakong ipakilaya kag Tatay sa inra.”

²⁸ Nagsiling pa si Hesus, “Kamong mga napilay ag nabubug-atan, payungot sa Ako, ag kamo ay Ako apapahuwayon.

²⁹ Magpasakop kamo sa Ako ag magtuon, dahil Ako'y mabuot ag mapainubuson, ag kag inro huna-huna ay magkakainggwa it kahilwayan.

³⁰ Kag Ako mga sugo ay buko mabug-at nak tumanon kundi magaan yang.”

12

Si Hesus kag Yabaw kisa sa Adlaw it Inugpahuway

(Markos 2:23-28; 3:1-6; Lukas 6:1-5)

¹ Usang adlaw nak Sabado nak imaw kag Adlaw it Inugpahuway it mga lahi it Hudyo,* narparayan sina Hesus sa triguhan, ag nakabatyag it gutom kag Ida mga manugsunor, kada nagpuksi sinra it uhay ag ingkitkit.

---

* **12:1 12:1** Sa bisayang Hebreo kag Adlaw it Inugpahuway it mga lahi it Hudyo ay Syabat.

² Pagkakita it mga Pariseo, nagsiling sinra kang Hesus, “Hay, muyati, mismong Imo mga manugsunor kag naghuhuman it ingbabawal sa Adlaw it Inugpahuway.”†

³ Nagsabat si Hesus, “Waya baga ninro nabasa kag inghimo nina Haring David it katong inggutom sida ag ida mga kanunot?

⁴ Nagsuyor sida sa Bayay it Dios ag nagbaoy it tinapay nak hinalar sa Dios ag ingkaon. Kumporme sa Kasuguan ni Moises kina ay bawal kaunon it aber si-o puyra yang sa mga saserdote. Pero nagkaon si David ag ingpakaon ra nida kag ida mga kaibahan.‡

⁵ Waya pa baga ninro nababasa sa Kasuguan ni Moises nak kag tawo kung magtrabaho sa Adlaw it Inugpahuway ay nakakasala? Pero kag mga saserdote nak padayon nak nagsiserbisyo sa Templo sa Adlaw it Inugpahuway ay waya gipapamutangan nak nakakasala.

⁶ Kali kag Ako ingsisiling sa intro. Kag mas yabaw kisa sa Templo ay rahali ngasing.

⁷ Ingpasuyat it Dios sa Sagradong Kasuyatan, ‘Kag Ako hanrom ay maging maluluy-on kamo sa intro isigkatawo, buko nak mahalar yang kamo pramas matuman kag Kasuguan.’§ Kung naintyendihan ninro kag gustong bisayahon it kali ay waya tan-a ninro gipapamutangan nak

---

† **12:2 12:2** Ingsiling it mga pinuno it Hudyo nak bawal sa inra Kasuguan nak mag-ani sa Adlaw it Inugpahuway, ag kaumir rili kag pagpuksi it ni-o mang klasing uhay. ‡ **12:4 12:4** Basaha ra sa 1 Sam. 21:1-6. § **12:7 12:7** Basaha ra sa Ose. 6:6.

nakakasala kaling mga waya gisusuway sa Kasuguan.

⁸ Ingsisiling Nako, sinra'y waya ighihimo it sala, ag Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo kag inggwa it karapatan nak magsiling kung ni-o kag puyding himuon ag indi sa Adlaw it Inugpahuway.”

Kag Pagpaado ni Hesus sa Kayaking Pingkaw sa Adlaw it Inugpahuway

(Markos 3:1-6; Lukas 6:6-11)

⁹ Pagkahalin nina Hesus ruto ay nagpagto sinra sa inra sinagoga.

¹⁰ Ag inggwa ruto it usang kayaking pingkaw kag usang damot. Ruto ra ay inggwa it pilang Pariseo nak naghahanap it rason pramas maiakusar si Hesus. Nagpangutana sinra sa Ida, “Tama bagang magpaado it mga di sakit sa Adlaw it Inugpahuway?”

¹¹ Ingsabat sinra ni Hesus, “Kung usa sa inro rili ay inggwa it karnerong nahuyog sa bal-ong sa Adlaw it Inugpahuway, indi baga ninro kato igpagtuan pramas bay-on?”

¹² Mas mahalaga kag tawo kisa sa karnero, kada puyde kitang maghimo it maado sa ato isigkatawo sa Adlaw it Inugpahuway.”

¹³ Masunor, ingsugo Nida kag pingkaw, “Hunata kinang imo damot.” Inghunat matuor it kinang kayake kag ida damot ag nag-ado kato it pareho sa kayudong damot.

¹⁴ Ag tong nakita ninra kina, naghinalin kinang mga Pariseo ag nagplano kung pauno ipamatay si Hesus.

Si Hesus kag Pinili it Dios

¹⁵ Pero naayaman ni Hesus kag inra plano, kada naghalin nak raan Sida ruto. Maramo kag nagsunor sa Ida ag gingpaado Nida kag tanang di sakit.

¹⁶ Ugaling Ida ingtugon sinra nak indi gipamalita kag tungor sa Ida.

¹⁷ Ngani, natupar kag ingpasuyat it Dios parayan kang Propeta Isaias nak,

¹⁸ “Hali kag Ako suguon nak Ako pinili.

Sida kag Ako pinalangga ag Ako namumut-an.

Ita-o Nako sa Ida kag Ako Ispirito

ag ibantala Nida sa tanang mga nasyon

kung pauno maging matarong sinra sa pagmuyat Nako.

¹⁹ Indi Sida gipakig-away o magkusog it boses.

Indi ra Sida mag-ukaw sa mga karsada.

²⁰ Indi Sida giutoy it tigbaw nak naghahapay,

o magpayong it nag-iidlap-idlap nak iwag.

Mapadayon Sida nak magpakita it kaluoy

hastang mapirde kag kayainan it pagkamatarong it Dios.

²¹ Sida kag aasahan it tanang mga nasyon!”*

Kag Gahom ni Hesus ay Buko Halin kang Satan

(Markos 3:20-30; Lukas 6:43-45; 11:14-23)

²² Usang adlaw, inggwa it ingranya kang Hesus nak usang kayaking bulag ag udom nak ingसानiban it mayaot, pramas paaduhon sida. Kada sida ay nakabisaya ag nakakita.

---

* **12:21 12:21** Isa. 42:1-4.

23 Dahil dili, abang katingaya it tanang nakakita ag napasiling, “Sabaling Sida katong ingpromisa it Dios nak naghaling sa mga inanak ni Haring David.”

24 Pero tong narunggan kali it mga Pariseo, napasiling sinra, “Kag Ida gahom nak magpalayas it mga mayaot ay parayan yang kang Beelzebul nak pinuno ninra!”†

25 Nasasaduran ni Hesus kag inra ging-iisip, kada napasiling Sida:

“Mabagsak kag bawat gingharian nak kag mga sinakupan ay naglalaban-labanan. Ag imaw ra, masisira kag bawat syudad ag pamilya.

26 Ag kung si Satanas it mapalayas sa ida mga sinakupang mayaot, ingkakalaban nida kag ida sarili. Kung tuyar ay pauno mayawig kag ida gingharian?

27 Kung Ako ay nagpapalayas it mga mayaot parayan sa gahom ni Beelzebul, ay kanin-o gahom kag inggagamit it inro mga manugsunor nak magpalayas it mayaot? Kag inro mismong mga manugsunor kag nakakapamatuor nak sala kamo!

28 Pero kung parayan sa Ispirito it Dios kag Ako pagpalayas sa mga mayaot, ay maaayaman nak gador ninro nak nag-abotey sa inro kag paghari it Dios.

29 “Si Satanas ay tuyar sa usang makusog nak tawo, ag kung inggwa it gustong magsuyor sa

---

† 12:24 12:24 Beelzebul kag ibang tawag it mga lahi it Hudyo para kang Satanas.

ida bayay agor bay-on kag ida ari-arian, ay kinahangyan anay nak gapuson sida, ag pagkatapos, puyding bay-oney kag ida tanang mga gamit.‡

³⁰ “Kag waya gikakampi sa Ako ay nagkukuntra sa Ako, ag kag waya gibubulig sa pagtipon it mga tawo para sa Ako, ay imaw kag nagbubulig sa mga tawo nak magpayado sa Ako.

³¹ Ngani, ingsisiling Nako kali sa intro, apatawaron it Dios kag tanang nahimong kasalanan ag tanang pagpasipala it tawo. Pero kag magbisaya it pasipala laban sa Ispirito Santo ay inding gador igpatawaron.

³² Imaw ra, apatawaron it Dios kag magpasipala sa Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, pero kag magbisaya it pasipala laban sa Ispirito Santo ay inding gador igpatawaron, ngasing ag hastang sa waya’t katapusan.”

³³ Nagsiling pa si Hesus, “Kung maado kag bunga it usang puno it kahoy, masisiling nak maado ra kag inghalinang puno. Pero kung mayain kag bunga it usang puno it kahoy, masisiling nak mayain ra kag inghalinang puno, dahil nakikilaya kag puno sa ida bunga.

³⁴ Kamong mga tusong tawo! Pauno kamo makakabisaya it maadong bagay kung kamo mismo ay mayain? Kung ni-o kag sa suyor it intro tagipusuon ay imaw ra it nagliliwas sa intro yuba!

³⁵ Kag nagliliwas sa yuba it maadong tawo ay maado, halin sa ida maadong tagipusuon. Ag kag

---

‡ 12:29 12:29 Basaha ra sa Isa. 49:24-25.

nagliliwas sa yuba it mayaing tawo ay mayain ra, halin sa ida mayaing tagipusuon.

³⁶ Tanra-e ninro kali. Sa adlaw it paghusgar it Dios sa tawo, apanabtan it mga tawo kag tanang inra nabisaya nak waya't puyos.

³⁷ Kag inro ingbibisaya, ay imaw kag agamiton it Dios bilang pamatuor sa Ida paghusgar sa inro, kung kamo ay nakasala o waya.”

Ingbisayahan ni Hesus kag mga Pinuno nak Nagpupurba sa Ida

(Mateo 16:1-4; Markos 8:11-12; Lukas 11:29-32)

³⁸ Pagkatapos, inggwa it mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo nak nagsiling kang Hesus, “Maestro, pakita-e baga kami it milagro bilang pamatuor nak Ikaw ay halin sa Dios!”

³⁹ Ingsabat sinra ni Hesus, “Kamong mga tawo sa ngasing nak panahon ay subrang yain ag buko matutom sa Dios! Aber tuyar, ingpapakanapan gihapon ninro Ako it milagro bilang pamatuor kung sin-o talaga Ako. Pero waya it ibang ipakita sa inro, kundi kag natabo yang it kato kang Propeta Jonas. §

⁴⁰ Kung paunong si Jonas ay nagtiner it tatlong adlaw ag tatlong gab-i sa suyor it bituka it marakong isra, ay imaw ra Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay matiner ra it tatlong adlaw ag tatlong gab-i sa irayom it duta.

⁴¹ Sa huling paghusgar it Dios sa tawo, matinrog kag mga taga-Ninive kaibahan it mga tawo sa ngasing nak panahon ag sinra kag maakusar

---

§ 12:39 12:39 Basaha ra sa Jon. 3:4-5.

sa inro, dahil sinra ay naghinuysoy katong gingpaandaman sinra ni Jonas, ag ngasing ay haley kag mas yabaw pa kisa kang Jonas, pero waya gihapon kamo gihihinuysoy.

⁴² Sa adlaw rang kato, matinrog ra kag Reyna it Seba* kaibahan it mga tawo sa ngasing nak panahon ag sida ra ay maakusar sa inro. Dahil halin sa pinaka-mayadong lugar, nagpagto sida kang Haring Solomon para runggan kag ida rakong kaayaman. Ag ngasing ay haley kag mas yabaw pa kisa kang Solomon, pero waya gihapon ninro Sida gipapatihe.”

Kag Pagbalik it Mayaot sa Ida Dating Ingtin-eran

(Lukas 11:24-26)

⁴³ Nagsiling pa si Hesus, “Kung inggwa it usang mayaot nak magliwas sa usang tawo, malibot-libot anay kina sa mga kabukiran kung hariin ay waya it tubi myentras naghahanap it mapahuwayan.

⁴⁴ Ag kung waya it makita, masiling kina sa ida sarili, ‘Mabalik yangey ako sa ako ginghalinan.’ Pagbalik nida hagto sa tawong ida ginghalinan, makikita nidang waya it nag-iistar ruto. Ag kali ay malimpyoy ag mas maadoy ngasing.

⁴⁵ Kada pagkakita nida kali, ay mapanaw ray sida ag mapang-ikag it pito pang mayaot nak mas mayain pa sa ida, ag masuyor sinra ag maistar ruto. Ngani, kag kamutangan it katong tawo ay lalong mapakayain. Ag imaw ra kina kag

---

* **12:42 12:42** Kali kag Reyna it Sur. Basaha ra sa 1 Hari 10:1-13.

matatabo sa mga mayaing tawo sa ngasing nak panahon.”

*Kag Matuor nak Pamilya ni Hesus
(Markos 3:31-35; Lukas 8:19-21)*

⁴⁶ Myentras nagbibisaya pa si Hesus ay nag-abot kag Ida nanay ag mga hali.† Naghuhuyat sinra sa liwas, dahil gusto ninrang makabisaya Sida.

⁴⁷ Ag inggwa't nagpayungot ag nagsiling sa Ida, “Maestro, pasensya anay. Hagto sa liwas kag Imo nanay ag mga hali. Gusto Ka ninrang makabisaya.”

⁴⁸ Pero nagsabat si Hesus, “Oho ngani! Pero sasin-o pa kag Ako ingkikilaya nak Ako nanay ag Ako mga hali?”

⁴⁹ Pagkatapos, Ida ingtudlo kag Ida mga manugsunor ag nagsiling Sida, “Kali kag Ako nanay ag mga hali.

⁵⁰ Dahil kag tanang nagsusunor sa kabubuton it Ako Tatay nak asa langit ay imaw kag Ako ingkikilaya nak Ako mga hali ag Ako nanay.”

13

*Kag Istorya Tungor sa Mangunguma nak Nagsabwag it Binhi
(Markos 4:1-9; Lukas 8:4-8)*

---

† **12:46 12:46** o “manghor.” Sa bisayang Griyego ausa yang kag inra bisaya para sa hali, pakausa, manghor ag maguyáng, kada puyde nak sa kamatuuran kaling mga hali ay mga manghor ni Hesus.

¹ Katong adlaw rang kato, nagliwas si Hesus sa bayay ag nagpagto sa habig it Ragat it Galileya, ag ruto Sida nag-ingkor.

² Inragipunan Sida it karuramong tawo, kada nagsakay Sida sa usang rayapang nak asa piliw, ag ruto Sida nag-ingkor pramas magbisaya sa inra myentras sinra ay nakatulay sa habig it baybay.

³ Ag nagtudlo Sida it maramong bagay parayan sa mga istorya* nak ingtatawag nak parabula. Siling Nida:

“Panimati kamo! Usang adlaw, inggwa't usang mangunguma nak nagliwas para magsabwag it binhi sa ida uma.

⁴ Sa ida pagsabwag, inggwa't ibang binhi nak nagtugpa sa rayan, ag inggwa't mga pispis nak nag-inabot ag ingpangtuktok kali.

⁵ Kag ibang binhi ay nagtugpa sa mabatong duta, ag dahil manipis yang kag raga ruto ay nagtinubo nak raan kag mga binhi.

⁶ Ugaling it katong nag-initey kag adlaw, kag mga bag-ong tubo nak tanom ay nagkupos ag nagpangyadong, dahil waya nakaungot it maado kag gamot sa irayom it raga.

⁷ Kag ibang binhi ray ay nagtugpa sa duta nak inggwa it mga siiton nak hila munon. Nagtinubo kali, ugaling nagpakagapa kag mga hila munon ag nayumos kag mga nagtubo nak binhi ruto.

⁸ Pero kag ibang binhi ay nagtugpa sa maadong duta, ag kali ay nagtubo it maado ag nagpa-

---

* **13:3 13:3** o “parabula.” Kali ay yabot-yabot nak parayan it pagbisaya nak inggwa pa it mas marayom nak gustong bisayahon.

munga, kada inggwa't natubas. Inggwa't mga binhi nak nagpanubas it katamtaman yang, inggwa ra't nagpanubas it rako, ag inggwa't nagpanubas it bugana.

⁹ Kamong mga nagpapanimati ay isipa ninro it maado kag inro narunggan!”

Kag Pagtudlo ni Hesus ay Parayan sa mga Istorya

(Markos 4:10-12; Lukas 8:9-10)

¹⁰ Marugay-rugay, nagpayungot kang Hesus kag Ida mga manugsunor ag nagpangutana, “Asing Imo ingpaparayan pa sa mga istorya kag Imo pagtudlo sa mga tawo?”

¹¹ Nagsabat si Hesus:

“Dahil kamo yang kag gingtaw-an it pribilehiyo nak maintyendihan kag mga dating tinago nak kaayaman tungor sa paghari it Dios. Pero kag karamuan ay waya gitaw-e, kada kag tanan nak inra narurunggan ay pay mga istorya yang.

¹² Kag tawo nak nagpapati sa ida narurunggan ay mas lalong marurugangan pa kag kaayam ag magiging bugana pa. Pero kag tawo nak waya gipapati, aber katong maisot nak pagkaintyendi raha sa ida ay abay-on pa.

¹³ Kada ngani mga istorya yang kag Ako inggagamit nak parayan sa Ako pagtudlo sa mga tawo,

“dahil aber magpakamuyat man sinra
ay indi gihapon sinra makakita,

ag aber magpakapanimati man

ay indi gihapon sinra makarungog ag
makaintyendi.

14 Kada, natumaney sa inra kag ingsiling ni Propeta Isaias it kato nak,
 ‘Aber magpakapanimati man kamo
 ay indi gihapon kamo makaintyendi,
 ag aber magpakamuyat man ay
 indi ra gihapon ninro mabaoy
 kung ni-o kag gustong bisayahon it inro nakikita.

15 Kumo indiey giruytan kag tagipusuon it kaling mga tawo,
 nagpapabungoy-bungoy kag inra mga talinga,
 ag gingpipilot ninra kag inra mga mata,
 sabaling makakita pa matuor sinra,
 makarungog pa kag inra mga talinga,
 ag makaintyendi pa kag inra tagipusuon.
 Waya nak gador sinra it gustong makaintyendi,
 sabaling maghinuysoy pa sinra,
 ag paaduhon Nako.’ ”†

16 “Pero abang buynas kamo, dahil naiintyendihan ninro kag inro nakikita ag narurungan.

17 Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Maramong mga propeta ag mga maadong tawo nak nagtutuman sa Ako ay naghahanrom nak makita ra kag inro nakikita, ugaling ay waya ninra nakita. Inghahanrom ra ninrang marunggan kag inro narurungan, ugaling waya kali ninra narunggi.”

*Kag Pagpahadag Tungor sa Mangunguma nak Nagsasabwag it Binhi
 (Markos 4:13-20; Lukas 8:11-15)*

---

† 13:15 13:15 Isa. 6:9-10.

¹⁸ Nagsiling pa si Hesus, “Ngasing, panimati-i ninro kaling Ako ipahadag sa inro it katong Ako ing-istorya tungor sa mangunguma nak nagsasabwag it mga binhi.

¹⁹ “Kag natabo sa ibang binhi nak nagtugpa sa rayan ay gingpapatuyar sa mga tawong nakarungog it mensahe tungor sa paghari it Dios, pero waya ninra naintyendihe kag inra narunggan. Nag-abot si Satanas nak imaw kag inghalinan it tanang kayainan, ag ing-agaw nida sa inra isip kag inra mga narunggan.

²⁰ Kag natabo sa ibang binhi nak nagtugpa sa mabatong duta ay gingpapatuyar ray sa mga nakarungog it mensahe it Dios nak masadyang ingbaton nak raan kina,

²¹ ugaling buko marayom kag ruyot it kali sa inra tagipusuon. Kada waya pa ngani narugay, it katong nag-abot kag mga pagpurba o mga pagpahirap sa inra dahil sa inra pagsunor sa mensahe, ay sa nak raan kag inra pagtu-o ay nagyamig ag nawagit.

²² “Kag natabo ray sa ibang binhi nak nagtugpa sa duta nak inggwa it mga siiton nak hila munon ay gingpapatuyar sa mga nakarungog it mensahe it Dios, ugaling mas ing-una pa ninra kag pagpangalibog sa kalibutanhong mga butang ag paghanap it manggar nak imaw kag mabulag sa inra, hastang mawar-an it lugar sa inra tagipusuon kag mensahe. Kada kag inra kabuhi ay waya it bunga halin sa inra narunggan.

²³ Pero kag natabo sa ibang binhi nak nagtugpa sa maadong duta ay gingpapatuyar sa mga nakarungog it mensahe it Dios ag nakaintyendi.

Kada nagkainggwa kali it bunga sa inra kabuhi. Sinra ay tuyar sa duta kung hariin kag mga binhi ay nagpanubas it bugana. Inggwa ra't nagpanubas it rako ag inggwa ra't nagpanubas it katamtaman yang."

Kag Istorya Tungor sa mga Hilamunon

²⁴ Inggwa ray it ibang istoryang gingsiling si Hesus sa mga tawo. Siling Nida:

"Kag paghari it Dios ay tuyar sa usang tawo nak nagsasabwag it mga maadong binhi sa ida uma.

²⁵ Usang gab-i habang katuyog kag ida mga trabahador, nag-abot kag ida kaaway, ag kag ida triguhan ay ingsabwagan it mga binhi it hilamunon bag-o humalin.

²⁶ Katong nagtuboey kag trigo ag nagburos, rungan nak nagyuwaw kag mga hilamunon.

²⁷ "Kada, nagsuor kag mga trabahador sa ida ag nagpangutana, 'Sir, buko baga maadong binhi kag imo ingpasabwag sa amo sa imo uma? Asing inggwa it hilamunon nak nagtubo rili? Hariin ara kali gihalin?'

²⁸ "Ingsabat nida sinra, 'Inggwa it kaaway nak naghimo it kali!'

"Pagkarungog it kali, ingpangutana ray sida it mga trabahador, 'Agabuton baga namo kaling mga hilamunon?'

²⁹ "Sabat nida, 'Aya anay, sabaling magabot pati kag trigo.

³⁰ Badyang anay raha, sinra magrungan it ragko hastang sa anihon. Pag maaney, asilinggon nako kag mga manug-ani nak, "Tipunon

anay kag mga hila munon ag pangbugkos-bugkuson para sunugon. Ag kag mga trigo ay tipunon sa ako usunan.” ’ ”

Kag Istorya Tungor sa Pinaka-maisot nak Busoy

(Markos 4:30-32; Lukas 13:18-19)

³¹ Nagbisaya ray si Hesus sa inra it usa pang istorya. Siling Nida:

“Kag paghari it Dios ay tuyar sa pagtubo it usang maisot nak busoy[‡] it mustasa nak ingtanom it usang tawo sa ida uma.

³² Kaling busoy kag pinaka-maisot sa tanang klase it busoy it mga tanom dili sa ato. Pero kung kali ay ingtanomey, kali ay marako tuyar sa mababang puno ag mapakagapa. Ag sa mga sanga it kali ay naghuhuman it pugar kag mga pispis.”

Kag Istorya Tungor sa Pangpaalsa

(Lukas 13:20-21)

³³ Kali pa kag usa sa mga istorya ni Hesus. Siling Nida:

“Kag paghari it Dios ay tuyar sa rakong epekto it maisot nak pangpaalsa[§] sa paghuman it tinapay. Kag maisot nak pangpaalsa nak gingyakot

---

[‡] **13:31 13:31** Kag ngayan it kaling maintik nak busoy sa mga lugar it Israel ay mustasa. Pero kali ay buko maisot nak utan pareho sa ato pagkakilaya, kundi kali ay nagrarako ag nagiging usang marakong puno. **§ 13:33 13:33** Kag inra pangpaalsa ay ingtatawag nak “lebadora.” Kali ay “yeast” sa bisayang Inglis. Para sa mga lahi it Hudyo kag rakong epekto it maisot yang nak lebadora ay simbulo it epekto it kayainan.

it usang kabade sa marakong minasang arina ay imaw kag nagpaalsa sa tanang minasa.”

Kag Pagtudlo ni Hesus ay Parayan sa mga Istorya

(Markos 4:33-34)

³⁴ Ingtudlo ni Hesus kaling tanan sa maramong tawo parayan sa mga istorya. Waya ra Sida it gingbisaya nak waya giparayanan sa istorya.

³⁵ Ginghamman Nida kali agor matuman kag insiling it Dios parayan sa Ida propeta it kato nak,

“Sa Ako pagbisaya sa inra, mga istorya kag Ako agamiton.

Ako ipahadag sa inra kag mga butang nak waya napahadagan sa inra tuna tong ingtuga kag kalibutan.”*

Kag Pagpahadag it Istorya Tungor sa mga Hilamunon

³⁶ Pagkatapos, ingpahalin ni Hesus kag mga tawo ag nagsuyor sida sa bayay. Nagpayungot sa Ida kag Ida mga manugsunor ag siling sa Ida, “Pahadagan sa amo kag gustong bisayahon it istorya tungor sa hilamunon sa uma.”

³⁷ Siling ni Hesus, “Ako nak dati pa ay ing-tatawagey nak Anak it Tawo kag nagsabwag it maadong binhi.

³⁸ Kag uma ay kag kalibutan. Ag kag mga maadong binhi ay kag mga tawong inghaharian it Dios, ag kag mga hilamunon ay kag mga tawong inghaharian ni Satanas nak imaw kag inghalinan it tanang kayainan.

---

* 13:35 13:35 Basaha ra sa Sal. 78:2.

³⁹ Kag kaaway ra nak nagsabwag it hila munon ay si Satanas. Kag inug-ani ay kag katapusan it kalibutan ag kag mga manug-ani ay kag mga anghel.

⁴⁰ “Kung paunong ingpangbugkos-bugkos kag mga hila munon para sunugon, imaw ra kag matatabo sa katapusan it kalibutan.

⁴¹ Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay maparaya it mga anghel para bay-on kag tanang naghihimo it kayainan ag tanang mga suwail.

⁴² Ipilak sinra it mga anghel sa lugar it kayadong indi nak gador mapayong. Ag hagto sinra matinibaw ag mapangpagot kag inra mga ngisi.

⁴³ Pero kag mga maadong tawo nak nagtutuman sa Dios ay mahadag it pay tuyar sa adlaw sa gingharian it inra Tatay nak Dios. Kamong mga nagpapanimati ay isipa ninro it maado kag inro narunggan!”

Kag Pagiging Sinakupan it Dios ay Mas Mahalaga kisa sa Kamanggaran

⁴⁴ Nagbisaya ray si Hesus it ibang istorya, “Kag paghari it Dios ay tuyar ra sa tibor nak nakayubong sa usang bukir. Pagkakita rili it usang tawo, abang kasadya nida. Ag gingtabunan nida kali liwat ag pumauli sida. Pagkatapos, binaligya nida kag tanang ida ari-arian ag binakay katong bukir.”

⁴⁵ Nagsiling pa si Hesus, “Kag paghari it Dios ay tuyar sa usang negosyante nak naghahanap it pinaka-magandang perlas.

⁴⁶ Katong nakitaey nida kag usang perlas nak abang ganda, pumauli sida ag binaligya kag tanang ida ari-arian ag ingbakay katong perlas.”

Kag Istorya Tungor sa Lambat

⁴⁷ Nagsiling pa si Hesus, “Kag paghari ra it Dios ay tuyar sa lambat nak ing-iitsa sa ragat ag nakakabaoy it sari-saring isra.

⁴⁸ Katong punoey kag lambat, hinaas kina patakas, ag nag-ingkor kag mga tawo para hikniton kag mga isra sa lambat. Gingtipon sa kanastro kag mga maado, ag pinamilak kag mga indi makaon.

⁴⁹ Tuyar ra kag matatabo sa katapusan it kalibutan. Mainabot kag mga anghel ag abuyagon kag mga mayain sa mga maado.

⁵⁰ Ipilak it mga anghel kag mga naghihimo it kayainan sa lugar it kayadong inding gador mapayong. Ag hagto sinra matinibaw ag mapangpagot kag inra mga ngisi.”

⁵¹ Pagkatapos, nagpangutana si Hesus sa Ida mga manugsunor, “Ngasing, naintyendihan baga ninro kaling tanan?”

Nagsabat sinra, “Opo.”

⁵² Ag nagsiling ray si Hesus, “Kada ngasing, ayamey ra ninrong kag bawat manunudlo it Kasuguan nak nagpasakokey sa paghari it Dios, ay tuyar sa mayaman nak tag-iya it bayay nak inggwa it maramong mga magandang butang. Ag maayam sida kung pauno gamiton kag mga bag-o, pati kag mga yuma.”

*Waya Gikilay-a si Hesus it Ida mga Kasimanwa sa Nazaret
(Markos 6:1-6; Lukas 4:16-30)*

⁵³ Pagkatapos it kaling pagtudlo ni Hesus parayan sa mga istorya naghalin Sida ruto.

⁵⁴ Pagkatapos, nagpauli Sida sa Ida sariling banwa kung hariin Sida girako ag nagtudlo sa inra sinagoga. Ag natingaya kag mga nakarungog sa Ida ag napasiling sinra, “Hariin Sida gibaoy it Ida kaayam? Pauno Sida nakakahuman it Ida mga milagro?”

⁵⁵ Buko baga Sida kag anak it panray? Ag kag Ida nanay ay si Maria? Ag sina Santiago, Jose, Simon ag Judas kag Ida mga hali† nak kayake?

⁵⁶ Ag di baga dili ra sa ato nag-iistar kag Ida mga hali nak kabade? Hariin Nida natun-an kinang tanan?”

⁵⁷ Ag waya nak gador ninra nakilaya Sida.

Pero siling ni Hesus sa inra, “Kag propeta ay ingtatahor aber hariin puyra yang sa ida sariling banwa ag pamilya.”

⁵⁸ Ag dahil waya sinra it pagtu-o sa Ida, apila yang kag Ida inghumang milagro ruto.

14

*KAG PAGMATAY KANG JUAN NAK MANUG-BAWTISMO
(Markos 6:14-29; Lukas 9:7-9)*

---

† 13:55 13:55 o “manghor.”

¹ Katong nakaabot kang Herodes Antipas nak gobernador it Galileya* kag balita tungor kang Hesus,

² nagsiling sida sa ida mga opisyales nak, “Kina ay si Juan nak Manugbawtismo. Nabanhaw sida, kada nakakahuman sida it mga milagro.”

³ Nasiling nida kali dahil sa ida inghuman kang Juan it kato. Ida ingparakop si Juan, ingpagapos ag ingpaprisko, dahil imaw kag gusto it ida asawa nak si Herodias. Kaling si Herodias kag dating asawa it maguyáng ni Herodes nak imaw si Felipe. Ag parehong ingbuyagan nina Herodes ag Herodias kag inra unang asawa agor sinrang ruha kag maasawa.†

⁴ Dahil dili, puat ingbibisayahan ni Juan si Herodes nak, “Bawal sa Kasuguan it Dios nak asawahon nimo kinang kabade.”‡

⁵ Kada gusto ni Gobernador Herodes nak ipamatay tan-a si Juan, pero nahadlok sida sa mga tawo, dahil ingkikilaya ninrang propeta si Juan nak Manugbawtismo.

⁶ Pag-abot it kompli-anyo ni Gobernador Herodes, nagsadaw sa atubangan it ida mga bisita kag rayagang anak ni Herodias, ag namutan kali ni Gobernador Herodes.

⁷ Kada nagpromisa sida riling rayaga nak ita-o kung ni-o man kag ida ahagaron.

---

* **14:1 14:1** Si Herodes Antipas kag usa sa mga anak ni Haring Herodes nak Bantog. † **14:3 14:3** Nagpakasay si Herodias kang Haring Felipe nak ida tiyuhon bag-o nag-iba kang Prinsipe Herodes Antipas nak manghor it kali. ‡ **14:4 14:4** Basaha ra sa Lev. 18:16.

⁸ Ag dahil sa sugmog it ida nanay nagsiling kaling rayaga, “Taw-an sa ako kag uyo ni Juan nak Manugbawtismo nak nakabutang sa bandihado.”

⁹ Dahil dili nalisor nak gador si Gobernador Herodes, pero dahil sa ida gingpromisa sa atubangan it ida mga bisita, ingsugo nida nak ita-o yangey kag inghagar it rayaga.

¹⁰ Kada ingpapugutan si Juan sa prisuhan.

¹¹ Ag ingraya ninra kag uyo ni Juan nak nakabutang sa bandihado, ag ingta-o ninra sa rayaga. Pagkabaton nida, ingrayang raan nida kina sa ida nanay.

¹² Pagkasador kali it mga manugsunor ni Juan, nagpagto sinra ag ingbaoy kag ida yawas ag ingyubong. Bag-o, gingpaayam ninra kali kang Hesus.

KAG MINISTERYO NI HESUS SA PALIBOT IT GALILEYA

Kag Pagpakaon ni Hesus sa Subrang Limang Libong Tawo

(Markos 6:30-44; Lukas 9:10-17; Juan 6:1-14)

¹³ Katong narunggan ni Hesus nak ingpugutan si Juan nak Manugbawtismo, naghaling Sida ruto sa karamuan kaibahan it Ida mga disipulos, ag nagsakay sa rayapang patabok sa lugar nak waya't mga tawo. Tong nasaduran it mga tawo nak naghaling sina Hesus nagyanat sinra sa Ida. Halin sa mga banwa, nagpamaybayan sinra papagto sa lugar kung hariin nagpagto sina Hesus.

14 Pagrunggo nina Hesus sa habig it baybay, nakita ninra kag abang ramong tawo. Naluoy si Hesus sa inra ag ingpaado Nida kag mga di sakit.

15 Tong pasugbuhoney kag adlaw, kag Ida mga disipulos ay nagpayungot sa Ida ag nagsiling, “Bukir pa man kali ag haponey. Kada papagtu-a anay kinang mga tawo raha sa mga baryo pramas makabakay sinra it inra makakaon.”

16 Pero siling ni Hesus sa inra, “Bukoey kinahangyan nak maghinalin pa sinra. Kamo it mapakaon sa inra.”§

17 Nagsabat sinra, “Limang bilog yang nak tinapay ag ruhang bilog nak tinapahang isra kag hali sa ato.”

18 Siling ni Hesus, “Ray-a kina rili sa Ako.”

19 Masunor, ingpaingkor anay Nida kag mga tawo sa hilamunon, ag ingbaoy Nida kinang limang bilog nak tinapay ag ruhang bilog nak tinapahang isra. Nagtanga Sida sa langit ag nagpasalamat anay sa Dios. Pagkatapos ay Ida gingparti-parti kaling mga tinapay ag tinapahang isra hastang kali ay nagramo, bag-o gingta-o sa Ida mga disipulos agor sinra it mapana-o sa mga tawo.

20 Nagkinaon sinrang tanan ag nabusog. Pagkatapos, ingpangtipon it mga disipulos kag mga natura ag nakapuno pa sinra it doseng tabig.

21 Ruto sa mga nagkaon ay inggwa it limang libong kayake. Ag sa pagbilang ay buko pa kaumir rili kag mga kabade ag mga anak.

---

§ 14:16 14:16 Basaha ra sa 2 Hari 4:42-44.

*Kag Pagpanaw ni Hesus sa Ibabaw it Ragat
(Markos 6:45-52; Juan 6:16-21)*

²² Pagkatapos, ingpasakay nak raan ni Hesus sa rayapang kag Ida mga disipulos ag ingpauna sa tabok it ragat habang Ida ingpapauli kag mga tawo.

²³ Pagkahalin it mga tawo, ausa Sidang nabilin ruto ag nagtukar Sida sa baguntor agor magpangamuyo. Naabutan Sida it gab-i ruto nak ausa.

²⁴ Katong oras nak kato, sa yaworey kag rayapang nak ingsasakyan it Ida mga disipulos. Nagyain kag panahon ag inglalampusan it bayor kag rayapang dahil sunsungon kag hangin.

²⁵ Katong aga-agay, nagpayungot si Hesus sa inra nak nagpapanaw sa ibabaw it tubi.

²⁶ Pagkakita sa Ida it mga disipulos nak nagpapanaw Sida sa ibabaw it tubi,* abang kahadlok ninra ag napaukaw it, “Aroy! Murto!”

²⁷ Sa nak raan nagsiling si Hesus sa inra, “Aya kamo gikahadlok. Ako kali! Kusuge kag inro buot!”

²⁸ Pagkarungog kali ni Pedro, siling nida, “Gino-o, kung Ikaw talaga kina, papanawa ra ako sa ibabaw it tubi papanha sa Imo.”

²⁹ Ag siling ni Hesus, “Maley!”

Nagsalta si Pedro sa rayapang ag pumanaw sa ibabaw it tubi papagto kang Hesus.

³⁰ Pero katong namalayan nida nak nagraragko kag bayor dahil sa makusog nak hangin, nahadlok sida ag inot-inot sida it pairayom, kada pumakaukaw sida, “Gino-o, tabangi ako!”

* **14:26 14:26** Basaha ra sa Job 9:8 ag Sal. 77:19.

³¹ Sa nak raan, inghunat ni Hesus kag Ida damot ag hinawiran sida. Ag nagsiling si Hesus, “Kaisot kag imo pagtu-o! Asing nagruruha-ruha ikaw?”

³² Masunor, nagsakay sinra sa rayapang ag naggulpi it kalma kag hangin.

³³ Ag ingdayaw Sida it mga disipulos ruto sa rayapang ag nagsiling sinra sa Ida, “Matuor nak Ikaw kag Anak it Dios.”

Kag Pagpaado ni Hesus sa mga di Sakit sa Genesaret
(Markos 6:53-56)

³⁴ Pagkatapos, nagtabok sinra sa ragat ag nagrunggo sa lugar it Genesaret.

³⁵ Nakilaya si Hesus it mga taga-ruto ag ging-pamalitang raan sa tanang lugar palibot ruto kag pag-abot Nida. Kada ingraya it mga tawo sa Ida kag tanang di sakit.

³⁶ Nagpakitluoy sinra sa Ida nak aber pahuytan yang kag gadar it Ida baro[†] sa mga di sakit. Ag matuor, kag tanang nakahudot ay nag-ado.

15

Kag Pagtudlo it mga Pariseo ay Buko Kumporme sa Kasuguan it Dios
(Markos 7:1-13)

¹ Usang adlaw, inggwa it mga Pariseo ag mga Manunudlo it Kasuguan halin sa Herusalem nak nagpayungot kang Hesus, ag nagpangutana sa Ida,

---

[†] **14:36 14:36** Basaha ra sa Bil. 15:38-39.

² “Asing waya gisusunra it Imo mga manug-sunor kag mga sulunranon nak gingmat-an it ato mga maguyang? Asing nagkakaon sinra it waya gipapanghinaw it damot kumporme sa ato sulunranon?”

³ Nagsabat si Hesus, “Ay kamo, asing waya ra ninro gisusunra kag Kasuguan it Dios, dahil baga sa inro mga sulunranon?”

⁴ Halimbawa, kag mga sugo it Dios ay, ‘Tahura kag imo tatay ag nanay,’* ag ‘Si-o man kag magsumpa sa ida tatay o nanay ay dapat mamatay.’†

⁵ Pero sa inro pagtudlo, kag usang tawo ay puyding magsiling sa ida mga maguyang nak, ‘Ibulig tan-a kali nako sa inro, ugaling inghalarey kali nako sa Dios,’

⁶ kada bukoey sida obligado nak sustentuhan pa kag ida mga maguyang. Dahil dili, ingbabaliwaya ra ninro kag mga sugo it Dios ag ingtutuman yang kag inro mga sulunranon.

⁷ Mga pakitang tawo yang! Tamang gador kag ingsiling it Dios parayan kang Propeta Isaias tungor sa inro.

⁸ Siling Nida,
 “ ‘Ingtatahor yang Ako it kaling mga tawo sa inra yuba,
 pero kag inra tagipusuon ay mayado sa Ako.

⁹ Waya it puyos kag inra pagdayaw sa Ako,
 dahil kag inra ingtutudlo ay mga kasuguan yang it tawo,
 pero inra ingsisiling nak kina ay mga Kasuguan kuno Nako.’ ”‡

---

* **15:4 15:4a** Exo. 20:12. † **15:4 15:4b** Exo. 21:17. ‡ **15:9 15:9** Isa. 29:13.

Kag Nagpapabuling sa Tawo sa Pagmuyat it Dios

(Markos 7:14-23)

¹⁰ Gingpayungot ni Hesus sa Ida kag mga tawo ag ingsilingan nak, “Panimati-i kaling ibisaya Nako sa inro ag intyendihon it maado.

¹¹ Waya it bagay nak nagsusuyor sa yuba it tawo pramas sida ay maging mabuling sa pagmuyat it Dios, kundi katong nagliliwas.”

¹² Ngasing, nagpayungot kag mga manugsunor sa Ida ag nag-uma. Siling ninra, “Gino-o, ayam baga nimo nak napayain kag mga Pariseo dahil sa Imo ingbisaya?”

¹³ Nagsabat si Hesus, “Kag tanang tanom nak waya gitannan it ako Tatay sa langit ay Ida agabuton sa palaabuton.

¹⁴ Pabad-e yang sinra! Sinra ay pay mga bulag nak nag-aagkay sa kaparehong bulag. Kung bulag kag maagkay sa tawong bulag, pareho sinrang mahuhuyog sa buho!”

¹⁵ Nagpangutana si Pedro sa Ida, “Pahadagan sa amo kung ni-o kag gustong bisayahon it katong Imo ing-istorya it kuman tungor sa mga niong bagay kag nagpapabuling sa tawo sa pagmuyat it Dios?”

¹⁶ Nagsiling si Hesus, “Asi pati ra kamo ay waya pa nakaintyendi?”

¹⁷ Waya pa baga ninro naiintyendihe nak kag nagsusuyor sa yuba it tawo ay nagdidiretso sa bituka ag inaliwas?

¹⁸ Pero kag kayainan nak nagliliwas sa yuba ay halin sa tagipusuon, ag imaw kina kag nagpapabuling sa tawo.

¹⁹ Dahil naghahalin sa tagipusuon kag mga hanrom nak mayain tuyar sa pagpangmatay, pagpangawatan, pag-ubay sa buko imo sariling asawa, pagpanakaw, pagpangsira sa isigkatawo ag pagpasipala.

²⁰ Imaw kali kag mga nagpapabuling sa tawo. Pero kung makaon nak waya anay gipapanghinaw it damot kumporme sa pagtudlo it mga Pariseo ay waya kina gipapabuling sa tawo.”

*Kag Pagtu-o it Usang Kabade nak Taga-Canaan
(Markos 7:24-30)*

²¹ Pagkatapos, naghalin ruto si Hesus ag nagpagto sa mga lugar palibot sa mga banwa it Tiro ag Sidon.

²² Ruto ay inggwa't nag-iistar nak usang kabade nak buko Hudyo. Sida ay halin sa lahi it mga taga-Canaan it kato. Nagpayungot sida kang Hesus nak nag-uukaw, “Gino-o, Inanak ni Haring David, kaluy-i ako! Kag ako anak nak kabade ay ingsasaniban it mayaot ag ingpapahirapan nak gador sida.”

²³ Pero gingpabunguy-bunguyan yang sida ni Hesus, kada gingpayungutan Sida it Ida mga manugsunor ag nagsiling sa Ida, “Pahalina kina. Kasasapot! Pakasunor-sunor sa ato ag pakaukaw.”

²⁴ Siling ni Hesus, “Ingpapali Ako para yang sa mga lahi it Hudyo nak sinra ay tuyar sa mga karnerong yaag.”

²⁵ Pero katong kabade ay nagsunor gihapon ag nagyuhor sa atubangan ni Hesus ag nagpapakasiling nak, “Gino-o, buligi ako!”

²⁶ Ugaling gingsabat sida ni Hesus, “Buko tama nak bay-on kag pagkaon sa mga anak ag ibahog sa mga iro.”§

²⁷ Pero nagsabat kag kabade, “Oho ngani, Gino-o, pero miskin mga iro ay nagkakaon ra it mga mumog nak nahuhuyog sa irayom it lamesa it inra amo.”

²⁸ Pagkarungog ni Hesus sa ida sabat, nagsiling Sida, “Nang, abang rako ka imo pagtu-o! Matutuman kinang imo inghahagar.” Ag katong oras rang kato ay nag-ado kag ida anak.

Kag Pagpaado ni Hesus sa Maramong di Sakit

²⁹ Pagkahalin ruto, nagpagto si Hesus sa habig it Ragat it Galileya, ag nagtukar Sida sa usang baguntor ag nag-ingkor ruto.

³⁰ Nag-inabot kag karuramong tawo nak di rayang mga piang, bulag, yupog, udom ag maramong iba pang mga di sakit. Pinangbutang ninra sa atubangan ni Hesus kaling tanan ag Ida ingpaado sinrang tanan.

³¹ Pagkakita it mga tawo nak nakabisayay kag mga udom, nag-adoy kag mga yupog, nakapanawey kag mga piang, ag nakakitaey kag mga bulag, abang katingaya ninra ag nagdayaw sinra sa Dios it Israel.

Kag Pagpakaon ni Hesus sa Subrang Ap-at nak Libong Tawo (Markos 8:1-10)

---

§ 15:26 15:26 Kag Ida gustong bisayahon nak mga anak ay mga lahi it Hudyo ag kag mga iro ay katong buko mga Hudyo.

³² Pagkalipas it tatlong adlaw ruto, ging-ayaba ni Hesus kag Ida mga disipulos ag nagsiling, “Naluluoy Ako riling mga tawo. Tatlong adlawey nato sinrang kanunot ag wayaey sinra it akaunon. Waya Ako it gustong pahalidon sinrang gutom sabaling malupyoy sinra sa rayan.”

³³ Nagsabat kag Ida mga disipulos, “Riin kita mabaoy it ipakaon sa tuyar it ramong tawo rili sa lugar nak waya it kabayay-bayay?”

³⁴ Nagpangutana si Hesus, “Pilang bilog kag tinapay ninro raha?”

Sabat ninra, “Pito, ag pilang bilog nak tinapahang isra nak maintik.”

³⁵ Masunor, ingpaingkor anay ni Hesus kag mga tawo,

³⁶ ag ingbaoy Nida katong pitong bilog nak tinapay ag mga tinapahang isra. Nagpasalamat anay Sida sa Dios, ag ingparti-parti Nida kali hastang nagramo, bag-o ingta-o sa Ida mga disipulos kag mga tinapay ag isra, ag sinra ray kag nagpana-o sa mga tawo.

³⁷ Nagkinaon sinrang tanan ag nabusog. Pagkatapos, ingpangtipon it mga disipulos kag mga natura ag nakapuno pa sinra it pitong marakong tabig.

³⁸ Ruto sa mga nagkaon ay inggwa it ap-at nak libong kayake. Ag sa pagbilang ay buko pa kaumir rili kag mga kabade ag mga anak.

³⁹ Pagkatapos, ingpapauliey ni Hesus kinang mga tawo bag-o Sida nagsakay sa rayapang kaibahan kag Ida mga disipulos papagto sa lugar it Magadan.

16

Kag Pagpurba kang Hesus it mga Pariseo ag Saduseo
(*Mateo 12:38-42; Markos 8:11-12; Lukas 11:29-32*)

¹ Pag-abot ninra ruto, inggwa't mga Pariseo ag Saduseo nak nagpayungot kang Hesus. Gusto ninrang purbahan kung talagang Sida ay ingparaya it Dios, kada naghagar sinra it usang milagro halin sa langit bilang pamatuor.

² Pero nagsabat si Hesus sa inra, "Kung puya kag sugbuhan nasiling kamo nak, 'Masilak in-sulip dahil puya kag sugbuhan.'

³ Ag kung karuyom kag langit sa aga nasiling ray kamo nak, 'Mauyan isag dahil karuyom kag langit.' Nababasa ninro kag mga tanra it panahon sa langit, pero indi ninro mabasa kag mga tanra nak ingpapakita it Dios tungor sa natatabo sa ngasing nak panahon!

⁴ Kag mga tawo sa ngasing nak panahon ay subrang yain ag buko matutom sa Dios! Aber tuyar, ingpapaka-hanapan gihapon ninra Ako it milagro bilang pamatuor kung sin-o talaga Ako. Pero waya it ibang ipakita sa inra, kundi kag natabo yang it kato kang Propeta Jonas."*
Pagkatapos, ingbadaan sinra ruto nina Hesus.

Kag Paandam Tungor sa mga Salang Pagtudlo it Pariseo ag Saduseo
(*Markos 8:14-21*)

---

* **16:4 16:4** Basaha ra sa Jon. 3:4-5.

⁵ Pagkatabok nina Hesus sa kayudong rekudo, namalayan it mga manugsunor nak waya yaki sinra nakaraya it bayon nak tinapay.

⁶ Ag nagsiling si Hesus sa inra, “Mag-andam kamo sa pangpaalsa[†] it mga Pariseo ag mga Saduseo.”

⁷ Pagkarungog kali it mga manugsunor, nag-istoryahan sinra. Siling ninra, “Yati ngani, waya abi kita it bayon nak tinapay e, kada nasiling Nida kato.”

⁸ Ayam ni Hesus kung ni-o kag inra ing-iistorya, kada ingpangutana Nida sinra, “Asing ingkakalibgan ninro kung waya kamo it bayon nak tinapay? Abang isot kamo it pagtu-o!

⁹ Waya pa baga gihapon kamo nakakain-tyendi? Nalimutaney baga ninro katong ingparti-parti Nako kag limang bilog yang nak tinapay hastang kina ay nagrampo ag ingpakaon sa subrang limang libong tawo? Ag nalimtaney baga ninro kung pilang tabig kag natura?

¹⁰ Imaw ra katong pitong bilog nak tinapay nak ingparti-parti hastang kina ra ay nagrampo para sa subrang ap-at nak libong tawo. Pilang marakong tabig pa kag natura?

¹¹ Asing waya ninro naiintyendihe kag Ako ingbibisaya sa inro nak buko tinapay kag Ako ingpapaandam, kundi kag pangpaalsa it mga Pariseo ag mga Saduseo!”

[†] **16:6 16:6** Kag pangpaalsa nak inggamit it mga lahi it Hudyo ay lebadora, nak sa Ingles ay “yeast.” Sa inra pagmuyat kag rakong epekto it maisot yang nak lebadora ay simbulo it epekto it kayainan.

¹² Kada ngasing, naintyendihaney it mga manugsunor nak buko yaki tungor sa pangpaalsa nak inggagamit sa tinapay kag pagpaandam ni Hesus sa inra, kundi tungor sa salang tudlo it mga Pariseo ag Saduseo.

Kag Pagkakilaya ni Pedro kang Hesus Bilang Gingpromisang Kristo

(Markos 8:27-30; Lukas 9:18-21)

¹³ Katong nag-abot sina Hesus sa lugar it Cesareya Pilipos, gingpangutana Nida kag Ida mga manugsunor, “Siling it mga tawo sin-o kuno Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo?”

¹⁴ Nagsabat sinra, “Kag siling it iba, Ikaw kuno ay si Juan nak Manugbawtismo. Siling ray it iba, Ikaw kuno ay si Propeta Elias. Ag inggwa ra it nagsisiling nak, Ikaw kuno ay si Propeta Jeremias o usa sa iba pang mga propeta it kato.”

¹⁵ Nagpangutana ray si Hesus sa inra, “Pero kamo, sin-o Ako para sa inro?”

¹⁶ Nagsabat si Simon Pedro, “Ikaw kag gingpromisang Kristo nak Anak it buhi nak Dios.”

¹⁷ Pagkarungog ni Hesus it kaling ida sabat, siling Nida sa ida, “Abang buynas ikaw Simon nak anak ni Jonas, dahil buko kag mga tawo kag nagpasador sa imo it kaling kamatuuran kundi kag Ako Tatay sa langit.

¹⁸ Ag ingsisiling Nako sa imo, ikaw ay kilaya rang Pedro nak kag gustong bisayahon ay bato. Ag riling bato, ay Ako itugrok kag Ako iglesya nak imaw kag tanang nagtutu-o sa Ako, ag aber kag

gahom ni Satanag ag tanang ida mga sinakupan ay indi makapirde dili.

¹⁹ Ita-o Nako sa imo kag karapatan tuyar sa naghuhudot it mga dawit it Gingharian it Dios. Aber ni-o kag imo ingbabawal rili sa duta ay imaw ra sa langit, ag aber ni-o man kag imo itugot rili sa duta ay imaw ra sa langit.”

²⁰ Pagkatapos ay Ida ingtugon kag Ida mga manugsunor nak inding gador giuma aber kanin-o nak Sida kag Kristo nak gingpromisa it Dios.

*Kag Pagpasador ni Hesus Tungor sa Ida Arayanang Hirap ag Kamatayon
(Markos 8:31-33; Lukas 9:22)*

²¹ Tuna it kato, ingtunaaney ni Hesus it pahadag sa Ida mga manugsunor nak Sida ay kinahangyang magpagto sa Herusalem, ag matiis it maramong hirap sa damot it mga pinuno it mga Hudyo, mga Punong Saserdote ag mga Manunudlo it Kasuguan. Siling pa Nida, Sida ay amasyon, pero sa pangtatlong adlaw, Sida ay mababanhaw.

²² Pagkarungog it kali ni Pedro, ingraya anay nida si Hesus sa habig-habig ag gingsaway, “Gino-o, kabay pang indi kina gitugot it Dios nak matabo sa Imo.”

²³ Pero ing-atubang sida ni Hesus ag nagsiling, “Payado sa Ako, Satanag! Imo Ako ingpipigahan sa pagtuman sa kabubut-on it Dios. Kag imo ging-iisip ay buko para sa Dios kundi para sa tawo.”

Dapat Maging Hanra sa Hirap nak Aaguman sa Pagsunor kang Hesus

(Markos 8:34—9:1; Lukas 9:23-27)

²⁴ Pagkatapos, nagsiling si Hesus sa Ida mga manugsunor:

“Sin-o man sa inro kag gustong magsunor sa Ako ay dapat limtan kag ida sariling kagustuhan, ag pas-anon kag ida krus, nak kag gustong bisayahon ay hanraey sidang magtiis it hirap hastang sa kamatayon, alang-alang sa ida pagsunor sa Ako.

²⁵ Kag tawong nagsasalig yang sa ida sarili ay imaw kag mawawar-an it kabuhi nak waya't katapusan. Pero kag tawo nak ingbabaliwaya kag ida sarili para yang magsunor sa Ako ay imaw kag magkakainggwa it kabuhi nak waya't katapusan.

²⁶ Ni-o kag mapapakamos it usang tawo aber mapasa-ida man kag bug-os nak kalibutan, kung mawawagit ra kag ida kabuhi? Mababayduhan бага it aber niong butang it tawo kag ida kabuhi? Syempre indi!‡

²⁷ “Dahil Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay mabalik sa kahimayaan it Ako Tatay, ag kanunot kag Ida mga anghel. Ag imaw kag oras nak Ako ita-o kag tamang kabadaran sa bawat tawo kumporme sa ida ginghimo.

²⁸ Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Inggwa it ibang nagtitinrog dili nak indi makaagom it kamatayon, hastang waya ninra nakikita kag pagpaali Nako bilang Hari, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo.”

‡ 16:26 16:26 Basaha ra sa Sal. 49:7-9.

17

Kag Pagyabot it Hitsura ni Hesus (Markos 9:2-13; Lukas 9:28-36)

¹ Pagkalipas it an-om nak adlaw, gingnunos ni Hesus si Pedro ag kag magmanghor nak sina Santiago ag Juan, patukar ruto sa usang mataas nak baguntor nak sinra-sinra yangey.

² It katong hagtoy sinra nakita ninra nak nagyabot kag hitsura ni Hesus sa inra atubangan. Naghadag it pay adlaw kag Ida uda ag nagputi it kasusilaw kag Ida baro.

³ It yang pakita sina Moises ag Propeta Elias, ag sinra ay nagpakig-istorya kang Hesus.

⁴ Kada, napasiling si Pedro kang Hesus, “Gino-o, maado nak hali kami! Kung gusto Nimo, matukor ako it tatlong pasilungan no? Usa para sa Imo, usa para kang Moises ag usa para kang Elias.”

⁵ Myentras nagbibisaya pa sida ay nayampuyan sinra it kasusilaw nak rampog, ag halin raha ay inggwa it Boses nak nagsiling, “Imaw kali kag Ako Pinalanggang Anak nak Ako namumut-an. Panimati kamo sa Ida!”

⁶ Pagkarungog it mga disipulos diling Boses, abang kahadlok ninra ag naparapa sinra.

⁷ Ingpayungutan sinra ni Hesus ag inghuytan. Siling Nida, “Tinrog kamo, ag aya gikahadlok!”

⁸ Ag katong nagtanga sinra, wayaey sinra it ibang nakita ruto kundi si Hesus yangey.

⁹ Ag habang nag-uus-os sinra halin sa baguntor, ingtugon sinra ni Hesus nak, “Aya gipang-uma-umaan aber kanin-o kag inro nakita, has-tang waya pa nababanhaw Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo.”

¹⁰ Masunor, ingpangutana si Hesus it kinang tatlo, “Asing nagsisiling kag mga Manunudlo it Kasuguan nak dapat magpaali anay si Propeta Elias?”

¹¹ Nagsabat si Hesus, “Matuor, dapat magpaali anay si Elias para maghanra it tanang butang.*

¹² Pero kag Ako masisiling sa inro ay nakapaley si Elias. Ugaling waya sida gikilay-a it mga tawo ag inra ingpahirapan sida kumporme sa inra gusto. Ag imaw ra, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay apahirapan ra ninra.”

¹³ Pagsiling ni Hesus it kina, naintyendihan it mga manugsunor nak si Juan nak Manug-bawtismo yaki kag Ida gingsisiling nak Elias.

Kag Pagpaado ni Hesus sa Anak nak Ingsaniban it Mayaot

(Markos 9:14-29; Lukas 9:37-43a)

¹⁴ Pagbalik ni Hesus ag Ida tatlong disipulos sa ubos it baguntor ay karamong tawoy ruto. Inggwa it usang kayaking nagpayungot kang Hesus ag nagyuhor sa Ida atubangan, bag-o nagsiling,

¹⁵ “Gino-o, kaluy-i kag ako anak! Sida ay ingtitigbak ag napapaka-hirapan pag ing-aabot. Permi sidang natutumba sa kayado ag sa tubi.

---

* **17:11 17:11** Basaha ra sa Mal. 4:5.

16 Ingrayay nako sida sa Imo mga disipulos, pero waya ninra napaado.”

17 Nagsabat si Hesus, “A! Kamong mga tawo sa ngasing nak panahon ay mga waya't pagtu-o ag mga matugas it uyo! Hastang sauno pa Nako kamo dapat ibhan ag tis-an? Hala! Maley, ray-a kinang imo anak dili sa Ako.”

18 Ingsaway ni Hesus kag mayaot ag naghalin kato sa anak, ag sa nak raan nag-ado sida.

19 Pagkatapos it kina, katong sinra yangey, nagpayungot kag mga disipulos kang Hesus ag nagpangutana, “Asing waya namo napalayas katong mayaot?”

20 Nagsabat si Hesus, “Dahil kuyang kag inro pagtu-o! Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Kung inggwa kamo it pagtu-o aber tuyar yang it isot sa busoy it mustasa, pwede ninrong silingan kaling baguntor, ‘Saydo hagto!’ Ag masaydo kali. Ag makakahuman kamo it aber ni-o.

21 Pero sa parayan yang it pagpangamuyo ag pagpuasa, mapapahalin kinang tuyar it klasing mayaot.”

Ingpasador ray ni Hesus kag Tungor sa Ida Kamatayon

(Markos 9:30-32; Lukas 9:37-43a)

22 Usang adlaw, nagtipon ray kag mga manug-sunor sa Galileya, ag nagsiling si Hesus sa inra, “Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay atraiduron ag ita-o sa damot it mga mahusgar sa Ako.

²³ Amasyon ninra Ako, pero sa pangtatlong adlaw Ako ay mababanhaw.” Pagkarungog kali it mga manugsunor, abang kalisor ninra.

Kag Pagbadar it Buhis Para sa Templo

²⁴ Pagbalik nina Hesus sa banwa it Capernaum, nagpayungot kang Pedro kag mga manugsukot it buhis it Templo ag ingpangutana sida, “Nagbabadar baga it buhis sa Templo kag inro maestro?”

²⁵ Nagsabat si Pedro, “Oho, syempre.”

Pagkatapos, nagsuyor sida sa bayay ag nauna si Hesus magpangutana sa ida, “Ni-o sa Imo muyat, Simon? Kanin-o gisusukot it mga buhis kag mga hari rili sa duta, sa inra mga anak o sa iba?”

²⁶ Nagsabat si Pedro, “Sa iba!”

Siling ray ni Hesus, “Kung tuyar, bukoey kinahangyan nak magbadar kag inra mga anak no?”

²⁷ Pero miskin tuyar, pramas waya sinra it masiling sa ato, pagto sa ragat ag iitsa kag imo bunit ruto. Bay-a kag unang isra nak makubit ag buk-a kag yuba, ag inggwa ka it makikitang kwarta nak balor it buhis natong ruha. Bay-a kina ag ibadar kag buhis sa Templo para sa atong ruha.”

18

*Sin-o kag Pinaka-yabaw sa Inrang Tanan
(Markos 9:33-37; Lukas 9:46-48; 22:24)*

¹ Katong oras nak kato, nagpayungot kang Hesus kag mga disipulos ag nagpangutana,

“Gino-o, sin-o kag pinaka-yabaw sa tanan sa gingharian it Dios?”

² Pagkarungog ni Hesus it kali, ing-ayaba Nida kag usang anak ag ingpapayungot sa inra tunga.

³ Ag nagsiling Sida sa inra:

“Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Kung kamo ay indi magbag-o ag magpatuyar sa mga anak, inding gador kamo makaagom it paghari it Dios.

⁴ Kag si-o mang nagpapaubos it tuyar sa anak nak kali, ay imaw kina kag pinaka-yabaw sa mga ginghaharian it Dios.

⁵ “Ag aber si-o man kag nagbabaton sa usang mapainubusong tawo nak nagsusunor sa Ako, tuyar diling anak, ay nagbabaton ra sa Ako.”

Kag Paandam Kung Kita Kag Maging Dahilan it Pagkasala it Iba

(Markos 9:42-48; Lukas 17:1-3)

⁶ Nagsiling pa si Hesus, “Aber sin-o man kag maging dahilan it pagkasala it usang mapainubusong tawo tuyar riling mga anak nak nagtutu-o sa Ako, ay mas maado pang maghigot yangey sida sa liog it marakong bato nak pang-giling ag ihuyog sa ragat.

⁷ “Kahahadlok kag matatabo sa mga tawo sa kalibutan dahil sa maramong bagay nak nagiging dahilan pramas sinra ay mahuyog sa pagpakasala! Inding gador mawagit kag mga tuyar nak dahilan, pero mas kahahadlok kag matatabo sa tawong imaw kag inghahalinan it pagkakasala it ida isigkatawo!

⁸ “Ag kung kag imo damot o siki kag magiging dahilan it imo pagpakasala, utuya ag ipilak! Maado pang mag-agom ka it kabuhi nak waya't katapusan nak utoy kag usang siki o damot, kisa ipilak ka sa kayado nak inding gador mapayong nak inggwa it ruhang damot o ruhang siki.

⁹ Imaw ra, kung kag imo mata kag magiging dahilan it imo pagpakasala, yukata ag ipilak! Mas maado pang mag-agom ka it kabuhi nak waya't katapusan nak usa yang kag mata, kisa ruha ngani, kung ipilak yang ra ikaw sa kayado ruto sa impyerno.”

*Kag Istorya Tungor sa Karnerong Nayaag
(Lukas 15:3-7)*

¹⁰ Nagsiling pa si Hesus, “Magrahan kamo nak indi gimayainon aber usa sa mga anak nak kali. Dahil ingsisiling Nako sa inro, kag inra mga anghel ay puat nakaatubang sa Ako Tatay sa langit.

¹¹ (Ag Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo kag nagpaali agor luwason kag mga tawong nayaag.)

¹² “Halimbawa, kung inggwa it usang tawo nak nagbantay sa usang gatos nak karnero ag nayaag kag usa, ni-o kag ida ahimuon? Di baga ibilin anay nida kag nobentay-nuybe nak nagsasabsab sa bukir agor hanapon katong nayaag?

¹³ Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Kung makita nida kali, mas marako kag ida kasadya dahil diling usa, kisa sa nobentay-nuybe nak waya nayaag.

14 Tuyar ra kag pamatyag it inro Tatay sa langit. Waya Sida gusto nak mawagit kag aber usa sa mga anak nak kali.”

Kag Ahimuon Kung Inggwa it Nakasala sa Imo (Lukas 17:3)

15 Nagsiling ra si Hesus, “Kung inggwa it hali sa pagtu-o nak nakasala sa imo, payungute sida ag bisayahan it sida yang. Kung abatunon nida kag ida nahimong sala, mabalik kag inro maadong relasyon.

16 Pero kung indi sida magbaton it ida kasal-anan, nuntan kag usa o ruhang hali sa pagtu-o agor sinra it matestigo sa kamatuuran nak inro ing-iistorya.*

17 Ag kung indi pa gihapon sida magbaton it ida kasal-anan sa inra atubangan, umaan kali sa grupo it mga nagtutu-o. Ag kung indi pa gihapon sida magbaton it ida kasal-anan sa inra atubangan, ipamutang sida nak wayaey it pagtu-o sa Dios o sida ay makasal-anan tuyarey sa usang manugsukot it buhis.

18 “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Aber ni-o kag inro ingbabawal rili sa duta ay imaw ra sa langit, ag aber ni-o man kag inro itugot rili sa duta ay imaw ra sa langit.

19 “Ag usa pa, matuor nak gador kaling Ako ingsisiling sa inro. Kung kag ruha sa inro rili sa duta ay magkausa ag magpangamuyuan, atumanon it Ako Tatay sa langit kag inro inghahagar,

---

* **18:16 18:16** Basaha ra sa Deu. 19:15.

²⁰ dahil miskin riin kung inggwa it ruha o tatlong nagtitipon dahil sa inra pagtu-o sa Ako, hagto Ako kaibhanan ninra.”

Kag Istorya Tungor sa Suguon nak Waya Igpapatawar

²¹ Pagkatapos, nagpayungot si Pedro kang Hesus ag nagpangutana sa Ida, “Gino-o, kung nakasala sa ako kag usa nakong hali sa pagtu-o, pilang beses nako sidang apatawaron? Hastang pitong beses baga?”

²² Gingsabat sida ni Hesus, “Buko yang pitong beses kundi sitentay-syeteng beses pa.

²³ “Kumo kag paghari it Dios ay puyding ikumpara sa usang hari nak gustong magpanukot it utang sa ida mga suguon.

²⁴ Kag unang ida ingsukot ay inggwa it utang nak pilang milyong pesos,

²⁵ pero waya sida it ibadar. Kada ingsugo it hari nak ibaligya kinang tawo bilang ulipon, kaibahan kag ida asawa, mga anak ag tanang ida ari-arian pramas makabadar.

²⁶ “Kada, nagyuhor kaling suguon sa atubangan it hari ag nagpakitluoy. Siling nida, ‘Pinalanggang Hari, taw-e pa ako it panahon ag abadaran ka nako it tanang ako utang sa imo.’

²⁷ Naluoy sa ida kag hari, kada ingpatawar sida ag ingpahalin.

²⁸ “Pero pagkaliwas it kinang suguon ruto ay nasapoy nida kag usa sa mga pareho ra nidang suguon nak di utang sa ida it usang gatos yang. Ida kali niliab ag gingyutok bag-o sumiling nak, ‘Badare kag imo utang!’

²⁹ “Ngani, nagyuhor katong suguon ag nagpakitluoy sa ida. Siling nida, ‘Taw-e pa ako it panahon ag abadaran ka nako.’

³⁰ “Pero waya sida gisugot ag ingpapriso nida katong di utang sa ida hastang nakabadar.

³¹ “Katong nakita kali it ibang mga suguon, napayain sinra ag nagpagto sinra sa hari pramas iuma kung ni-o kag natabo.

³² “Kada, ingpatawag kinang suguon it hari ag nagsiling sa ida, ‘Abang yain ikaw nak tawo! Gingpatawar ka nako sa imo utang dahil nagpakitluoy ka sa ako.

³³ Naluoy ako sa imo. Asing waya ikaw naluoy sa imo kaparehong suguon?’

³⁴ Ag sa kahangit it hari, ingpapriso nida kinang suguon hastang nakabadar it ida tanang utang.

³⁵ “Tuyar ra kag ahimuon sa inro it Ako Tatay sa langit kung indi ninro gipatawaron it hugot sa inro tagipusuon kag inro isigkatawo.”

19

KAG PAGPANAW NI HESUS PA-HUDEYA

Kag Pagtudlo Tungor sa Pag-asawa ag Pagbuyag

(Markos 10:1-12; Lukas 16:18)

¹ Pagkatapos it kaling pagtudlo ni Hesus, Sida ay naghaling sa Galileya ag nagpagto sa probinsya it Hudeya bag-o nagtabok sa Suba it Jordan.

² Gingsunran Sida it karuramong tawo ag ingpaado Nida kag mga di sakit.

³ Inggwa ra it mga Pariseo ruto nak nagpayun-got sa Ida para purbahan Sida. Nagpangutana sinra, “Ingtutugutan baga it ato Kasuguan nak buyagan it usang kayake kag ida asawa miskin ni-o man kag rason?”

⁴ Nagsabat si Hesus, “Waya baga ninro nabasa sa Sagradong Kasuyatan nak tuna pa it katong una ay gingtugay it Dios kag tawo, nak kayake ag kabade?*

⁵ Ag siling pa it Dios, ‘Ngani, inabilin it kayake kag ida tatay ag nanay agor sida ay mapisan sa ida asawa ag sinrang ruha ay magiging usa.’†

⁶ Bukoey sinra ruha kundi usa. Kada ngani indi dapat pabuyagon it tawo kag ingpag-usa it Dios.”

⁷ Ingpangutana ray Sida it mga Pariseo, “Kung tuyar, asing nagsugot si Moises nak kag kayake ay puyding magbuyag sa ida asawa basta’t ahimuon nida kag Kasuyatan bilang pamatuor nak sinra ay buyagey.”‡

⁸ Nagsabat si Hesus, “Dahil ngani abang tugas kamo it uyo, kada ingtugot ni Moises nak buyagan ninro kag inro asawa. Pero buko kina kag kabubut-on it Dios tuna pa sa Ida pagtuga sa kayake ag kabade.§

⁹ Kada ingsisiling Nako sa inro, si-o mang kayake kag magbuyag sa ida asawa, puyra yang kung nagpangawatan kag kabade nak waya ra it ibang rason, ag kaling kayake ay maasawa

---

* **19:4 19:4** Hen. 1:27; 5:2. † **19:5 19:5** Hen. 2:24. ‡ **19:7 19:7** Deu. 24:1. § **19:8 19:8** Hen. 1:27; 5:2.

ray sa ibang kabade, sida ay nakakasala it pagpangawatan.”

¹⁰ Pagkarungog it kali, nagsiling sa Ida kag mga manugsunor, “Kung tuyar yang ra it kina kag kamutangan it kayake sa pag-asawa, maado pang indi yangey giasawa.”

¹¹ Ingsabat sinra ni Hesus, “Imaw, pero buko tanan ay kayang magtiis nak indi mag-asawa, kundi katong ingtaw-an yang it tuyar nak abilidad.

¹² Maramo kag mga rason kung asing kag ibang tawo ay indi mag-asawa. Inggwa't mga kayake nak indi mag-asawa dahil kag inra pagkakayake ay inggwa't diperensya. Kag iba ay indi mag-asawa dahil sinra ay ingkapon. Ag kag iba ray ra ay indi mag-asawa dahil sa inra hanrom nak magserbisyo sa gingharian it Dios. Kada kag makakatiis nak indi mag-asawa, ay batunon yangey kali nak inggwa it kasadya.”

*Gingbendisyunan ni Hesus kag mga Anak
(Markos 10:13-16; Lukas 18:15-17)*

¹³ Pagkatapos, inggwa it tawong nagraya it inra mga anak kang Hesus para ipangabay nak ipatong Nida kag Ida damot ag ipangamuyo sinra. Pero ingsaway sinra it mga disipulos.

¹⁴ Pero nagsiling si Hesus, “Pabad-e kinang mga anak nak magpayungot sa Ako. Aya sinra gipigahe, dahil tuyar sa inra kag mga mapasakop sa paghari it Dios.”

¹⁵ Ag ingpatong ni Hesus kag Ida mga damot sa inra bilang pagbendisyon, bag-o Sida naghalin ruto.

Kag Usang Manggaranon
(*Markos 10:17-31; Lukas 18:18-30*)

¹⁶ Usang adlaw, inggwa it usang kayake nak nagpayungot kang Hesus ag nagpangutana, “Maestro, ni-o kag ako maadong ahimuon agor mapasa-ako kag kabuhi nak waya't katapusan?”

¹⁷ Nagsabat si Hesus, “Asing nagpapangutana ka sa Ako kung ni-o kag maado? Waya't ibang maado kundi kag Dios yang. Pero kung gusto nimong mapasa-imo kag kabuhi nak waya't katapusan, tumana kag Ida Kasuguan.”

¹⁸ Nagpangutana ray katong kayake, “Niong kasuguan?”

Nagsabat si Hesus, “Indi magpangmatay, indi magpangawatan, indi magpanakaw, ag indi magtestigo it binakak laban sa imo isigkatawo.

¹⁹ Tahura kag imo tatay ag nanay, ag palangga-a kag imo isigkatawo tuyar sa pagpalangga nimo sa imo sarili.”*

²⁰ Siling it katong kayake, “Kinang tanan ay natumaney nako. Ni-o pa kag dapat nakong himuon?”

²¹ Siling ray ni Hesus sa ida, “Kung gusto nimong waya ka it kakuyangan sa imo inghihimo, pauli anay, ag ibaligya kag imo tanang ari-arian, ag ibulig kag binta sa mga pobre. Pag nahimo nimo kina, magkakainggwa ka it kayamanan sa langit. Pagkatapos, balik ag magsunor sa Ako.”

²² Pagkarungog rili it katong kayake ay nagpanaw sida nak mabug-at kag buot, dahil abang yaman sida.

---

* **19:19 19:19** Exo. 20:12-16; Deu. 5:16-20 ag Lev. 19:18.

23 Siling ni Hesus sa Ida mga manugsunor, “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Abang hirap talaga para sa mga mayaman nak magpasakop sa paghari it Dios.

24 Ag ingsisiling pa Nako, mas marali pa para sa usang kamelyo nak magsuyor sa buho it radom kisa magpasakop kag mayaman sa paghari it Dios.”

25 Pagkarungog kali it mga manugsunor, natin-gaya sinra ag nagpangutana, “Ay kung tuyar kina, sin-o yang kag maluluwas?”

26 Ingpakamuyatan sinra ni Hesus ag nagsiling, “Imposible nak mahimo kali it tawo, pero kaya it Dios nak himuon kag tanan.”

27 Ag nagsiling si Pedro, “Gino-o, ay pauno kami? Ingbadaan namo kag tanan ag nagsunor kami sa Imo. Ni-o ra kag para sa amo?”

28 Nagsiling ray sa inra si Hesus, “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Sa oras nak abaguhon it Dios kag kalibutan, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay maingkor sa Ako mahimayaong trono. Ag kamo ra nak Ako mga disipulos ay maingkor sa doseng trono ag ahusgaran kag doseng lahi it Israel.†

29 Ag aber sin-o man nak nagbada it ida bayay, o mga hali nak kayake ag kabade o tatay, nanay, mga anak o mga duta alang-alang sa pagsunor sa Ako, ay mabalik kag mas subra pang kabuganaan para sa tanang ida ingbadaan ag

---

† 19:28 19:28 Kag doseng lahi it Israel kag mga inanak halin sa doseng anak ni Jacob nak ingpangayanan ray nak Israel.

magkakainggwa pa sida it kabuhi nak waya't katapusan.

³⁰ Maramong ingkikilaya sa ngasing nak mas nakakayabaw kag mawawar-an it puyos sa palaabuton, ag kag mga ingmumuyatan nak pay waya't puyos sa ngasing ay imaw kag makikilaya nak mas yabaw sa tanan sa palaabuton.”‡

20

Kag Istorya Tungor sa mga Trabahador sa Ubasan

¹ Nagpadayon si Hesus sa Ida pagtudlo parayan sa usang istorya nak ingtatawag nak parabula. Siling Nida:

“Kag paghari it Dios ay tuyar kali. Inggwa it usang tag-iya it ubasan. Usang adlaw, nagliwas sida it aga pa pramas maghanap it mga trabahador para sa ida ubasan.

² Katong nakita nida kag pilang bilog nak trabahador, nagkasugtanan sinra nak usang denaryo kag inra inadlaw. Ag ingpapagto nida sinra sa ida ubasan.

³ “Katong mataas-taasey kag adlaw, nagliwas ray sida ag nakita nida kag iba sa merkado nak waya it inghuhuman.

⁴ Siling nida sa inra, ‘Pagto kamo sa ako ubasan ag magtrabaho ruto. Asuhuyan nako kamo it husto.’

⁵ Kada nagpagto sinra.

---

‡ **19:30 19:30** o “maramong nauna ay imaw kag mahuhuli, ag maramong nahuli ay imaw kag mauuna.”

“Ag nagliwas ray sida pagkatapos it paningugto ag nagbaoy ray sida it iba. Ag pagka-alastres it hapon, imaw gihapon kag ida inghimo.

⁶ Katong maalas-singkoy, nagliwas ray sida ag nakakita pa gihapon sida it ibang waya ra it inghuhuman. Siling nida sa inra, ‘Asing nag-iistambay yang kamo rili hastang hapon?’

⁷ “Nagsabat sinra, ‘Waya it nata-o sa amo it trabaho.’

“Nagsiling ray sida sa inra, ‘Kung tuyar, pagto kamo sa ako ubasan ag magtrabaho.’

⁸ “Katong serom-seromey, siling nida sa ida tawuhan, ‘Tawagay kag mga trabahador ag suhoyey sinra, magtuna sa nahuli, hastang sa nauna gitrabaho.’

⁹ “Kag mga nagtuna it alas-singko it hapon ay nagbaton it tig-usang denaryo.

¹⁰ “Kada katong nagpayungotey kag mga nauna gituna it trabaho, kabi ninra ay mabaton sinra it mas marako. Pero bawat usa sa inra ay nagbaton ra it tig-usang denaryo.

¹¹ Pagkabaton ninra, nagreklamo sinra sa tag-iya it ubasan.

¹² Siling ninra, ‘Hamak, usang oras yang kag ingtrabaho it kinang mga nahuli giabot. Pero asing tuyar, kami ay bug-os nak adlaw nak nagtrabaho, ag ingtiis namo kag init it adlaw, ay asing imo ingpareho kag inra suhoy sa amo?’

¹³ “Ingsilinggan it tag-iya kag usa sa inra, ‘Amigo, waya ka nako girada-a. Indi baga nagkasugot kita nak usang denaryo kag suhoy nimo sa usang adlaw?’

14 Bay-a kag imo suhoy ag pumauli. Ginusto nakong suhuyan kaling mga nahuli it pareho sa suhoy nimo.

15 Asi? Waya baga ako it karapatan nak humanon kag ako gusto sa ako kwarta? O nahihili ka sa ako maadong buot?”

16 Pagkatapos, nagsiling si Hesus, “Tuyar ra, kag mga ingmumuyatan nak pay waya't puyos sa ngasing ay imaw kag akilay-on nak mas yabaw sa tanan sa palaabuton, ag kag mga ingkikilaya sa ngasing nak mas nakakayabaw kag mawawaran it puyos sa palaabuton.”*

Kag Pagpasador ray Liwat ni Hesus Tungor sa Ida Kamatayon

(Markos 10:32-34; Lukas 18:31-34)

17 Pagkatapos, nagpadayon sina Hesus patukar sa Herusalem, ag myentras nagpapanaw sinra, ingpayado Nida kag doseng disipulos sa mga tawo ag ingsilingan Nida sinra,

18 “Runggi ninro kali! Ngasing ay patukarey kita sa Herusalem ag pag-abot nato ruto, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay atraiduron ag ita-o sa mga Punong Saserdote ag sa mga Manunudlo it Kasuguan, nak mahusgar sa Ako it kamatayon.

19 Ag pagkatapos, ita-o ray ninra Ako sa mga buko Hudyo[†] para libakon, latiguhon ag ilansang sa krus. Pero sa pangtatlong adlaw ay mababanhaw Ako.”

---

* **20:16 20:16** o “maramong nauna ay imaw kag mahuhuli, ag maramong nahuli ay imaw kag mauuna.” † **20:19 20:19** o “mga Hentil” nak halin sa bisayang Inglis nak “Gentile.”

Kag Pagpangabay it Nanay nina Santiago ag Juan

(Markos 10:35-45)

²⁰ Pagkatapos, nagpayungot kang Hesus kag asawa ni Zebedeo, kanunot kag ida ruhang anak nak kayake. Inggwa sida it gustong hagaron, kada nagyuhor sida sa atubangan ni Hesus.

²¹ Gingpangutana sida ni Hesus, “Nang, ni-o kag imo gusto?”

Nagsabat sida, “Tan-a’y tugutan Nimong makaingkor kaling ako ruhang anak sa Imo tu-o ag wala, pag Ikaw ay maghariey sa Imo gingharian.”

²² Pero nagsabat si Hesus sa inra, “Waya ninro naayami kung ni-o kag inro inghahagar. Kaya baga ninro nak tis-an kag hirap tuyar sa Ako arayanan?”

Nagsabat sinra, “Oho, kaya namo!”

²³ Siling pa ni Hesus, “Matuor, atis-an nak gador ninro kag hirap nak Ako arayanan. Pero buko Ako kag masiling kung sin-o kag makakaingkor sa Ako tu-o ag wala, dahil kinang pwesto ay gingtiganaey it Ako Tatay para sa Ida ingpili nak maingkor raha.”

²⁴ It katong narunggan kali it katong sampuy-ong disipulos nahangit sinra sa ruhang mag-manghor.

²⁵ Kada ing-ayaba sinra ni Hesus ag nagsiling sa inra, “Ayam ninro nak dili sa kalibutan kag pinuno it mga nasyon nak waya nagkikilaya sa Dios ay inggagahuman kag inra mga nasasakupan nak inggwa it kaisog, ag kag mga important-ing tawo sa inra ay imaw ra kag nagmamayor.

²⁶ Pero para sa inro, buko dapat tuyar, kundi kung si-o man kag gustong makilaya sida ay dapat nak maging tuyar sa usang suguon.

²⁷ Ag aber sin-o sa inro kag gustong mapamuno ay dapat maserbisyo sida tuyar sa usang ulipon.

²⁸ Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay tuyar ra it kina. Nagpaali Ako buko para serbisyuhan, kundi para magserbisyo ag magta-o it Ako kabuhi bilang pangtubos para sa maramong tawo.”[‡]

*Kag Pagpaado ni Hesus sa Ruhang Bulag
(Markos 10:46-52; Lukas 18:35-43)*

²⁹ Ngasing, habang paliwason sina Hesus sa banwa it Jerico ay ingsunran sinra it maramong mga tawo.

³⁰ Ag natabo ra nak inggwa ruto it ruhang bulag nak nag-iingkor sa habig it rayan. Katong narunggan ninra nak nagrarayan si Hesus, nag-aayaba sinra it makusog, “Gino-o, Inanak ni David, kaluy-i kami!”

³¹ Gingsaway sinra it mga tawo ag gingpapa-hipos. Pero lalo ninrang pinaka-kusgan kag inra pag-ukaw, “Gino-o, Inanak ni David, kaluy-i kami!”

³² Nagruyog anay si Hesus ag ing-ayaba sinra, bag-o nagpangutana, “Ni-o kag inro gustong himuon Nako para sa inro?”

³³ Nagsabat sinra, “Gino-o, gusto tan-a namo nak makakita!”

³⁴ Naluoy nak gador si Hesus sa inra, kada inghuytan Nida kag inra mga mata, ag sa nak raan sinra ay nakakita ag nagsunor sa Ida.

[‡] **20:28 20:28** Isa. 53:10-12.

21

KAG HULING MINISTERYO NI HESUS SA HERUSALEM

Kag Pagsuyor ni Hesus sa Herusalem

(Markos 11:1-11; Lukas 19:28-40; Juan 12:12-19)

¹ It katong mayungotey sina Hesus sa Herusalem, narayanan ninra kag baryo it Betpage paus-uson sa Baguntor it mga Olibo. Gingpauna anay ni Hesus kag ruha sa Ida mga disipulos,

² ag ingsugo sinra, “Pagto kamo rutuong baryo nak asa uunhan. Sa nak raan makikita ninro kag usang guyang nak asno nak nakalig-or kanunot kag ida turete. Hubara ag ray-on dili.

³ Kung inggwa it magpangutana sa inro kung ni-o kag inro inghihimo, silinggang kinahangyan nganat kina it Gino-o, ag sa nak raan asugtan kamong bay-on kina.”

⁴ Natabo kali para matuman kag ingbisaya it propeta it kato. Siling Nida,

⁵ “Silingga kag mga taga-Herusalem,*
‘Muyati, nag-aabot kag inro Hari.

Mapainubuson Sida,
ag nakasakay Sida sa usang
tureting asno.’ ”†

⁶ Kada, kinang ruhang disipulos ay nagpagto ag gingtuman kag ingsugo ni Hesus.

---

* **21:5 21:5a** o “mga taga-Sion.” It katong una pa kag usang baguntor sa tunga it Herusalem ay Sion kung hariin ingpatugrok ni Haring Solomon kag Templo. † **21:5 21:5b** Zac. 9:9.

⁷ Inggudor ninra kag guyang nak asno ag turete papagto kang Hesus. Pag-abot ninra ruto, inghapinan anay ninra it inra mga baro kag turete ag nagsakayey si Hesus.

⁸ Maramong tawo kag nagbukyar it inra baro sa rayan. Kag iba ay nag-utoy it mga pakyang it palmera ag mga ugbo it sanga nak di rahon halin sa mga puno sa habig, ag inghanig ra kali sa rayan bilang pagpakita it inra pagtahor.

⁹ Kag mga tawong nag-uuna ag nagsusunor kang Hesus ay nag-iinukaw it,

“Hosana! Mabuhay kag Inanak ni David!”

“Dayawon kag nag-aabot sa ngayan it Gino-o!”

“Dayawon kag Dios sa kataas-taasan!”‡

¹⁰ Pagkasuyor ni Hesus sa Herusalem, nagki-nagulo kag mga tawo ag nagpinangutana, “Si-o ara kali?”

¹¹ Nagsabat kag karamuang nagnununot kang Hesus, “Kali kag Propetang si Hesus nak taga-Nazaret sa probinsya it Galileya.”

Kag Pagpalayas ni Hesus sa mga Nagbabaligya sa Templo

(Markos 11:15-19; Lukas 19:45-48; Juan 2:14-15)

¹² Pag-abot nina Hesus sa Herusalem, nagsuyor Sida sa rayaag it Templo ag ingpaliwas Nida kag mga nagbabaligya ag mga nagpapamakay it mga hadop para ihalar ruto. Ingpabalintong Nida kag mga lamesa it mga nagbabaydo it kwarta, imaw ra kag mga ingkuran it mga nagbabaligya it salumpati.

---

‡ **21:9 21:9** Sal. 118:26.

13 Ag nagsiling Sida sa inra, “Gingpasuyat it Dios sa Sagradong Kasuyatan, ‘Kag Ako bayay ay atawagong bayay nak pangamuyuan. § Pero inghuhuman ninro kaling lugar it mga radaon.’ ”*

14 Masunor, inggwa ray ruto it mga bulag ag mga piang nak nagpayungot kang Hesus, ag Ida sinra ingpaado.

15 Katong nakita it mga Punong Saserdote ag Manunudlo it Kasuguan kag inghimo ni Hesus ag mga anak nak nag-uukaw sa pagdayaw raha sa Templo sa pagsiling nak, “Dayawon kag Inanak ni David!” nahangit sinra.

16 Ag napasiling sinra kang Hesus, “Narurunggan бага Nimo kag ingsisiling ninra?” Nagsabat si Hesus, “Oho, narurunggan Nako. Waya pa бага ninro nabasa kag ingsiling sa Sagradong Kasuyatan nak, ‘O Dios, ingtutudluan Nimo kag mga anak ag mga nagsususo pa nak magdayaw sa Imo.’ ”†

17 Pagkatapos it kali, ingbilin sinra nina Hesus ruto ag nagliwas sa syudad para magpagto sa baryo it Betanya, ag ruto sinra nagkatuyog.

Kag Pagsumpa ni Hesus sa Usang Puno it Igos nak Waya it Bunga

(Markos 11:12-14,20-24)

18 Pagkaaga, nagbalik sina Hesus sa syudad, ag myentras sa rayan sinra ay nakabatyag it gutom si Hesus.

---

§ 21:13 21:13a Isa. 56:7. * 21:13 21:13b Jer. 7:11. † 21:16 21:16 Sal. 8:2.

19 Sa habig it rayan nakakita Sida it usang puno it igos. Ida kali ingpayungutan, pero waya Sida it nakitang bunga kundi puro rahon yang. Kada siling Nida sa puno it igos, “Indiey ka magpamunga liwat.” Ag sa nak raan namatay kag puno.

20 Pagkakita it kali it Ida mga disipulos abang katingaya ninra, ag napasiling, “Asing namatay nak raan kaling puno?”

21 Nagsabat si Hesus, “Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Kung magtu-o kamo sa Dios nak waya it pangruha-ruha, mahihimo ra ninro kag tuyar sa Ako inghimo riling puno it igos. Ag buko yang kina, kung isiling ra ninro riling baguntor, ‘Halin raha ag magsaydo sa ragat,’ kina ay matutuman.

22 Ag ni-o man kag inro hagaron sa Dios sa inro pangamuyo ay inro mababaton, kung matu-o nak gador kamo.”

*Kag Pangutana Tungor sa Karapatan ni Hesus
(Markos 11:27-33; Lukas 20:1-8)*

23 Pag-abot nina Hesus sa Herusalem, nagsuyor ray si Hesus sa Templo ag nagtudlo ruto. Habang nagtudlo Sida, nagpayungot sa Ida kag mga Punong Saserdote ag iba pang mga pinuno it mga Hudyo, ag ingsura Sida, “Ni-o kag Imo karapatan para himuon kag tanang Imo ginghimo? Si-o kag nagta-o sa Imo it kali?”

24 Ingsabat sinra ni Hesus, “Apangutan-on ra kamo Nako. Pag nasabat ninro Ako, asabton ra kamo Nako kung riin gihalin kag Ako karapatan nak himuon kali.

²⁵ Kag pagbawtismo baga ni Juan sa mga tawo ay halin sa Dios o sa tawo?”

Nagpangunseho anay sinra ag nagsiling, “Kung magsabat kita nak ‘Halin sa Dios,’ isiling ray Nida sa ato nak, ‘Hay, asing waya ninro sida gipatihe?’

²⁶ Pero kung masabat kita, ‘Halin sa tawo,’ ay madedelikaduhan kita sa mga tawo, dahil inra ingkikilaya nak si Juan ay usang propeta.”

²⁷ Kada, ingsabat ninra si Hesus, “Ilam, buko namo ayam.”

Ngani, nagsiling ra si Hesus sa inra, “Ay indi ra Nako igsiling sa inro kung hariin gihalin kag Ako karapatan nak himuon kali.”

Kag Istorya Tungor sa Ruhang Anak

²⁸ Masunor, nagbisaya si Hesus sa inra parayan sa istorya nak ingtatawag nak parabula. Siling Nida,

“Ngasing, ni-o aboy kag inro masisiling dili sa istorya nak isiling Nako sa inro? Inggwa it usang tawo nak di ruhang anak. Usang adlaw, nagsiling sida sa panganay, ‘Anak, pagto sa ubasan ag magtrabaho ruto.’

²⁹ “Nagsabat kag ida anak, ‘Indi ako.’ Pero marugay-rugay, nagbag-o kag ida isip ag nagpagto sa ubasan.

³⁰ “Ag nagpayungot ray kag tatay sa manghor ag tuyar ra kag ida ingsiling. Nagsabat kaling anak, ‘Opo, Tatay. Mapagto ako.’ Pero waya ra sida gipagto.

³¹ “Si-o ngasing sa ruha kag nagsunor sa gusto it inra tatay?”

Nagsabat sinra, “Kag panganay.”

Nagsiling ray si Hesus sa inra:

“Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Kag mga makasal-anan tuyar sa mga manugsukot it buhis ag mga kabade nak nagbabaligya it inra sarili ay mauuna pa sa inrong magpasakop sa paghari it Dios.

³² Dahil nagpaali sa inro si Juan nak Manug-bawtismo ag ingpasador sa inro kung pauno magpangabuhi sa tamang parayan, pero waya ninro sida gipatihe. Pero kag mga tuyar sa manugsukot it buhis ag mga mayaing kabade ay nagpati sa ida. Ag aber nakitaey ninro kina, waya gihapon kamo gihinuysoy ag igpati kang Juan.”

*Kag Istorya Tungor sa mga Bantay it Ubasan
(Markos 12:1-12; Lukas 20:9-19)*

³³ Nagpadayon sa pag-istorya si Hesus sa inra, “Panimati-i ray ninro kaling usa pang istorya.‡ Inggwa it usang tawo nak nagpatanom it ubas sa ida bukir.§ Inggurayan nida kali ag inghumanan it pusaan it ubas, bag-o nagtugrok sida it mataas nak bantayan. Masunor, ida ingpabantayan sa ida mga bantay kaling ubasan dahil mapagto sida sa ibang lugar.”

³⁴ “Katong nag-abot kag oras it inugpu-po, ingpapagto it tag-iya sa ubasan kag ida mga ulipon para bay-on sa ida mga bantay kag ida parti.

---

‡ **21:33 21:33a** o “parabula.” Kali ay yabot-yabot nak parayan it pagbisaya nak inggwa pa it mas marayom nak gustong bisayahon. § **21:33 21:33b** Basaha ra sa Isa. 5:1-7.

³⁵ “Ugaling pag-abot it ida mga ulipon sa ubasan ingrakop sinra it mga bantay, ingbakoy kag usa, ingmatay kag usa ag ingbunggo kag usa.

³⁶ Ingpapagto ray it tag-iya kag ida maramo pang ulipon, pero imaw gihapon kag inghimo it mga bantay.

³⁷ “Katong huli ay kag iday nak gador anak nak kayake kag ida ingpapagto. Siling nida sa ida sarili, ‘Siguradong atahuron ninra kaling ako anak.’ ”

³⁸ “Pero pagkakita it mga bantay sa ida anak, nagkausa sinra ag nagsiling, ‘Imaw kali kag manugpanubli. Maley! Amatyon nato sida agor mapapasa-ato kaling ida panublion.’

³⁹ Kada pag-abot nida, inra sida ingrakop ag ingraya sa liwas it ubasan bag-o ingmatay.

⁴⁰ “Ngani, pagbalik it tag-iya it ubasan, ni-o ara kag ida ahimuon sa ida mga bantay?”

⁴¹ Nagsabat sinra, “Amatyong gador nida katong mga mayain nak bantay, ag apabantayan kag ubasan sa iba nak mata-o sa ida it ida parti sa oras it inugpu-po.”

⁴² Ingsilinggan sinra ni Hesus,
 “Waya pa baga ninro nabasa sa Sagradong Kasuyatan nak,
 ‘Kag batong ingsikway it mga nagtutugrok it bayay

ay imaw it naging pinaka-importante bilang pangpatibay dili.

Inghimo kali it Gino-o.

Abang katitingaya kali sa ato pagmuyat.’ ”*

---

* 21:42 21:42 Sal. 118:22-23.

⁴³ “Kada ngani, kali kag ako isiling sa inro, abay-on it Dios sa inro kag Ida paghari ag ita-o sa ibang mga lahi nak mapangabuhi it maado sa Ida pagmuyat.

⁴⁴ Kag sin-o mang mahuyog sa batong kali ay magkakabali-bali ag kag mahuhuyugan it kaling bato ay mayayata.”

⁴⁵ Pagkarungog it mga Punong Saserdote ag mga Pariseo it kaling istorya ni Hesus, nahalata ninra nak sinra kag gingpapatamaan it Ida ing-istorya.

⁴⁶ Kada arakpon tan-a ninra si Hesus, pero nahadlok sinra sa mga tawo, dahil ingkikilaya ninrang propeta si Hesus.

22

Kag Istorya Tungor sa Paghanra Para sa Kasayan

(Lukas 14:16-24)

¹ Nagbisaya ray si Hesus sa inra parayan sa istorya nak ingtatawag nak parabula. Siling Nida:

² “Kag paghari it Dios ay tuyar sa usang hari nak naghanra para sa pakasay it ida anak nak kayake.

³ Gingsugo nida kag ida mga ulipon para sapuyon kag mga imbitado sa pakasay, pero waya't nagrungaw sa ida mga inimbitar.

⁴ “Kada, ingsugo ray nida kag iba nidang suguon ag siling nida sa inra, ‘Silingga kag mga imbitado nak nakahanraey kag pagkaon. Naihawey kag mga pinatabang turo ag hanraey nganat kag tanan, kada pagto'y kamo!’

⁵ “Pero waya kali gialibhata it mga imbitado ag nagpadayon gihapon sinra sa inra inghihimo. Kag iba ay nagpatukar sa inra bukir, kag iba ray ay nag-intyendi it inra negosyo.

⁶ Kag ginghimo it tong iba ay ingrakop kag mga ulipon it hari, ginghapros ag ingmatay.

⁷ Kada abang kahangit it hari, ag ingpapagto nida kag ida mga sundalo para matyon ra kag mga nagpangmatay sa ida mga ulipon, ag sunugon kag inra syudad.

⁸ “Pagkatapos, ingtawag nida kag ida mga ulipon ag nagsiling sida sa inra, ‘Hanraey kag pagkaon pero katong ako ing-imbatar ay buko karapatdapat.

⁹ Kada pagto ray kamo kung hariin kag mara-mong tawo ag papalion dili sa kasayan kag tanang inro makita.’

¹⁰ Kada nagpagto matuor kag mga ulipon ag ing-imbatar kag tanang inra makita, mayain man ag maado. Ngani, napuno it mga tawo kag rungawan it kinasay.

¹¹ “Ag nagsuyor kag hari para muyatan kag mga nagrurungaw ag nakita nida nak inggwa’t usang tawo nak waya nakabaro it angay para sa kasayan.

¹² Kada kali ay ingpangutana it hari, ‘Amigo, asing nagsuyor ikaw rili nak waya nakabaro it angay para sa kasayan?’ Pero waya nakalihok katong tawo.

¹³ “Kada, nagsiling kag hari sa ida mga suguon, ‘Gapusa kag ida damot ag siki, ag ipilak sa liwas sa karuymanan. Hagto sida matinibaw ag mapangpagot kag ida ngisi.’

14 “Maramo kag ingtawag it Dios nak magpasakop sa Ida paghari pero apila yang kag mga napili.”

*Kag Pangutana Tungor sa Pagbadar it Buhis
(Markos 12:13-17; Lukas 20:20-26)*

15 Naghalin kag mga Pariseo ruto ag nagplano sinra kung pauno ninra marakop si Hesus sa Ida mga ingbisaya.

16 Ag ingpapagto ninra kang Hesus kag ibang inra mga manugsunor kanunot kag mga kakampi ni Gobernador Herodes. Nagpayun-got sinra kang Hesus ag nagsiling, “Maestro, ayam namo nak kag Imo pagbisaya ay perming matuor, ag imaw ra kag Imo pagtudlo tungor sa kabubut-on it Dios. Waya ra Ikaw it ingpipiling tawo, ag waya Ikaw nahadlok aber sa isip it mga mataas nak tawo ay ingmamamayain Nimo sinra parayan sa Imo pagbisaya.

17 Kada ni-o kag Imo masisiling dili? Tama baga nak kitang mga lahi it Hudyo ay magbadar it buhis sa Cesar nak Emperador it Roma?”

18 Pero ayamey ni Hesus kag inra mayaing plano, kada nagsiling Sida, “Kamong mga pak-itung tawo! Asing ingpupurbahan ninro Ako?”

19 Pakita-e baga Ako it kwarta ninra nak inggagamit sa pagbadar it buhis.” Kada ingraya ninra sa Ida kag kwartang denaryo,

20 ag nagpangutana si Hesus, “Kanin-ong uda ag ngayan kag nakasuyat diling kwarta?”

21 Nagsabat sinra, “Sa Cesar.”

Siling ray ni Hesus sa inra, “Ay kung imaw, ita-o ninro sa Cesar kag para sa Cesar ag sa Dios kag para sa Dios.”

²² Pagkarungog ninra it kali, natingaya sinra ag naghaling sinra ruto.

Kag Pangutana Tungor sa Pagbanhaw it mga Minatay

(Markos 12:18-27; Lukas 20:27-40)

²³ Marugay-rugay sa adlaw rang kato, inggwa it mga Saduseo nak nagpayungot kang Hesus. Sinra kag mga nagpapati nak kag mga minatay ay indi mabanhaw. Ag nagpangutana sinra sa Ida,

²⁴ “Maestro, ingsiling ni Moises nak, ‘Kung mamatay kag maguyáng nak kayake, ag mabalo kag ida asawa nak waya it anak, dapat sidang pakasayan it katong masunor sa ida nak kayake agor magkaanak sida para sa ida maguyáng.’* ”

²⁵ “Halimbawa, inggwa it pitong magmanghor nak kayake. Nag-asawa katong panganay ag namatay nak waya't anak. Kada ing-asawa ray it ida manghor nak masunor sa ida kag ida asawa.

²⁶ Imaw ra kag natabo sa pangruha, pangtatlo, hastang sa pangpito.

²⁷ Pagkamatay ninrang tanan, namatay ra katong kabade.

²⁸ Ngasing, sa adlaw it pagkabanhaw it mga minatay, dahil naging asawa nida katong tanan, si-o sa pito kag ida maaasawa?”

---

* **22:24 22:24** Basaha ra sa Hen. 38:8 ag Deu. 25:5.

²⁹ Nagsabat si Hesus, “Sala kinang inro ing-papatihan, dahil waya ninro naiintyendihe kag ingsiling sa Sagradong Kasuyatan ag kung pauno it rako kag gahom it Dios.

³⁰ Pag mabanhaw kag mga tawo, indiey sinra mag-asawa o aasawahon pa, dahil sinra ay magiging tuyarey sa mga anghel sa langit.

³¹ Ag tungor sa pagkabanhaw it mga minatay, waya pa baga ninro nabasa kag ingsisiling sa inro it Dios tungor raha?

³² Siling Nida, ‘Ako kag Dios ni Abraham, Dios ni Isaac ag Dios ni Jacob.’ Kag Dios ay buko Dios it mga minatay kundi Dios it mga buhi.”†

³³ Ag katong narunggan kali it karamuan, natingaya sinra sa Ida tudlo.

*Kag Pinaka-importanting Kasuguan it Dios
(Markos 12:28-34; Lukas 10:25-28)*

³⁴ Katong narunggan it mga Pariseo nak kag mga Saduseo ay waya it naisabat kang Hesus, naghinuon sinra ag nagpagto sa Ida.

³⁵ Nagpangutana kag usa sa inra nak maayam sa Kasuguan agor purbahan si Hesus.

³⁶ “Maestro, ni-o kag pinaka-importanting sugo sa tanang Kasuguan it Dios?”

³⁷ Nagsabat si Hesus, “ ‘Palangga-a kag Gino-o nak imo Dios it hugot sa imo tagipusuon, bug-os nimong pagkatawo, ag bug-os nimong kaisipan.’‡

³⁸ Imaw kina kag pinaka-importanting sugo it Dios.

³⁹ Ag kag pangruhang sugo nak pinaka-importante ay imaw kali, ‘Palangga-a kag imo

† 22:32 22:32 Exo. 3:6. ‡ 22:37 22:37 Deu. 6:5.

isigkatawo tuyar sa pagpalangga nimo sa imo sarili. §

⁴⁰ Kag tanang Kasuguan ni Moises ag kag tudlo it mga propeta ay rahaley sa suyor it kaling ruhang Kasuguan.”

Kag Pangutana Tungor sa Ingpromisang Kristo

(Markos 12:35-37; Lukas 20:41-44)

⁴¹ Ngasing, dahil ingpalibutan si Hesus it mga Pariseo, ingpangutana sinra ni Hesus,

⁴² “Ni-o kag intro pagkaayam tungor sa ingpromisang Kristo? Riin Sida gihalin?”

Nagsabat sinra, “Kang Haring David.”

⁴³ Nagpangutana ray si Hesus, “Kung tuyar, asing Gino-o kag tawag sa Ida ni David? Buko baga tuyar kag ingsiling ni David it katong sida ay sa irayom pa it gahom it Ispirito Santo, ag siling nida,”

⁴⁴ “Siling it Gino-o sa Ako Gino-o:

Ingkor rili sa Ako tu-o

hastang mapairayom Nako sa Imo mga siki

kag Imo mga kaaway.”*

⁴⁵ “Kung si David mismo ay nagtawag sa Ida it ‘Gino-o,’ pauno masisiling nak halin kang David kag ingpromisang Kristo?”

⁴⁶ Waya it nakasabat miskin usa sa inra. Ag tuna it kato wayaey it nagkakasa-kasa nak magpangutana pa sa Ida.

---

§ 22:39 22:39 Lev. 19:18. * 22:44 22:44 Sal. 110:1.

23

Kag Pagbisaya ni Hesus sa mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo

(Markos 12:38-40; Lukas 11:37-54; 20:45-47)

¹ Pagkatapos, nagbisaya si Hesus sa karamuan ag sa Ida mga manugsunor.

² Siling Nida:

“Kag mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo kag ingkikilaya nak manugpahadag it Kasuguan ni Moises.

³ Kada tumana ninro kag inra ingtutudlo, pero aya gipatuyare kag inra mga inghihimo, dahil sinra mismo ay waya gisusunor sa inra ingtutudlo.

⁴ Sa inra pagpatuman it Kasuguan ay pay ingpapas-an yang ninra kag mabug-at nak raya sa mga tawo, nak sinra mismo ay waya gibubulig miskin iruot kag inra usang tudlo.”

⁵ “Tanang inra inghihimo ay puro paradaw agor apurihon sinra it mga tawo. Kada kag mga maintik nak kahon nak ingbubutangan it mga bersikulo halin sa Sagradong Kasuyatan nak inra inghihigot sa inra yupa ag braso,* ag kag mga pabiling sa gadar it inra alimungmong ay inra ingpaparagkuan.

⁶ Sa mga punsyunan abang gusto ninrang mag-ingkor sa ingkuran it pinaka-importanting tawo, ag imaw ra sa atubangan it sinagoga.

---

* **23:5 23:5a** Basaha sa Exo. 13:9 ag Deu. 6:8-9.

7 Abang gusto pati ninrang bugnuhon sinra it mga tawo sa banwa ag ayabahon nak ‘Maestro.’”[†]

8 “Pero kamo, aya gipaayaba it ‘Maestro,’ dahil kamong tanan ay pay magmanghor ag ausa kag inro Maestro.[‡]

9 Ag aya ra giayabahang ‘Tatay’ kag inro isigkatawo rili sa duta, dahil ausa yang kag inro Tatay sa langit.

10 Ag aya ra gipaayabang ‘Gino-o,’ dahil ausa yang kag inro Gino-o nak imaw kag ingpromisang Kristo.

11 Kag usa nak imaw it ingkikilaya it tanan ay dapat nak maging suguon ninro.

12 Sin-o man kag nagtataas it ida sarili ay ibaba it Dios, ag kag nagpapaubos ay Ida itaas.”

13 Nagsiling pa si Hesus, “Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo! Mga pakitang tawo! Kamo kag nagpipiga sa mga tawo nak gustong magpasakop sa paghari it Dios. Kamo ngani ay waya gustong magpasakop raha ag ingpipigahan pa ninro kag iba.”

14 [“Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo! Mga pakitang tawo! Ingluluko ninro kag mga kabading balo hastang naghirap sinra, ag kaling inro mayaing inghimo ay gingatabunan it inro

---

[†] 23:7 23:7 Sa relihiyon it mga lahi it Hudyo kag bisayang “Maestro” ay “Rabbi.”   [‡] 23:8 23:8 Si Hesus mismo kag ingpapatungran it kaling ingtatawag nak inra ausang maestro.

mahabang pagpangamuyo. Ngani, yabaw kag inro abatunon nak parusa.”]§

¹⁵ “Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo! Mga pakitang tawo! Inglilibot ninro kag ragat ag duta para yang makaraya it usang buko Hudyo sa inro pagtudlo. Pagkatapos, apatuyaron sida sa inro, hastang maging doble pa kag ida kayainan sa inro, kada mas yabaw pa kag ida kaparusahan sa impyerno.

¹⁶ “Kahahadlok kag matatabo sa inro nak pay tuyar sa mga bulag nak manug-agkay! Ingtutudlo ninro nak kung agamiton it usang tawo kag Templo sa ida pagsumpa, pweding indi nida kato gitumanon. Pero kung agamiton nida sa pagsumpa kag buyawan sa Templo, ay dapat nidang tumanon kag ida ingsumpaan.

¹⁷ Kamong mga bulag ag mga kuyang kag pag-iisip! Ni-o kag mas importante, kag buyawan o kag Templo nak imaw kag naghihimo nak maging sagrado kag buyawan?

¹⁸ “Ingsisiling ra ninro nak kung agamiton it usang tawo kag altar sa ida pagsumpa, pweding indi nida kato gitumanon. Pero kung agamiton nida sa pagsumpa kag halar sa altar, ay dapat nidang tumanon kag ida ingsumpaan.

¹⁹ Kamong mga bulag! Ni-o kag mas importante, kag halar o kag altar nak imaw kag naghihimo nak maging sagrado kag halar?

---

§ 23:14 23:14 Katong pinaka-unang mga kopya it kaling Maadong Balita ni Mateo ay waya naumir sa pagsuyat kag bersikulo 14. Makikita nato nak kali ay huley narugang.

²⁰ Kada ngani kung agamiton it usang tawo sa pagsumpa kag altar, syempre pati kag tanang halar ruto ay iday ra ing-umir sa pagsumpa.

²¹ Ag kung agamiton it usang tawo sa pagsumpa kag Templo, pati kag Dios ay iday ra ing-umir sa pagsumpa dahil kag Templo ay istaran it Dios.

²² Ag imaw ra, kung agamiton it usang tawo sa pagsumpa kag langit, pati kag trono it Dios ay iday ra ing-umir sa pagsumpa dahil ruto nakaingkor kag Dios.

²³ “Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo! Mga pakitang tawo! Mismong mga tanom nak inggagamit ninro sa pampalasa ay ingtata-o ninro kag ika-sampuyong parti sa Dios. Pero kag Ida mga importanting sugo ay inro ingbabaliwaya, tuyar sa pagka-matarong, pagka-maluluyon ag pagka-matinumanon. Ngani, imaw kali kag dapat ninrong tumanon ag indi ra dapat magpabada sa pagta-o it inro ika-sampuyong parti.

²⁴ Kamong mga bulag nak manug-agkay! Sa inro pagtuman sa Dios, kamo ay tuyar sa mga tawo nak ingsasaya kag hayukhok sa inra ainumon, pero kag inra ingyayag-ok ra ay marakong kamelyo.

²⁵ “Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo! Mga pakitang tawo! Kamo ay pay tuyar sa naghugas it baso ag mayukong, nak liwas yang kag inghugasan ag waya kag suyor. Kada mabuling gihapon kag suyor, pay tuyar sa tawong maado

sa pangliwas, pero kag tagipusuon ay puno it kahakugan ag pagka-gahaman.

²⁶ Kamong mga bulag nak Pariseo! Limpyuha anay kag inro suyor agor maging malimpyo ra kag liwas.

²⁷ “Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo! Mga pakitang tawo! Kamo ay tuyar sa pantyon nak ingpintahan it puti. Maganda kag pangliwas, pero kag suyor ay puno it mga suká ag nagyunot nak minatay.

²⁸ Tuyar kamo. Sa muyat it tawo ay abang ado kamo, pero sa kaklaruhan ay puro kamo pakitang tawo ag mga suwail.

²⁹ “Kahahadlok kag matatabo sa inro nak mga Manunudlo it Kasuguan ag mga Pariseo! Mga pakitang tawo! Ingpapahimo pa ninro kag mga pantyon it mga propeta ag ingpapaganda ra kag mga lapida it mga maadong tawo nak nagtutuman sa Dios.

³⁰ Ag ingsisiling ninro kung nabuhi tan-a kamo it katong panahon it inro mga ginikanan, indi ninro gipamatay kag mga propeta tuyar sa inghimo ninra.

³¹ Pero sa ingbisaya ninrong kina, ingpapamaturan ninro nak kamo ay mga inanak it mga nagmatay rutong mga propeta.

³² Hala, tapusa ninro kag ingtunaan it inro mga ginikanan!

³³ “Kamong mga tuso! Indi kamo makalikaw sa parusa sa impyerno.

³⁴ “Kada panimati kamo, Ako mismo kag maparaya sa inro it mga propeta, mga maayam ag

mga manunudlo it mga bisaya it Dios. Pero kag iba ay inro amatyon parayan sa paglansang sa krus, kag iba ay alatiguhon sa inro sinagoga, ag kag iba ray ay ayaguron ag apahirapan aber hariin man sinra magpagto.

³⁵ Ngani, kamong mga tawo sa ngasing nak panahon ay sa inro asukton it Dios kag pagmatay it tanang mga maadong tawo nak nagtutuman sa Ida dili sa kalibutan, magtuna pa kang Abel hastang kang Zacarias nak anak ni Baraquias, nak ingmatay it inro mga ginikanan sa tunga it Sagradong Lugar it Templo ag altar raha sa rayaag.

³⁶ Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Kamong mga tawo nak nabubuhi pa ngasing kag mapanabat sa tanang kasal-anang kali.”

*Kag Kalisor ni Hesus sa mga Taga-Herusalem
(Lukas 13:34-35)*

³⁷ Pagkatapos, nagsiling si Hesus:

“Mga taga-Herusalem! Asing tuyar kamo? Ingpamatay ninro kag mga propeta ag ingbunggo ra kag mga suguon it Dios hastang mamatay! Maramong beses nak gusto tan-a Nakong tatapon kamo tuyar sa pagkukup it usang guyang nak manok sa ida mga isiw, ugaling waya kamo it gusto nak himuon kina Nako sa inro.

³⁸ Kada ngasing bahalaey kamo! Apabad-aney kamo it Dios!

³⁹ Ag kali kag Ako isiling sa inro, tuna ngasing, indiey ninro Ako makita, hastang mag-abot kag oras nak silinggon ninrong,

‘Dayawon kag nag-aabot sa ngayan it Gino-o!’ ”*

24

Kag mga Bisaya ni Hesus Tungor sa Pagsira sa Templo

(Markos 13:1-2; Lukas 21:5-6)

¹ Nagliwas si Hesus sa Templo ag katong pahaliney Sida, nagpayungot kag mga disipulos ag ingtudlo sa Ida kag kagandahan it tanang parti it Templo.

² Pero siling ni Hesus sa inra, “Ah! Nagagandahan kamo rahang maragkong Templo. Pero matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Maabot kag adlaw nak masisira kinang tanan ag wayaey it mabibilin nak batong nakatungtong raha.”*

Kag mga Tanra it Pagsira sa Herusalem ag Katapusan it Kalibutan

(Markos 13:3-23; Lukas 21:7-24)

³ Pagkatapos, habang nag-iingkor si Hesus sa Baguntor it mga Olibo, nagpayungot sa Ida kag Ida mga disipulos ag nagpangutana sa Ida it pasikreto, “Gino-o, silinggan sa amo kung sauno matatabo kinang Imo ingisiling? Ag ni-o kag tanra it Imo pagbalik ag kag katapusan it kalibutan?”

⁴ Nagsabat si Hesus:

“Mag-andam kamo agor indi kamo maluko ag mayaag,

---

* **23:39 23:39** Sal. 118:26. * **24:2 24:2** Basaha ra sa Jer. 7:1-14.

⁵ dahil maramo kag mapali ag magamit it Ako pangayan. Masiling sinra, 'Ako kag ing-promisang Kristo,' kada karamo sinrang maluluko.

⁶ Makakarungog kamo it mga gera mayungot sa inro ag mabalitaan ra ninro nak inggwa it mga gera sa mayado. Pero aya kamo gikalibog. Dapat matabo kinang tanan. Pero buko pa kina kag katapusan.

⁷ Magera kag mga nasyon ag mga gingharian. Ag marayan kag mga tigkagutom ag mga linog sa iba't-ibang lugar.

⁸ Pero kaling tanan ay buko pa katapusan it kalibutan kundi pagtuna pa yang it kahirapan. Kaling mga matatabo ay puyding ikumpara sa usang manug-anak nak napasyapo anay.

⁹ "Sa oras rang kato, arakpon kamo, apahirapan ag amatyon. Ag alabanan kamo it tanang mga tawo dahil sa inro pagsunor sa Ako.

¹⁰ Sa oras rang kato ay karamo kag matalikor sa inra pagtu-o, atraiduron ag alabanan kag inra isigkatawo.

¹¹ Mayuaw kag maramong buko matuor nak mga propeta nak maluko sa maramong tawo.

¹² Ag dahil sa pagramo it mga suwail, mawawagit kag pagpalangga it maramong tawo sa inra isigkatawo ag sa Dios.

¹³ Pero kag tawong makakatiis hastang sa katapusan ay imaw it maluluwas.

¹⁴ Ipalapnag sa bug-os nak kalibutan kag Maadong Balita tungor sa paghari it Dios bilang pamatuor sa tanang lahi ag imawey kag pag-abot it katapusan."

15 Nagbisaya pa si Hesus, “Sa paabuton, kag ingpaunang bisaya ni Propeta Daniel† ay matutuparey kung makikitaey ninro kinang nagraraya it subrang kayainan nak nagtitinrog sa sagradong lugar. Imawey kina kag magiging dahilan nak abadaan kina it Dios.‡ (Kamong mga nagbabasa, bahalaey kamo mag-intyendi it kali!)

16 Pag kali'y matabo, kag mga tawo dili sa Hudeya ay dapat magrayagan papagto sa kabukiran.

17 Kung inggwa't usang tawo nak sa ibabaw it ida bayay ay dapat sidang maghalin nak raan, ag indiey magsuyor sa bayay agor magbaoy pa it ida mga kagamitan.

18 Ag kung kag usang tawo ay hagto sa ida bukir ay indiey dapat magpauli agor magbaoy it ida baro.

19 Kaluluoy kag mga sabak ag mga nagpapasuso sa mga adlaw nak kato.

20 Ipangamuyo ninro nak kag inro pagtakas ay indi matabo sa tigyamig o sa Adlaw it Inugpahuway,

21 dahil arayanan it mga tawo kag subrang kahirapan, nak waya't kapareho, tuna pa it katong pagtuga it kalibutan hastang sa ngasing, ag indiey kali marayanan liwat.§

22 Ag kung indi gipalip-uton it Dios kag haba it kaling matatabo ay wayang gador it tawong matutura dili sa duta. Pero alang-alang sa Ida mga pinili, apalip-uton Nida kag haba it kali.

---

† **24:15 24:15a** Basaha ra sa Dan. 9:27; 11:31; 12:11. ‡ **24:15 24:15b** Basaha ra sa 2 Tes. 2:3-4. § **24:21 24:21** Basaha ra sa Dan. 12:1 ag Joel 2:2.

23 “Sa oras rang kato, kung inggwa it mga masiling sa inro, ‘Hali kag ingpromisang Kristo,’ o ‘Hina Sida,’ aya gipati.

24 Dahil mayuaw kag maramong buko matuor nak Kristo ag maramong buko matuor nak propeta, ag mapakita sinra it mga katitingayang milagro ag tanra pramas lukuhon ag yaagon kag mga tawo, ag kung pwede, pati kag mga pinili it Dios.

25 Tanra-e ninro kali! Ingpapaunay Nako kali it siling sa inro.

26 “Kada, kung inggwa't mga masiling sa inro, ‘Hagto Sida sa disyerto!’ Aya gipagtu-e. Ag kung inggwa't masiling sa inro, ‘Hina sida sa suyor!’ Aya gipati.

27 Dahil kag Ako pagbalik ay tuyar sa paghadag it kilat halin sa subatan hastang sa sugbuhan, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo.

28 Matatabo kali tuyar sa ingsiling sa kabisayahan nak marali ninro makita kung hariin inggwa't minatay dahil sa pagragipon it mga uwak.”

Kag Pagbalik ni Hesus

(Markos 13:24-31; Lukas 21:24-31)

29 Nagpadayon si Hesus sa Ida pagbisaya:
 “Sa nak raan, pagkatapos it kinang tanan nak kahirapan,
 ‘maruyom kag adlaw
 ag indiey maghadag kag buyan.*
 Kag mga bituon halin sa langit ay mahuhuyog,

---

* **24:29 24:29a** Isa. 13:10.

ag kag tanan sa kalangitan ay mahinudong.’

”†

30 “Ag mayuaw sa langit kag tanra it Ako pagbalik, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo. Ag mapanambitan kag tanang nasyon dili sa duta, ag makikita ninra Ako nak nagpipilhig ag nakatungtong sa rampog nak puno it gahom ag rakong kahimayaan.

31 Kag trumpeta ay matunog it makusog ag Ako iparaya kag mga anghel sa tanang parti it kalibutan ag tanang parti it kalangitan‡ pramas tipunon kag tanan nak Ako mga pinili.

32 “Isipa ninro kag puno it igos dahil inggwa kamo it matutun-an halin raha. Pag nakita ninro nak nagsalingsingey ag nag-uusborey kag mga rahan, ayamey ninro nak mayungotey kag kwarisma no?

33 Imaw ra, pag makita ninro nak natataboey kaling tanang Ako ingsisiling sa inro, maaayaman ninrong mayungotey kag pagbalik Nako nak pay hinaey sa liwas it pwertahan.

34 Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Matatabo kaling tanan bag-o mamatay kag mga buhi pa sa ngasing nak panahon.

35 Kag langit ag duta ay mawawagit, pero kag Ako mga bisaya ay inding gador mawagit.”

*Maging Hanra Para sa Pagbalik ni Hesus
(Markos 13:32-37; Lukas 21:34-36)*

36 Nagsiling pa si Hesus, “Way a it nakakaayam kung niong adlaw o oras kag Ako pagbalik, aber

---

† 24:29 24:29b Isa. 34:4. ‡ 24:31 24:31 Basaha ra sa Deu. 30:4 ag Zac. 2:6.

kag mga anghel sa langit, ag aber ra Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo. Kag Tatay yang kag nakakaayam it kali.

³⁷ Kung ni-o kag inghihimo it mga tawo katonong sa kapanahunan ni Noe,§ ay imaw ra kag ahimuon it mga tawo sa Ako pagbalik, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo.

³⁸ It kato bag-o gingpabaha kag kalibutan, kag mga tawo ay nagkakaon, nag-iinom ag nag-iinasawa hastang sa adlaw nak nagsuyor sina Noe sa arka.

³⁹ Ag waya ninra naiisip kung ni-o kag matatabo sa inra hastang nag-abot kag pagbaha ag nagkayumos sinrang tanan. Tuyar ra kag matatabo sa Ako pagbalik, Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo.

⁴⁰ “Sa panahong kato, kung inggwa it ruhang kayake nak nagtatrabaho sa bukir, abay-on kag usa ag ibilin kag usa.

⁴¹ Ag kung inggwa it ruhang kabading nag-aasuran, abay-on kag usa ag ibilin kag usa.

⁴² “Kada, maghanra kamo, dahil buko ninro ayam kag adlaw it pag-abot it intro Gino-o.

⁴³ Tanra-e ninro kali. Kung inggwa it usang tagiya it bayay nak nakakasador kung niong oras maabot kag mananakaw, mabantay sida ag indi nida gipabad-ang suryon kag ida bayay.

⁴⁴ Kada kamo ra ay maghanra puat, dahil Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay maabot sa oras nak waya ninro gipapaabuta.”

---

§ 24:37 24:37 Basaha ra sa Hen. 7:1-24.

Kag mga Matutom ag Buko Matutom nak Suguon

(Lukas 12:41-48)

⁴⁵ Nagsiling pa si Hesus, “Isipa ninro kung kamo ay tuyar sa matutom ag maayong suguon nak ingtugyanan it ida amo sa pagrumaya sa ibang mga suguon para mapakaon sinra sa tamang oras.

⁴⁶ Abang buynas katong suguon, kung sa pagbalik it ida amo ay maaabutan sida nak naghihimo it mga ingtugyan sa ida.

⁴⁷ Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. Kinang suguon nak saligan ay imaw kag aimb- yaran it ida amo sa ida tanang ari-arian.

⁴⁸ Pero kung mayain katong suguon, masiling kali sa ida sarili, ‘Rugay pa bag-o magbalik kag ako amo!’

⁴⁹ Kada ida apintasan kag ida mga kaparehong suguon ag sida ay makinaon ag maininom kaibahan kag mga palayango.

⁵⁰ Ag sa adlaw ag oras nak waya nida gipa- paabuta ay mabalik kag ida amo.

⁵¹ Grabe kag parusa nak ita-o sa ida it ida amo, ag ipilak sida kaibahan it mga pakitang tawo ruto sa lugar kung hariin kag mga tawo ay nagtitinibaw ag nagpapangpagot kag inra mga ngisi.”

25

Kag Istorya Tungor sa Sampuyong Abay

¹ Nagpadayon si Hesus sa Ida pagtudlo. Siling Nida:

“Kag mga gusto magpasakop sa paghari it Dios ay puyding ikumpara sa sampuyong rayagang abay nak nagraya it inra iwag ag nagliwas para magsapoy sa kayaking kasayon.

² Kag lima sa inra ay alisto, ag kag lima ay buko.

³ Kag limang buko listo ay nagraya it inra mga iwag, ugaling waya sinra giaman it lana.

⁴ Pero kag mga listo ay nagraya it lana, puyra pa katong hagto sa inra iwag.

⁵ Narugay kag pag-abot it kayaking kasayon, kada tinungka sinrang tanan ag nakatuyugan.

⁶ “Pag-abot it tungang gab-i, inggwa it nag-ukaw. Siling nida, ‘Haley sida! Sapuya ninro!’

⁷ “Sa nak raan, nagbangon kag sampuyong abay ag inghanra kag inra mga iwag.

⁸ Nagsiling kag mga buko listo sa mga listo, ‘Mahagar baga it aber maisot yang nak lana. Nag-iidlap-idlapey kaling amo mga iwag.’

⁹ “Nagsabat kag mga listo, ‘Sabaling indi gi-husto kali sa atong tanan. Maado pa ay pagto yangey kamo sa tinrahan ag magbakay it para sa inro.’

¹⁰ “Kada, naghalin kinang limang buko listo nak abay para magbakay it lana. Pagkahalin ninra, tamang nag-abot kag kayaking kasayon. Kag limang listo ay kanunot nidang nagsuyor sa kasayan, ag ingtrangkahan kag hagraan.

¹¹ “Marugay-rugay, nag-abot kaling limang buko listong mga abay ag nag-ayaba it makusog, ‘Sir, Sir, pasurya kami!’

12 “Pero nagsabat kinang kasayon, ‘Matuor kaling Ako inggisiling sa inro. Buko kamo Nako kilaya!’

13 “Kada, maging listo kamo permi, dahil buko ninro ayam kag adlaw ag kag oras it Ako pag-abot.”

*Kag Istorya Tungor sa Tatlong Suguon nak Ingtaw-an it Puhunan
(Lukas 19:11-27)*

14 Nagsiling pa si Hesus, “Kali kag ibang istorya tungor sa paghari it Dios. Inggwa it usang tawo nak naghanra para magpagto sa mayadong lugar. Bag-o sida naghaling, ingpatawag nida kag ida mga suguon ag ingtugyan sa inra kag ida tanang ari-arian.

15 Ingsalig nida kag ida kwarta sa bawat usa kumporme sa inra abilidad. Kag usa ay ingtaw-an it limang libo, kag usa ay ingtaw-an it ruhang libo, ag kag usa ay usang libo, bag-o naghaling sida.

16 “Kinang ingtaw-an it limang libo ay nagpamakay it ibaligya, ag nagkainggwa sida it ganansya nak limang libo.

17 Imaw ra katong ingtaw-an it ruhang libo, nagganansya ra sida it ruhang libo.

18 Pero katong ingtaw-an it usang libo ay nagkutkot sa raga ag hagto yinubong katong kwartang ida nabaton.”

19 “Sa karugayon, nagbalik kinang amo it kaling mga suguon ag ingsumada kag mga ingtugyan sa inra.

20 Nagsuyor kag ingtugyanan it limang libo ag nagsiling sida, 'Sir, haley kag limang libo nak ingta-o nimo sa ako pati kag limang libong ganansya nako.' "

21 "Siling it amo sa ida, 'Ay maado! Matutom ag maado kang suguon! Nasasaligan ka sa maisot nak kwarta, kada aintriguhan ka nako it mas marako. Maley, makinasadya kita.' "

22 "Nagpayungot ra kag ingtugyanan it ruhang libo ag nagsiling, 'Sir, haley kag ruhang libo nak ingta-o nimo sa ako pati kag ruhang libong ganansya nako.' "

23 "Siling it amo sa ida, 'Ay maado! Matutom ag maado kang suguon! Nasasaligan ka sa maisot nak kwarta, kada aintriguhan ka nako it mas marako. Maley, makinasadya kita!' "

24 "Masunor, nagpayungot kag ingtugyanan it usang libo ag nagsiling, 'Sir, ayam nakong ikaw ay istrikto. Nag-aani ka aber buko nimo tinamnan ag nagtitipon ka aber buko nimo sinabwagan.

25 Kada nahadlok ako ag ingyubong nako kag imo kwarta. Kali kag imo usang libo-o.' "

26 "Siling sa ida it ida amo, 'Mayain ag tamaran kang suguon! Ayam yaki nimo nak nag-aani ako aber buko nako tinamnan ag nagtitipon ako aber buko nako sinabwagan.

27 Kung tuyar, asing waya nimo kina gihuyugan sa bangko? Ay dey, inggwa tan-a ako it nabaoy nak ganansya ngasing!' "

28 "Ag ingsugo nida sa ida mga ibang suguon, 'Bay-a sa ida kinang usang libo ag ita-o sa inggway it dyes mil.

²⁹ Kada ngani kag tawo nak inggway ay arugangan pa ag magiging bugana, pero kag waya, dahil sida ay pabada, aber kag asa iday ay abay-on pa.

³⁰ Ag kaling suguon nak waya't puyos, pilakan ninro ruto sa liwas sa karuymanan. Hagto sida matinibaw ag mapangpagot kag ida ngisi! ”

Kag Nahanungor sa Huling Adlaw it Paghugar it Dios sa Tawo

³¹ Nagsiling pa si Hesus, “Pag magbalik Ako, nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, raya kag Ako kahimayaan ag kanunot kag tanang mga anghel, Ako ay maingkorey sa Ako mahimayaong trono.

³² Matipon kag tanang lahi sa Ako atubangan ag abuyag-buyagon Nako sinra sa ruhang grupo, tuyar sa pagbuyag-buyag it manugbantay sa ida mga hadop, usa para sa mga karnero ag usa para sa mga kambing.

³³ Ibutang Nako sa Ako tu-o kag mga maadong tawo nak ingkukumpara sa karnero, ag sa Ako wala kag mga mayaing tawo nak ingkukumpara sa mga kambing.

³⁴ “Ag Ako nak imaw kag Hari ay masiling sa mga asa Ako tu-o, ‘Maley, kamong mga ingpakamaado it Ako Tatay! Batuna kag panublion nak Ida ing-aman sa Ida gingharian para sa inro magtuna pa sa pagtuga it kalibutan.

³⁵ Abatunon ninro kina dahil tong Ako ay inggutom, ingpakaon ninro Ako. Tong Ako ay ing-uhaw, Ako ay inro ingpainom, ag tong Ako

ay usang dayo sa inro lugar, ingbaton ninro Ako sa inro pamayay.

³⁶ It katong waya Ako it baro, Ako ay inro ingbaruan, tong Ako ay nagkasakit ay inro Ako ing-alagaan, ag tong Ako ay napriso ay inro Ako ingpagtuan ag ingbuligan.'

³⁷ "Masabat kag mga maadong tawo nak nagtutuman sa Dios, 'Gino-o, kauno Ka namo nakita nak nagutom ag ingpakaon Ka namo, nauhaw Ka ag amo ingpainom?

³⁸ Kauno Ka naging dayo ag amo Ikaw gingbaton sa amo pamayay o waya Ka it baro ay amo Ka ingbaruan?

³⁹ Kauno Ka ra namo nakitang nagkasakit o sa suyor it prisuhan ag amo Ikaw ingpagtuan ag ingbuligan?'

⁴⁰ "Akong hari ay masabat, 'Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. It katong inghimo ninro kina para sa aber usa sa mga kubos nak Ako mga hali ay pay sa Ako ra kina ninro ginghimo.'

⁴¹ "Masunor, masiling Ako ruto sa mga tawo nak asa Ako wala, 'Payado kamo sa Ako, kamong mga sinumpa it Dios. Pagto kamo sa lugar it kayado nak inding gador mapayong, nak inghanra para kang Satanas ag ida mga sinakupang anghel.

⁴² Aparusahan kamo ruto dahil tong Ako ay inggutom, waya ninro Ako gipakauna. Tong Ako ay ing-uhaw, waya ninro Ako gipainuma,

⁴³ ag tong Ako ay usang dayo sa inro lugar, waya ninro Ako gibatuna sa inro pamayay. It

katong waya Ako it baro, waya ninro Ako gibaru-e, tong Ako ay nagkasakit ag sa suyor it prisuhan, waya ninro Ako gipagtu-e ag gibulige.’

⁴⁴ “Ag masabat ra sinra, ‘Gino-o, kauno Ka namo nakita nak inggutom, ing-uhaw, naging dayo, ag nawar-an it baro, inggwa it sakit o asa prisuhan ag waya Ka namo gibulige?’

⁴⁵ “Masiling Ako sa inra, ‘Matuor kaling Ako ingsisiling sa inro. It katong waya ninro gihimu-a kina para sa aber usa sa mga kubos nak Ako mga hali ay waya ra ninro kina gihimu-a sa Ako.’

⁴⁶ “Kada ngani Ako aray-on kaling mga tawo sa kaparusahan nak waya’t katapusan, pero kag mga maadong tawo nak nagtutuman sa Dios ay Ako ataw-an it kabuhi nak waya’t katapusan.”

26

Kag Plano it mga Punong Saserdote nak Pa-grakop ag Pagmatay kang Hesus

(Markos 14:1-2; Lukas 22:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Pagkatapos it kaling tanang pagtudlo ni Hesus, nagsiling Sida sa Ida mga manugsunor,

² “Ayamey ra ninro nak ruhang adlaw yangey ay Kapistahaney it Pagkaluwas it mga lahi it Hudyo sa Ehipto.* Sa oras nak kina Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay atraiduron ag ilansang sa krus.”

³ Myentras ingsisiling ni Hesus kali, kag mga Punong Saserdote ag iba pang mga pinuno it mga

---

* **26:2 26:2** o “Pista it Pagligar,” nak sa bisayang Griyego ay “Paskwa.” (Basaha sa Exo. 12:1-13.) Basaha ra sa Glosaryo kag tungor sa “Pista it Pagkaluwas sa Ehipto.”

Hudyo ay nagtipon sa palasyo it Pinaka-mataas nak Saserdote nak si Caipas,

⁴ ag nagplano sinra nak rakpon si Hesus it patago bag-o ipamatay.

⁵ Kali kag inra plano, “Indi kali nato gihumanon sa kasagsagan it Pista sabaling magkagulo kag mga tawo.”

*Kag Pagbubo it Pabangyo kang Hesus
(Markos 14:3-9; Juan 12:1-8)*

⁶ Ngasing, habang si Hesus ay ruto sa baryo it Betanya, sa bayay nina Simon nak dati ay di kitong nak ingpaado ni Hesus,

⁷ inggwa it usang kabading nagpayungot kang Hesus habang sinra ay nagkakaon. Kaling kabade ay inggwa it rayang pabangyo sa usang susudlan nak human sa piling bato, nak kag tawag ay alabastro. Ag ingbubo nida kaling pabangyo sa uyo ni Hesus.

⁸ Pagkakita kali it Ida mga manugsunor, sina-putan sinra ag napasiling sa usa'g-usa, “Asing ida yang ing-uudakan kinang pabangyo? Kanugon!

⁹ Maado pang ingbaligya yangey kato ag ingtao kag binta sa mga pobre!”

¹⁰ Naayaman ni Hesus katong inra ingbisaya, kada siling Nida sa inra, “Asing sida ay inro ingmamayain? Maado kaling ida inghimo sa Ako.

¹¹ Kag mga pobre ay hina yang permi.† Ag aber sauno gusto ninro sinrang buligan ay puyde. Pero Ako ay buko ninro perming kaibahan.

---

† 26:11 26:11 Basaha ra sa Deu. 15:11.

¹² Ingbubo nida kaling pabangyo sa Ako pramas ihanra kag Ako yawas sa pagyubong.

¹³ Ag matuor kaling Ako inggisiling sa inro. Aber hariin ibantala kag Maadong Balita sa bug-os nak kalibutan ay mauumir it sambit nak gador kag inghimo it kaling kabade bilang pagrumrom sa ida.”

Kag Pagtraidor ni Judas kang Hesus

(Markos 14:10-11; Lukas 22:3-6)

¹⁴ Pagkatapos, si Judas Iscariote nak usa sa doseng disipulos ay nagpagto sa mga Punong Saserdote.

¹⁵ Ag nagpangutana sida, “Ni-o kag inro ita-o sa ako kung abuligan nako kamong marakop si Hesus?” Ngani, nagbilang sinra it treyntang pilak ag ingta-o sa ida.

¹⁶ Tuna it kato, naghanapey si Judas it magandang tyempo pramas maita-o si Hesus sa inra mga damot.

*Kag Paghanra nina Hesus sa Sagradong Pan-
inghapon*

(Markos 14:12-21; Lukas 22:7-13,21-23; Juan 13:21-30)

¹⁷ It katong unang adlaw it Pista it Tinapay nak Waya't Pangpaalsa,[‡] nagpayungot kang Hesus

---

[‡] **26:17 26:17a** o “Pista it Tinapay nak Waya't Lebadora.” Kag inra pangpaalsa ay “lebadora” nak sa bisayang Inglis ay “yeast.” Sa suyor it usang dominggo waya sinra gikakaon it tinapay nak di lebadora dahil ingrurumrom ninra nak imaw kag inghuman it inra ginikanan tong adlaw nak maghalin sinra it rali-rali sa Ehipto. Waya ninra gikauna kali dahil para sa mga Hebreo kag lebadora ay simbulo it kayainan. (Basaha sa Exo. 12:14-20.)

kag Ida mga disipulos ag nagpangutana, “Hariin kag Imo gusto nak ihanra namo kag paninghapon para sa Pista it Pagkaluwas sa Ehipto?”[§]

¹⁸ Nagsabat Sida, “Pagto kamo sa syudad ag hanapon ninro katong ato kakilaya ag silingga sida, ‘Siling it Maestro, mayungotey kag Ida oras. Kada ngasing nak Pista, makaon nganat kami sa intro bayay it paninghapon kaibahan kag Ako mga disipulos.’ ”

¹⁹ Nagsunor matuor kag mga disipulos sa sugo ni Hesus ag inghanra ninra kag paninghapon nak para sa Pista it Pagrumrom sa Pagkaluwas sa Ehipto.

²⁰ Pagkagab-i, nag-atubang si Hesus sa lamesa kaibahan kag Ida doseng disipulos.

²¹ Ag habang sinra ay nagkakaon, nagsiling si Hesus sa inra, “Matuor kaling Ako ingsisiling sa intro. Usa sa intro rili kag matraidor sa Ako.”

²² It katong narunggan ninra kali, nalisor nak gador kag mga disipulos ag kada usa sa inra ay mansigpangutana kang Hesus, “Ako baga kato, Gino-o? Di baga buko?”

²³ Nagsabat si Hesus, “Kag matraidor sa Ako ay usa sa intro nak nagrurungan sa Ako sa pagsawsaw it tinapay sa mayukong.

²⁴ Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo ay mataliwan, kumporme sa nakasuyat

---

§ **26:17 26:17b** o “Pista it Pagligar,” nak sa bisayang Griyego ay “Paskwa.” (Basaha sa Exo. 12:1-13 ag Deu. 16:5-6.) Kali ay usang adlaw yang nak imaw ra kag unang adlaw it Pista it Tinapay nak Waya’t Pangpaalsa nak ingsiselibrar sa suyor it usang dominggo. (Basaha sa Exo. 12:21-27.)

sa Sagradong Kasuyatan. Pero kahahadlok kag matatabo sa tawong matraidor sa Ako! Maado pang wayaey sida natawo.”

²⁵ Nagpangutana ra si Judas nak matraidor sa Ida, “Maestro, ako baga kato?”

Nagsabat si Hesus, “Ikaw ngani!”

Kag Sagradong Paninghapon

(Markos 14:22-26; Lukas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-26)

²⁶ Myentras nagkakaon pa sinra, nagbaoy si Hesus it tinapay, ag pagkatapos it pasalamat sa Dios, Ida kali ingbika-biká ag ingpasa sa Ida mga disipulos ag nagsiling, “Baoy kamo. Kali kag Ako yawas.”

²⁷ Masunor, ingbaoy ra Nida kag kupa it inumon nak ubas, ag pagkatapos it pasalamat sa Dios ay Ida ra kali ingpasa sa inra ag nagsiling, “Mansig-inom kamong tanan.”

²⁸ Ag siling Nida, “Kali kag Ako rugo nak imaw it pamatuor sa kasugtanan it Dios sa tawo, ag kali ay mabubuhos para sa maramong tawo agor mapatawar kag inra kasal-anan.*

²⁹ Kali kag Ako isiling sa inro. Tuna ngasing indiey nak gador Ako mag-inom liwat it kaling klase it inumon nak ubas, hastang waya pa Ako nakainom it bag-ong klase it inumon kaibahan ninro sa gingharian it Ako Tatay.”

³⁰ Pagkatapos it kaling bisaya ni Hesus, nagkanta sinra it usang kantang pagdayaw sa Dios, ag nagpagto sa Baguntor it mga Olibo.

---

* **26:28 26:28** Basaha ra sa Exo. 24:8; Isa. 53:12; Jer. 31:31 ag Zac. 9:11.

Kag mga Paunang Bisaya ni Hesus Tunggor sa Pagbalibar ni Pedro

(Markos 14:27-31; Lukas 22:31-34; Juan 13:36-38)

³¹ Habang sinra ay nagpapanaw, nagsiling si Hesus sa Ida mga disipulos, “Isag sa gab-i, Ako ay abadaan ag apabad-an ninrong tanan. Kali kag katuparan it nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak nagsisiling,

“ ‘Amatyon Nako kag manug-alaga, ag kag mga karnero ay mapangyasihas.’†

³² “Pero pag banhawon Ako it Dios, mauna Ako sa inro ruto sa Galileya.”

³³ Ag nagsiling si Pedro sa Ida, “Aber badaan Ka it tanan, ako ay indi magbada sa Imo.”

³⁴ Nagsiling si Hesus sa ida, “Matuor kaling Ako inggisiling sa imo. Isag sa gab-i, bag-o magbayo kag manok, ay tatlong besesey nimo Akong ibalibar.”

³⁵ Pero nagmatugas si Pedro sa pagsiling, “Aber ako ay mamatay nak kaibhanan Nimo, inding gador Ka nako gibalibar.”

Ag imaw ra kag siling it ibang mga disipulos.

Kag Pagpangamuyo ni Hesus sa Getsemane
(Markos 14:32-42; Lukas 22:39-46)

³⁶ Pagkatapos, nagpagto sina Hesus sa usang lugar nak ingtatawag nak Getsemane‡ ag nagsiling Sida sa Ida mga disipulos, “Dili yang anay kamo. Mapangamuyo Ako rutu-o.”

---

† **26:31 26:31** Zac. 13:7. ‡ **26:36 26:36** Kag gustong bisayahon it “Getsemane” ay “pusaan” dahil inggwa rili it gilingan para sa olibo, agor mapuga kag duga nak lana it kali.

³⁷ Ag ingnunot ni Hesus si Pedro ag kag ruhang anak ni Zebedeo, ag nasusub-an nak gador Sida ag pay nahihirapan kag Ida buot.

³⁸ Ag nagsiling Sida sa inra, “Pay Ako’y mama-matay sa Ako rakong kalisor. Hali yang anay kamo ag maging listo ag magbantay kaibahan Nako.”

³⁹ Medyo nagpayado-yado si Hesus sa inra ag nagpangamuyo it pasubsob. Siling Nida, “Tatay Nako, kung puyde tan-a ay bay-a sa Ako kaling rakong hirap nak Ako arayanan. Pero sa gihapon ay buko kag Ako kabubut-on it masusunor kundi kag Imo.”

⁴⁰ Pagkatapos it Ida pangamuyo, nagbalik Sida ag naabutan Nidang nagkakatuyog kinang tatlong disipulos. Kada napasiling Sida kang Pedro, “Indi baga kamo makatiis nak bati kanunot Nako miskin usang oras yang?”

⁴¹ Maging mapagbantay kamo ag magpangamuyo agor indi kamo maraog it panulay. Matuor nak hanra kag ispirito pero kag yawas ay mayuda.”

⁴² Nagpayado-yado ray liwat si Hesus ag nagpangamuyo. Siling Nida, “Tatay Nako, kung kinahangan rang gador nak dapat Nakong rayanan kaling hirap, matutuman kag Imo kabubut-on.”

⁴³ Pagkatapos, nagbalik ray Sida sa Ida mga disipulos ag naabutan Nida nak katuyog gihapon sinra, dahil waya ninra nakayani kag tungka.

⁴⁴ Nagpayado ray liwat Sida sa inra ag nagpangamuyo ray sa pangtatlong beses, ag imaw gihapon kag Ida ingpangamuyo.

⁴⁵ Pagkatapos, nagbalik ray Sida sa Ida mga disipulos ag nagsiling, “Katuyog pa gihapon kamo? Ag sige pa kag inro paunug-unog? Muyati! Orasey nak atraiduron Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ag ita-o sa damot it mga makasal-anan.

⁴⁶ Kitay! Tinrogey kamo! Haley kag matraidor sa Ako.”

KAG PAGTIIS IT MARAMONG HIRAP NI HESUS AG IDA KAMATAYON

Kag Pagrakop kang Hesus sa Getsemane

(Markos 14:43-50; Lukas 22:47-53; Juan 18:3-11)

⁴⁷ Habang nagbibisaya pa yang si Hesus, nag-abot si Judas nak usa sa Ida doseng disipulos. Abang ramo kag ida kanunot nak di rayang talibong ag mga pamakoy. Ingparaya sinra it mga Punong Saserdote ag iba pang mga pinuno it mga Hudyo.

⁴⁸ Bag-o pa sinra nakaabot ruto ay nataoy sa inra it traidor nak si Judas kag sinyas. Siling nida sa inra, “Kag ako aharuan ay imaw nato it ingpali. Rakpa Sida!”

⁴⁹ Pag-abot ninra, nagdiretso si Judas kang Hesus ag nagsiling, “Maadong gab-i, Maestro!” ag hinaruan nida kali.

⁵⁰ Siling sa ida ni Hesus, “Amigo, tumanay kung ni-o kag Imo ingpali.”

Ag sa nak raan, ingsuuran si Hesus it mga kanunot ni Judas, pinigong ag ingrakop.

⁵¹ Pagkakita kali it mga disipulos ni Hesus, usa sa inra ay naghugot it ida talibong ag inglabo

kag suguon it Pinaka-mataas nak Saserdote, ag natagpas matuor kag talinga it kali.

⁵² Ag nagsiling si Hesus sa naglabo, “Balikan kinang Imo talibong sa tagob. Kung sa talibong ikaw nabubuhi, sa talibong ra ikaw mamamatay.

⁵³ Buko baga nimo ayam nak makakahagar Ako it tabang sa Ako Tatay, ag aparay-an nak raan Ako Nida it mga anghel nak mas maramo pa sa doseng batalyon?

⁵⁴ Pero kung tuyar kag Ako ahimuon, pauno matutupar kag nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan nak nagsisiling nak kali ay dapat nak matabo?”

⁵⁵ Ag ing-atubang ni Hesus katong mga tawo ag nagsiling Sida sa inra, “Ako baga ay tulisan? Asing ingraya pa ninro kag mga talibong ag pamakoy para rakpon Ako? Adlaw-adlaw hagto yang Ako nakaingkor sa Templo ag nagtutudlo ag waya ninro Ako girakpa ruto.

⁵⁶ Pero natabo kaling tanan agor matupar kag ingsuyat it mga propeta sa Sagradong Kasuyatan.”

Ag nagpangliklikan kag tanang mga disipulos ag binadaan Sida.

Kag Pagbistigar kang Hesus it Konseho it mga Hudyo

(Markos 14:53-65; Lukas 22:54-55,63-71)

⁵⁷ Ingraya si Hesus it mga nagrakop sa Ida sa palasyo ni Caipas nak Pinaka-mataas nak Saserdote kung hariin ay nagtiniponey kag mga Manunudlo it Kasuguan ag kag ibang mga pinuno it mga Hudyo.

⁵⁸ Nagsunor si Pedro kana Hesus, ugaling sa mayado-yado sida. Pag-abot sa palasyo it Pinaka-mataas nak Saserdote, nagsuyor si Pedro sa plasa sa tunga it palasyo ag nag-ingkor kanunot it mga gwardya agor makita kung ni-o kag matatabo kang Hesus.

⁵⁹ Kag mga Punong Saserdote ag kag inra mga kaibahan sa Konseho it mga Hudyo ay naghahanap it dahilan agor maiakusar kang Hesus para ipamatay Sida.

⁶⁰ Pero aber maramo kag nag-atubang ag nagtestigo it buko matuor laban kang Hesus, waya gihapon sinra it makitang magiging dahilan it inra pag-akusar.

Ugaling, katong huli, inggwa it ruhang nag-atubang,

⁶¹ ag nagsiling, “Siling it kaling tawo kaya kuno Nidang gub-on kag Templo it Dios ag sa suyor kuno it tatlong adlaw ay Ida ray kali apatinrugon.”

⁶² Nagtinrog kag Pinaka-mataas nak Saserdote ag nagpangutana kang Hesus, “Waya baga Ikaw it masasabat raha sa inra ing-aakusar sa Imo?”

⁶³ Pero naghapos yang gihapon si Hesus. §

Kada ingkumpronta ray Sida it Pinaka-mataas nak Saserdote, “Ingsusugo Ka nako sa ngayan it Dios nak Buhi, silinggan sa amo kung Ikaw kag klaro nak ingpromisang Kristo nak Anak it Dios.”

⁶⁴ Nagsabat si Hesus, “Oho, Ako ngani. Ag inggwa pa Ako it isiling sa inro. Ako nak dati pa ay ingtatawagey nak Anak it Tawo, ay makikita

ninro nak nakaingkor sa bandang tu-o it Dios nak Makagagahom. Ag sa Ako pagbalik makikita ra ninro Ako nak nagpipilhig sa mga rampog.”

⁶⁵ Pagkarungog it kali it Pinaka-mataas nak Saserdote, inggisi nida kag ida baro sa ida kahangit ag napasiling, “Nagpapasipala Sida sa Dios! Pay gingbubutang Nida kag Ida sarili nak Sida ay kapantay it Dios! Bukoey nato kinahangyan kag iba pang testigo. Narungganey ra ninro kag Ida pagpasipala sa Dios!

⁶⁶ Ni-o kag inro masisiling?”

Nagrungan sinra sa pagsabat, “Dapat sidang matyon!”

⁶⁷ Ag ingruy-an ninra si Hesus sa uda ag sinuntok. Gingtampudong pa it iba

⁶⁸ ag nagsiling, “Kristo! Pitlu-a kung si-o kag nagtampudong sa Imo?”

Kag Pagbalibar ni Pedro kang Hesus

(Markos 14:66-72; Lukas 22:54-62; Juan 18:15-18,25-27)

⁶⁹ Ngasing, habang si Pedro ay nakaingkor sa plasa sa tunga it palasyo ay nagsuor sa ida kag usang kabulig nak kabade ag nagsiling, “Buko baga ikaw ay usa sa mga kaibahan ni Hesus nak taga-Galileya?”

⁷⁰ Pero nagbalibar si Pedro sa atubangan it tanang tawo raha. Siling nida, “Ilam, waya nako naaayami kung ni-o kinang imo gingbibisaya.”

⁷¹ Sa nak raan, naglikaw sida papagto sa hagraan it pader, ag hagto ray inggwa it usa pang suguon nak kabading nagsiling sa mga tawo,

“Kaling kayake ay kanunot ni Hesus nak taga-Nazaret.”

⁷² Nagbalibar ray si Pedro. Siling nida “Sumpa man, buko nako kilaya kinang tawo!”

⁷³ Marugay-rugay nagpayungot kang Pedro kag mga tawong rahagto ag nagsiling sa ida, “Talagang usa ka sa inra, dahil nakikilaya ka sa punto it imo pagbisaya.”

⁷⁴ Nagsabat si Pedro, “Sumpa man, mamatay man ako, talagang buko nako kilaya kinang tawo!”

Pagkabisaya it kali ni Pedro, sa nak raan nagbayo kag manok.

⁷⁵ Ag narumruman ni Pedro kag pagbisaya sa ida ni Hesus nak, “Bag-o magbayo kag manok ay tatlong besesey nimo Akong ibalibar.”

Kada, nagliwas sida ag pumakatibaw.

27

Kag Pagraya kang Hesus kang Gobernador Pilato

(Markos 15:1-5; Lukas 23:1-5; Juan 18:28-38)

¹ Pagkaaga, habang maruyom pa ay nagtipon ray kag mga Punong Saserdote ag iba pang mga pinuno it mga Hudyo para magkausa sinra kung pauno husgaran it kamatayon si Hesus.

² Pagkatapos, ingpagapos ninra Sida ag ingranya kang Gobernador Pilato.*

---

* **27:2 27:2** Si Pilato kag ingtalaga it Roma bilang gobernador sa probinsya it Hudeya ag sida yang kag inggwa it gahom nak maghusgar it kamatayon ruto.

*Kag Pagbikti ni Judas
(Binuhatan 1:18-19)*

³ Pagkasador ni Judas nak si Hesus ay inghugaran it kamatayon, abang rako kag ida pagsulisuli ag ida ing-uli kag treyntang pilak sa mga Punong Saserdote ag iba pang mga pinuno it mga Hudyo.

⁴ Siling nida, “Nagkasala ako sa ako pagtraidor sa tawo nak waya it sala.”

Pero sida ay ingsabat ninra, “Buko amo problema kina! Bahala ka!”

⁵ Kada, ingpilak ni Judas katong kwarta sa suyor it Templo bag-o naghalin ag nagbikti.

⁶ Ingpunpon it mga Punong Saserdote katong kwarta ag siling ninra, “Bawal sa ato Kasuguan nak irugang kaling kwarta sa kwarta it Templo, dahil kali ay kabadaran sa kabuhi it usang tawo.”

⁷ Kada nagkasugot sinra nak katong kwarta ay abakyon yangey kag duta it manughuman it kuyon para himuon nak yubungan it mga dayo.

⁸ Kada hastang ngasing, ingtatawag pa gihapon katong duta nak “Duta it Rugo.”

⁹ Sa inra inghimong kali, natupar kag ingsiling ni Propeta Jeremias it kato, tong nagsiling sida,

“Ingbaton ninra kag treyntang pilak bilang kabadaran sa kasugtanan it mga taga-Israel para sa ida kabuhi,

¹⁰ ag ingbadar sa duta nak ingbakay sa manughuman it kuyon tuyar sa ingsiling sa ako it Gino-o.”†

---

† **27:10 27:10** Basaha ra sa Zac. 11:12-13.

Kag Pagbistigar ni Gobernador Pilato kang Hesus

(Markos 15:2-5; Lukas 23:3-5; Juan 18:33-38)

¹¹ Ingraya ag ingpaatubang it mga pinuno it mga Hudyo si Hesus kang Gobernador Pilato para husgaran, ag ingpangutana Sida ni Pilato, “Ikaw baga kag Hari it mga lahi it Hudyo?”

Nagsabat si Hesus, “Ikawey kag nagsiling!”

¹² Masunor, ing-akusar Sida it mga Punong Saserdote ag iba pang mga pinuno it mga Hudyo, pero wayaey Sida gisabat.

¹³ Kada ingpangutana Sida ni Gobernador Pilato, “Waya baga Nimo narurunggi kag mga ing-aakusar ninra laban sa Imo?”

¹⁴ Wayang gador gilihok-lihok si Hesus, kada abang katingaya ni Pilato.‡

Kag Paghusgar ni Gobernador Pilato kang Hesus it Kamatayon

(Markos 15:6-15; Lukas 23:13-25; Juan 18:39—19:16)

¹⁵ Bawat Pista it Pagkaluwas sa Ehipto, batasaney it gobernador nak paliwason kag si-o mang priso nak pinili it mga lahi it Hudyo.

¹⁶ It kato ay inggwa it usang priso nak bantog sa kayainan ag kag ida ngayan ay Hesus Barabas.

¹⁷ Katong nagtinipon kag mga tawo, ingpangutana sinra ni Pilato, “Si-o kag intro gustong paliwason nako, si Barabas o si Hesus nak ingtatawag nak Kristo?”

¹⁸ Ingpangutana kali ni Pilato sa inra dahil ayam nidang nahihili yang kang Hesus kag mga

‡ 27:14 27:14 Basaha ra sa Isa. 53:7.

pinuno it mga Hudyo, kada ingraya ninra si Hesus para husgaran nida.

¹⁹ Ag habang si Pilato ay nag-iingkor sa husgaran, ingpaabot it ida asawa sa ida nak, “Aya gihusgare it kamatayon kinang tawong waya it kasal-anan, dahil it gab-i ay ingpahirapan ako it ako pananamgo tungor sa Ida.”

²⁰ Ugaling gingsugsog pang gador it mga Punong Saserdote ag iba pang mga pinuno it mga Hudyo kag mga tawo nak hagaron kang Pilato nak si Barabas kag apaliwason, ag si Hesus kag ipamatay.

²¹ Kada, nagpangutana si Pilato sa inra, “Si-o sa ruha kag gusto ninrong paliwason nako?”

Nagsabat sinra, “Si Barabas!”

²² Nagpangutana ray si Pilato sa inra, “Kung tuyar, ni-o kag ahimuon nako kang Hesus nak ingtatawag nak Kristo?”

Nagsabat sinrang tanan, “Lansangan Sida sa krus!”

²³ Nagpangutana ray liwat si Pilato, “Asi, niong gador kag Ida nahimong kayainan?”

Pero lalo pa sinrang nagpakaukaw, “Lansangan Sida sa krus!”

²⁴ Katong nakita ni Pilato nak waya sida it mahihimo ag sabaling magpakagulo pa kag mga tawo, nagpabaoy sida it tubi ag nagpanghinaw sa atubangan it mga tawo. Ag nagsiling sida, “Waya ako it salabtanon sa kamatayon it kaling tawo. Bahalaey kamo.”

²⁵ Nagsabat kag mga tawo, “Kami ag kag amo mga anak it mapanabat sa ida pagkamatay.”

²⁶ Pagkatapos it kina, ingpaliwas nida si Barabas ag ingpalatigo si Hesus, bag-o ingtugyan sa mga sundalo para ilansang sa krus.

*Kag Paglibak it mga Sundalo kang Hesus
(Markos 15:16-20; Juan 19:2-3)*

²⁷ Pagkatapos, ingraya it mga sundalo si Hesus sa baraks sa suyor it palasyo ni Gobernador Pilato, ag ingraguso Sida it iba pang mga sundalo it inra batalyon.

²⁸ Ing-ubahan ninra si Hesus ag ingsuy-uban it puyang tela nak pay kapa it hari.

²⁹ Masunor, nagyubir sinra it usang siitong bayagon nak inghumang kuruna ag ingputong sa uyo ni Hesus, ag ingpahudot sa Ida tuong damot kag usang kahoy nak pay bakulo. Bag-o nagyuhor sinra ag Sida ay inra inglibak sa pagsiling, “Mabuhay kag Hari it mga Lahi it Hudyo!”

³⁰ Ingruy-an ninra Sida bag-o ingbaoy katong kahoy nak pay bakulo ag pinaka-bakoy Sida sa uyo.

³¹ Pagkatapos ninrang libakon si Hesus, inra ing-uba katong puyang tela ag ingsuksukan Sida liwat it Ida baro. Masunor, Sida ay inra ingraya paliwas pramas ilansang sa krus.

Kag Paglansang kang Hesus sa Krus sa Liwas it Syudad

(Markos 15:21-32; Lukas 23:26-43; Juan 19:17-27)

³² Habang ingraraya it mga sundalo si Hesus papagto sa liwas it syudad, inra nakita kag usang

kayake nak kag ngayan ay Simon nak taga-Cirene, ag inra ingpilit nak ipapas-an sa ida kag krus ni Hesus.

³³ Pag-abot ninra sa lugar nak ingtatawag nak Golgota, nak kag gustong bisayahon ay “Lugar it Bungo,”

³⁴ ingparimrim ninra si Hesus it ayak nak kag simbog ay mapait nak buyong nak pangbaoy it hapros. § Pero pagkatagam Nida it kali ay waya Nida giinuma.

³⁵ Masunor, inglansangey ninra Sida sa krus bag-o ingpartida kag Ida mga suksok sa parayan it pagbunut-bunutan.*

³⁶ Pagkatapos, nag-iningkor sinra ag ingbantayan Sida ruto.

³⁷ Ag sa Ida uyuhan, inggwa't nakasuyat nak akusar laban sa Ida nak nagsisiling,

KALI SI HESUS NAK HARI IT MGA LAHI IT
HUDYO.

³⁸ Sa Ida magkanyudong habig ay inggwa it ruhang tulisan nak rungan ra sa Idang inglansang sa krus, usa sa tu-o ag usa sa wala. †

³⁹ Kag mga nagrarayan ruto ay naglilibak sa Ida ag napapaliong-liong habang nagsisiling,

⁴⁰ “A! Imaw kuno kali kag maguba it Templo ag mapatinrog liwat sa suyor it tatlong adlaw! ‡ Ngasing, salbara kag Imo sarili! Kung klarong Ikaw kag Anak it Dios, pilhig raha sa krus!”

---

§ **27:34 27:34** Kaling mapait nak buyong ay mira nak human sa duga halin sa anit it usang klasing kahoy. (Basaha sa Sal. 69:21.)

* **27:35 27:35** Basaha ra sa Sal. 22:18. † **27:38 27:38** Basaha ra sa Isa. 53:12. ‡ **27:40 27:40** Basaha ra sa Sal. 22:7-8; 109:25.

⁴¹ Imaw ra kag inghihimo it mga Punong Saserdote kanunot kag mga Manunudlo it Kasuguan ag mga pinuno it mga Hudyo.

⁴² Nagsisiling sinra, “Ingsalbar Nida kag ibang tawo pero kag Ida sarili ay indi Nida kayang salbaron! Anong klasing Hari kali it Israel? Kung mapilhig yang Sida ngasing sa krus, mapatey kami sa Ida!

⁴³ Nagsasalig kuno Sida sa Dios ag ingsisiling pa Nidang Sida kag Anak it Dios. Kung klaro kina, asalbaron tan-a Sida it Dios.”

⁴⁴ Katong ruhang tulisan nak ginglansang nak karungan Nida ay naglibak ra sa Ida.

Kag Pagkamatay ni Hesus

(Markos 15:33-41; Lukas 23:44-49; Juan 19:28-30)

⁴⁵ Pag-abot it alas dose it adlaw, gulping nagruyom kag bug-os nak kadutaan hastang alas tres it hapon.

⁴⁶ Katong maalas tresey it hapon, nag-ukaw it abang kusog si Hesus, “Eli, Eli, lama sabaktani?” Kag gustong bisayahon it kali ay “Ako Dios, Ako Dios, asing Imo Ako gingpabad-an?”§

⁴⁷ Pagkarungog kali it ibang mga nagtitinrog ruto ay napasiling sinra nak, “Ging-aayaba Nida si Propeta Elias!”

⁴⁸ Inggwa ruto it usa nak nagrayagan ag nagbaoy it espongha, ingbasa kali it maaslom nak ayak nak pay sukà ag ingtuslok sa ugbos it

---

§ 27:46 27:46 Basaha sa Sal. 22:1.

usang pay tigbaw. Bag-o ida kato ingruot sa yuba ni Hesus para supsupon.*

⁴⁹ Pero siling ray it iba, “Ya anay, amuyatan nato kung mapakita si Propeta Elias agor isalbar Sida sa krus.”

⁵⁰ Nag-ukaw ray liwat si Hesus it makusog ag gingtugyan Nida kag Ida ispirito sa Dios.

⁵¹ Katong oras rang kato, it yang gulpi't gisi kag maramoy nak kurtina sa tunga it Sagradong Lugar it Templo, tuna sa ibabaw hastang sa ubos. Naglinog ag nagis-ak kag mga maragkong bato.

⁵² Naabrihan kag mga yuyubngan ag nabanhaw kag maramong sinakupan it Dios nak namatayey.

⁵³ Nagliniwas sinra sa yuyubngan, ag it katong nabanhaw si Hesus, sinra ay nagsuyor sa Herusalem nak imaw kag sagradong syudad, ag hagto sinra ay nakita it maramong tawo.

⁵⁴ Katong nabatyagan kag linog it Kapitan ag mga sundalo nak nagbabantay kang Hesus, ag nakita ninra kag tanang natabo, abang kahadlok ninra ag sinra ay napasiling, “Matuor nak gador, Sida kag Anak it Dios!”

⁵⁵ Hagto ra sa medyo mayado-yado ay inggwa it maramong kabade nak nagmumuyat. Sinra ay mga manugsunor ra ni Hesus ag nagsiserbisyo sa Ida tuna pa sa Galileya.

⁵⁶ Kag iba sa inra ay si Maria Magdalena, si Mariang nanay ni Santiago ag Jose, ag kag nanay it ruhang anak ni Zebedeo.†

---

* **27:48 27:48** Basaha sa Sal. 69:21. † **27:56 27:56** Kaling ruhang anak kag mga disipulos nak sina Santiago ag Juan.

Kag Pagyubong kang Hesus
(Markos 15:42-47; Lukas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁵⁷ Katong medyo haponey, nag-abot kag usang manggaranon nak taga-Arimateya nak kag ngayan ay Jose. Sida ra kag usa sa mga manug-sunor ni Hesus.

⁵⁸ Nagpagto sida kang Gobernador Pilato ag inghagar nida kag yawas ni Hesus. Nagsugo si Pilato nak ita-o kato sa ida.

⁵⁹ Kada ingbaoy ni Jose kag yawas ni Hesus ag ingsaliburburan it bag-ong yamit nak lino.

⁶⁰ Masunor, ingyubong nida kato sa sarili nidang yuyubngan, nak bag-o pa yang nidang ingpatiltil nak pay kuyba sa abang rakong bato. Pagkatapos, ida ingpaliger kag usang marakong bato nak pangsara rahang bungaran it yuyubngan, bag-o naghaling sida.

⁶¹ Ruto ra si Maria Magdalena ag usa pang Maria. Nakaingkor sinra ruto nak nakaatubang sa yuyubngan ni Hesus.

Kag mga Sundalong Nagbabantay sa Yuyubngan ni Hesus

⁶² Katong adlaw nak ingyubong si Hesus ay ingtatawag nak Adlaw it Paghanra para sa Adlaw it Inugpahuway. Ag pagkasunor nak adlaw, nak imawey kag Adlaw it Inugpahuway, nagpagto kang Gobernador Pilato kag mga Punong Saserdote ag mga Pariseo.

⁶³ Siling ninra, "Gobernador, narumruman yaki namo nak it katong buhi pa katong manluluko, siling Nida, Sida kuno ay mababanhaw sa pangtatlong adlaw,

⁶⁴ kada pabantayi it maado kag Ida yuyubngan hastang sa pangtatlong adlaw. Sabaling magpagto kag Ida mga manugsunor ag takawon kag minatay, ag isiling sa mga tawo nak Sida ay nabanhaw. Kung matabo kina, mas grabe pa kag aliwasan it pangluko ninra kisa naunang inghimo ni Hesus.”

⁶⁵ Ingsabat sinra ni Pilato, “Baoy it mga sundalo ag pabantayi it maado kag yuyubngan sa abot it inro kakayahan.”

⁶⁶ Kada nagpagto sinra sa yuyubngan, ag ingmarkahan kag batong ingsara rili para maayaman kung inggwa it mapaliger sa bato. Ag ingbiling kag mga sundalo para magbantay sa yuyubngan.

28

KAG PAGKABANHAW AG MGA PAGPAKITA LIWAT NI HESUS

Kag Pagkabanhaw ni Hesus

(Marko 16:1-8; Lukas 24:1-12; Juan 20:1-10)

¹ Pagkalipas it Adlaw it Inugpahuway, myentras aga-aga pa it adlaw nak Domingo,* nagpagto sina Maria Magdalena ag katong usang Maria.

² Katong oras mismo it yang gulpi't linog it makusog, dahil nagbaba halin sa langit kag usang anghel it Gino-o nak nagpayungot sa

---

* **28:1 28:1** Para sa mga lahi it Hudyo kali ay adlawey nak Domingo, dahil kag inra usang adlaw ay nagtutuna sa pagsugbo ag matatapos sa pagsugbo ray.

yuyubngan ag ingliger kag batong pangsara ruto bag-o nag-ingkor sa ibabaw it bato.

³ Kag ida uda ay abang siga nak pay kilat ag abang puti kag ida baro.

⁴ Sa kahadlok it mga sundalong nagbabantay sinra ay nagpanguyog, nagtinumba ag nawar-an it malay nak pay minatay.

⁵ Pero nagsiling kag anghel sa mga kabade, “Aya kamo gikahadlok. Ayam nakong inghanap ninro si Hesus nak inglansang sa krus.

⁶ Wayaey sida rili, dahil nabanhawey Sida kumporme sa Ida ingsiling! Maley, muyati ninro kag lugar kung hariin ingbutang kag Ida yawas.

⁷ Pagkatapos ninrong mamuyatan, pagtoy kamo ag ibalita sa Ida mga manugsunor nak Sida ay nabanhawey. Ag mauunay Sida sa inro papagto sa Galileya. Ruto ay makikita ninro Sida. Aya ninro gilimti kaling ako ingsiling sa inro.”

⁸ Kada, nagrali-rali sinra it halin sa yubungan. Nahahadlok sinra pero rako ra kag inra kasadya. Paspasan sinra it rayagan papagto sa mga manugsunor ni Hesus para ibalita kag natabo.

⁹ Habang nagrarayagan sinra, nasapoy ninra it gulpi si Hesus ag ingbugno sinra, “Pariin kamo?” Nagpayungot sinra sa Ida, ag inghuytan ninra kag Ida siki ag ingdayaw Sida.

¹⁰ Ingsilinggan sinra ni Hesus, “Aya kamo gikahadlok! Pagtoy ag silinggan kag Ako mga hali nak magpagto nganat sa Galileya. Makikita ninra Ako ruto.”

Kag Balita it mga Sundalong Nagbabantay sa Yuyubngan

¹¹ Pagkahalin it katong mga kabade, kag ibang mga sundalo nak nagbabantay sa yuyubngan ay nagbalik ra sa syudad ag ingbalita sa mga Punong Saserdote kag tanang natabo.

¹² Kada nagtinipon kag mga Punong Saserdote ag iba pang mga pinuno it mga Hudyo ag nagh-inuon kung ni-o kag inra ahimuon. Ingbadaran ninra it husto kag mga sundalo agor tumanon ninra kag inra plano,

¹³ ag ingsugo ninra kag mga sundalo nak ipamalita. Siling ninra, "Imaw kali kag inro isiling, 'Katong gab-i habang katuyog kami, nagpagto kag mga manugsunor ni Hesus ag ingtakaw kag Ida yawas.'

¹⁴ Ag aya kamo gikalibog, kung makaabot man kali sa gobernador, kami it bahala, nak mag-paintyendi sa inro agor indi kamo maparusa-han."

¹⁵ Ngani, ingbaton it mga sundalo katong kwarta ag inghimo kag sugo sa inra. Kada hasta ngasing, imaw pa kali kag ing-iistorya it mga lahi it Hudyo.

Kag Huling Tugon ni Hesus sa Ida mga Disipulos

(Markos 16:14-18; Lukas 24:36-49; Binuhatan 1:6-8)

¹⁶ Ngasing, kag onseng disipulos kag nagpagto sa Galileya, sa bukir nak ingtudlo sa inra ni Hesus.

¹⁷ Pagkakita ninra kang Hesus, Sida ay inra ingdayaw. Pero kag iba sa inra ay nagdududa gihapon.

¹⁸ Nagpayungot sa inra si Hesus ag nagsiling, “Ingtaoy sa Ako kag tanan nak karapatan sa langit ag duta.

¹⁹ Kada pagtoy kamo sa tanang mga lahi ag tudluan sinra kung pauno maging manugsunor Nako. Bawtismuhe sinra sa ngayan it Dios nak Tatay, Anak ag Ispirito Santo.

²⁰ Tudlu-e ra sinrang tumanon kag tanang sugo Nako sa inro. Ag tanra-e ninro, Ako ay puat kaibhanan ninro hastang sa katapusan it kalibutan.”

**Bag-ong Kasuyatan ag Henesis — Exodo
Bantoanon: Bag-ong Kasuyatan ag Henesis — Exodo
New Testament+**

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bantoanon

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 30 Dec 2021

bdc820c5-352d-5175-bfdb-7f650d8d08ab